

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GOŚCIERADÓW NA LATA 2023-2030

Fundacja Inicjatyw Menedżerskich, ul. Żołnierzy Niepodległej 5/7, 20-078 Lublin
tel./fax: (+48) 81 532 14 25; tel.: (+48) 81 441 33 44; email: biuro@fim.org.pl

www.fim.org.pl

NIP: 712-308-96-56 KRS: 0000290822

Organ rejestrujący: Sąd Rejonowy Lublin - Wschód w Lublinie z siedzibą w
Świdniku,

VI Wydział Gospodarczy - Krajowy Rejestr Sądowy

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. METODOLOGIA OPRACOWANIA	4
1.1. Podstawowe Pojęcia	4
1.2. Metodologia prac	5
1.3. Wyznaczenie obszarów referencyjnych	7
1.4. GPR jako Strategia IIT	9
2. Diagnoza stanu obecnego	9
2.1. Informacje ogólne o gminie Gościeradów	10
2.2. Obszar Społeczny	1
2.2.1. Demografia	1
2.2.2. Pomoc społeczna i wsparcie rodziny	18
2.2.3. Bezrobocie	25
2.2.4. Poziom bezpieczeństwa	28
2.2.5. Poziom edukacji	32
2.2.6. Aktywność Obywatelska	34
2.3. Obszar Gospodarczy	38
2.3.1. Struktura przedsiębiorstw	38
2.3.2. Poziom przedsiębiorczości mieszkańców	39
2.4. Obszar Środowiskowy	41
2.4.1. Środowisko naturalne	41
2.4.2. Potencjalne zagrożenia dla środowiska	43
2.5. Obszar Przestrzenno-Funkcjonalny	44
2.5.1. Funkcje kulturalne	44
2.5.2. Funkcje rekreacyjno-Turystyczne	46
2.5.3. Funkcje z zakresu ochrony zdrowia	46
2.5.4. Jakość przestrzeni publicznej	47
2.6. Obszar Techniczny	49
2.6.1. Zasoby mieszkaniowe	49
2.6.2. Infrastruktura sieciowa	50
2.6.3. Infrastruktura drogowa	52
2.7. Badania Ankietowe	53
2.8. Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji	60
3. Zasięg geograficzny GPR	61
3.1. Wskaźniki delimitacyjne	62
3.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	63
4. WIZJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	68
4.1. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	68

4.2. Cele rewitalizacji i kierunki działań	70
4.3. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	73
5. OPIS POWIĄZAŃ GPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	76
5.1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gościeradów ..	77
5.2. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego na lata 2021-2030 „Razem dla rozwoju”.....	77
5.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gościeradów na lata 2021 - 2027 ..	79
6. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	80
7. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE.....	94
8. STRUKTURA ZARZĄDZANIA GPR	95
8.1. System realizacji GPR w gminie	96
8.2. Komitet Rewitalizacji	98
8.3. Harmonogram działań GPR	99
9. MONITORING I EWALUACJA GPR	101
9.1. Monitoring celów GPR.....	102
9.2. Monitoring przedsięwzięć GPR.....	103
9.3. Ewaluacja postanowień GPR	105
10. ZMIANY W UCHWAŁACH PO WPROWADZENIU GPR	106
10.1. Uchwały dotyczące zasobów mieszkaniowych gminy	106
10.2. Uchwała dotycząca funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji	107
11. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI	107
12. REALIZACJA GPR W ZAKRESIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO i kierunki zmian funkcjonalno- przestrzennych	108
12.1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gościeradów	108
12.2. Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego	110
12.3. Miejskowy Plan Rewitalizacji.....	111
12.4. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji	112
13. OPIS PROCESU ZAANGAŻOWANIA PARTNERÓW, CZYLI INTERESARIUSZY REWITALIZACJI	114
13.1. Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na etapie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	115
13.2. Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na etapie opracowania GPR	117
13.3. Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na etapie wdrażania GPR	117
4. Spis tabel, wykresów, rysunków i map.....	119

WSTĘP

Niniejsza diagnoza została sporządzona zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U.2021 poz. 485), w szczególności z art. 4 ust 1, art. 8 ust 1, art. 9 oraz art. 10. Ustawy, zgodnie z którą dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- uwzględnienie rewitalizacji, jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzennofunkcjonalne lub środowiskowe;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Rewitalizacja stanowi kompleksowy proces, którego celem jest wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez działania całościowe, integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Przez działania całościowe rozumie się wzajemnie powiązane przedsięwzięcia, które obejmują kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe. Poprzez prowadzone działania zakłada się optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów. Proces ten stanowi wieloletni okres, prowadzony przez interesariuszy wraz we współpracy ze społecznością lokalną.

Warunkiem podstawowym dla opracowania GPR jest delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy. Jest to pierwszy krok prowadzący do podjęcia działań w zakresie rewitalizacji.

Niniejszy dokument ma na celu diagnozę problemów Gminy Gościeradów występujących w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej i przestrzennej oraz stanu środowiska. Diagnoza wskazuje na wieloaspektowy i złożony charakter

stwierdzonych zjawisk kryzysowych, na podstawie których dokonano wyodrębniania obszarów (na poziomie sołectw), w odniesieniu do których niezbędna jest kompleksowa interwencja. Delimitowany w ten sposób obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wskazują, gdzie koncentracja problemów jest największa oraz w jakich obszarach należy podjąć działania naprawcze.

Diagnoza stanowi załącznik do wniosku Wójta Gminy Gościeradów do Rady Gminy o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Diagnoza - zgodnie z art. 11 ust 2. ustawy - potwierdza spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji ustawowych przesłanek ich wyznaczenia.

1. METODOLOGIA OPRACOWANIA

1.1. PODSTAWOWE POJĘCIA

Przedstawione poniżej zestawienie wskazuje definicje najważniejszych pojęć związanych z rewitalizacją. Prawidłowe ich zrozumienie jest podstawą do realnego i skutecznego zaangażowania się w niniejszy proces.

Rewitalizacja - stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Interesariuszami rewitalizacji - możemy nazywać w szczególności:

- 1) mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz właścicieli, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańców gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Obszar zdegradowany - to obszar na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji - to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo kolejowe, na których występują negatywne zjawiska, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

1.2. METODOLOGIA PRAC

Metodologia opracowania niniejszej diagnozy bazuje na zasadach wskazanych w ustawie o rewitalizacji oraz opracowaniach i wytycznych z zakresu przygotowania gminnych programów rewitalizacji (np. *DELIMITACJA KROK PO KROKU. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji, Praca zbiorowa pod redakcją Wojciecha Jarczewskiego oraz Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych, Praca zbiorowa pod redakcją Aleksandry Jadach-Sepioto*).

Dokumentem źródłowym dla programu rewitalizacji jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gościeradów na lata 2021-2027 zwana dalej Strategią, opracowywana obligatoryjnie na mocy ustawy o pomocy społecznej, która stanowi: *Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*. W procesie opracowywania niniejszej Diagnozy wykorzystano również zapisy: Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2021 - 2023, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Sprawozdań z Działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Gościeradowie.

Diagnoza gminy została opracowana z uwzględnieniem problemów zidentyfikowanych w Strategii. W ramach prac nad dokumentem Gminnego Programu Rewitalizacji dokonano analizy ilościowej i jakościowej wskaźników

odpowiednich do zdiagnozowanych w niej problemów w skali sołectw, a następnie uzupełniając je analizą wskaźników gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych lub przestrzennych w tej samej skali.

Rysunek 1 - Etapy w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawiona diagnoza oraz proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji spełnia formalne wymagania stawiane przez ustawę, będąc jednocześnie fundamentem i pierwszym krokiem dla opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gościeradów na lata 2023-2030. Opracowanie dokumentu opierało się o kilka wskazanych poniżej zasad i składało się z pięciu zasadniczych etapów pozwalających na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Zakres diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji został określony wprost w art. 9. ustawie o rewitalizacji. Przedmiotowy artykuł w sposób jednoznaczny wskazuje, jakie elementy należy poddać weryfikacji w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Zakres niniejszego opracowania obejmuje zagadnienia odnoszące się do pięciu obowiązkowych sfer:

- a) społecznej,
- b) gospodarczej,
- c) środowiskowej,

- d) przestrzenno-funkcjonalnej,
- e) technicznej.

W ramach ww. sfer wykonano szczegółową, wieloaspektową diagnozę obszaru Gminy Gościeradów pod kątem występowania zjawisk kryzysowych. Jako obszary zdegradowane uznano te sołectwa, w których stwierdzono niższą niż średnia w gminie wartość wskaźników dotyczących problemów społecznych, współwystępujące z negatywną wartością wskaźników dotyczących, co najmniej jednego z problemów o charakterze gospodarczym, środowiskowym, infrastrukturalnym lub przestrzennym.

Obszar rewitalizacji ustalono, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje negatywna sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się również największa liczba innych zdiagnozowanych problemów. Należy również zaznaczyć, że zgodnie z ustawą o rewitalizacji i zapisów dotyczących wymogu koncentracji przestrzennej, łączna powierzchnia wybranych sołectw nie przekracza 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie stanowi więcej niż 30% całkowitej liczby jej mieszkańców.

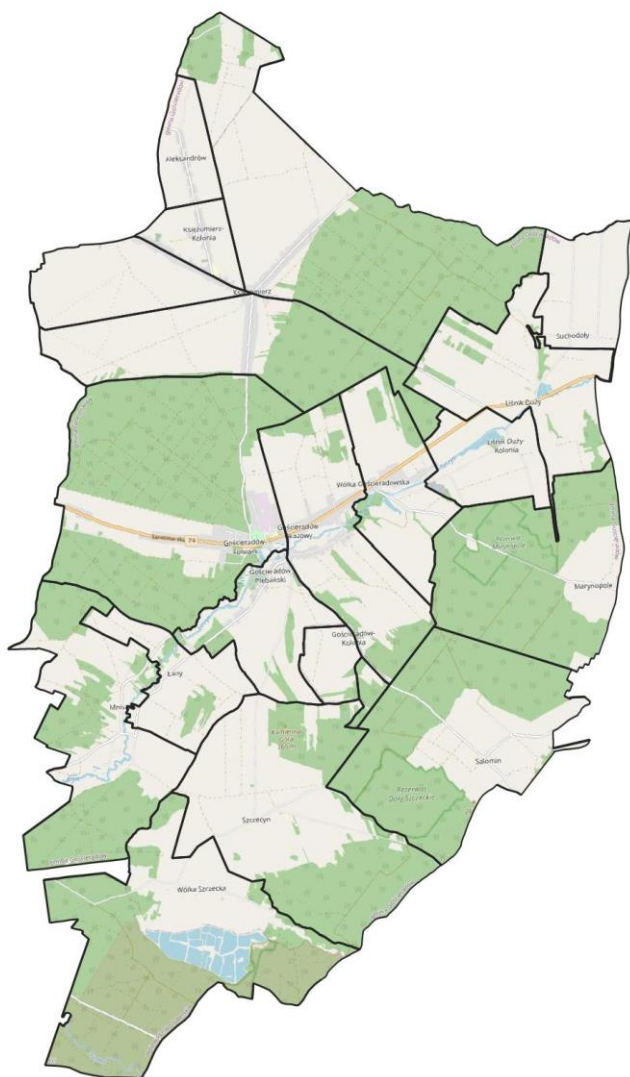
Nie należy zapominać również o tym, że niezwykle istotnym elementem procesu rewitalizacji jest włączenie lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów zarówno w sam etap diagnozowania obszaru gminy, jak również późniejszego przygotowania działań rewitalizacyjnych. Takie podejście wpływa na zapewnienie dogłębnej analizy oraz jej trafność, jak również zapewnienie akceptacji planowanych przedsięwzięć. Rewitalizacja stanowi odpowiedź na wieloaspektowy kryzys w konkretnej społeczności zajmującej zdefiniowany obszar. W przypadku prac nad niniejszą diagnozą zwrócono szczególną uwagę na podejście partycypacyjne tak, aby już od pierwszych etapów prac zaangażować społeczność lokalną w realizowany proces.

1.3. WYZNACZENIE OBSZARÓW REFERENCYJNYCH

Ustawa o rewitalizacji wymagając wskazania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a więc fragmentów obszaru gminy, w których koncentrują się różnego rodzaju negatywne zjawiska, stawia przed gminami nowe zadanie przeanalizowania zróżnicowania zjawisk i procesów zachodzących wewnątrz niej. Przeprowadzenie takiej analizy wymaga określenia pól podstawowych, czyli przestrzennych jednostek, do których odnoszone będą wszystkie zbierane w ramach diagnozy informacje.

Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto zastosowanie sołectw, jako przestrzennych jednostek pseudo naturalnych, których granice nawiązują do różnego rodzaju układów osadniczych oraz granic naturalnych. Analizowanie

danych w jednostkach pseudo naturalnych pozwala na uchwycenie problemów i procesów zachodzących w poszczególnych fragmentach gminy (dzielnicach, osiedlach) intuicyjnie i funkcjonalnie wskazywanych, jako pewne najmniejsze, jednolite organizmy osadnicze.

Źródło: Opracowanie własne

jest fakt, że zostały w jakiś sposób wyznaczone. Zazwyczaj ich granice nie są kwestionowane, a lokalne społeczności są do nich przyzwyczajone.

Dlatego też, w toku prac podjęto decyzję o wykorzystaniu granic poszczególnych sołectw, jako obszarów referencyjnych do analizy i wskazania spośród nich obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

1.4. GPR JAKO STRATEGIIA IIT

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów na lata 2023-2030 pełni również rolę strategii terytorialnej sporządzonej na potrzeby wdrożenia instrumentu IIT w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Dokument zgodnie z art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej zawiera podstawowe elementy, takie jak:

- 1) syntezę diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
- 2) cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
- 3) listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;
- 4) opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań Innego Instrumentu Terytorialnego.

2. DIAGNOZA STANU OBECNEGO

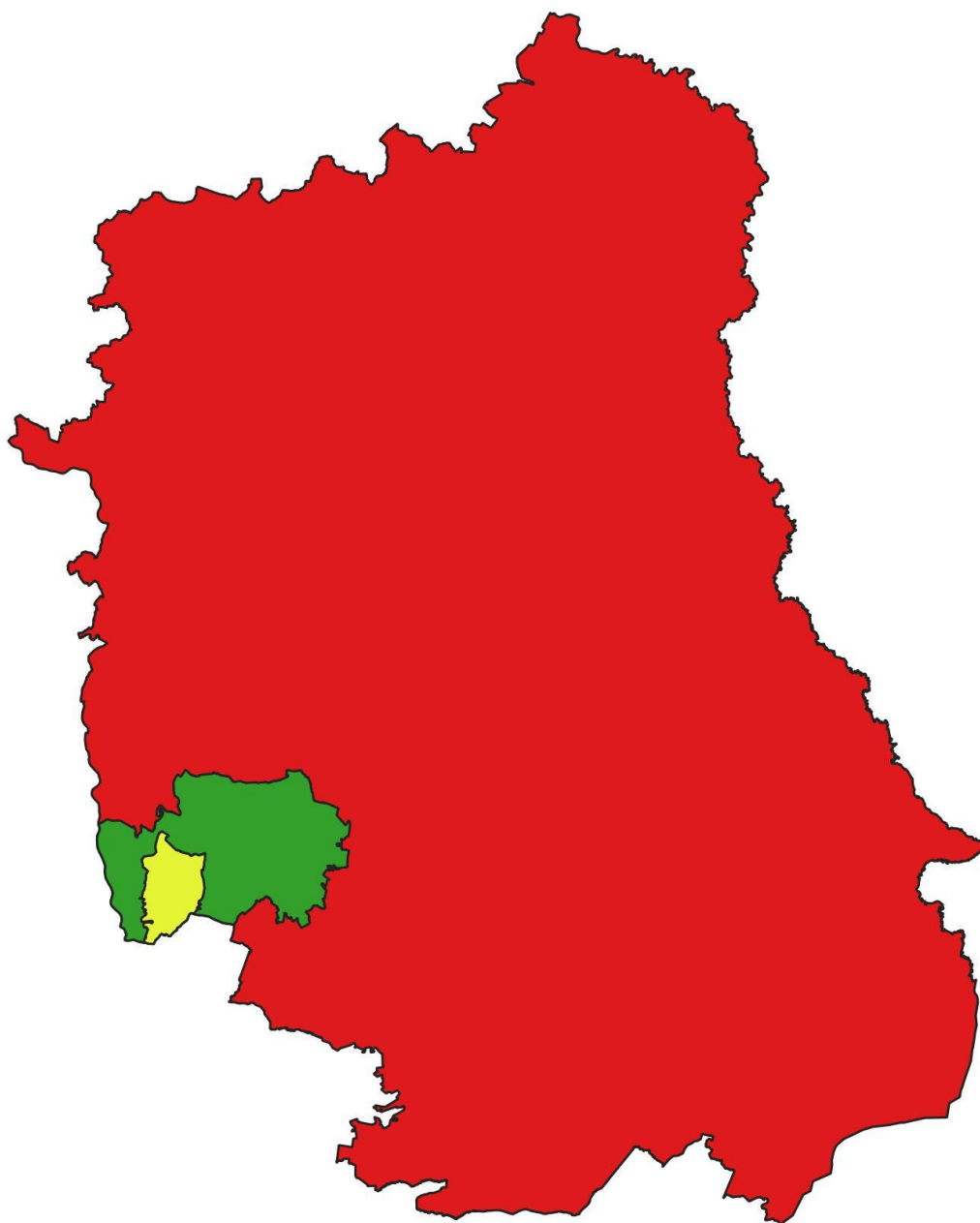
Zgodnie z ustawą o rewitalizacji kryzys w sferze społecznej związany jest z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie zaś bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym. Diagnoza stanu istniejącego ma na celu zbadanie sytuacji obecnej w zakresie ww. zjawisk występujących w poszczególnych sferach życia.

2.1. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE GOŚCIERADÓW

Gmina Gościeradów to gmina wiejska o powierzchni 15 929 ha położona w powiecie kraśnickim, w południowo-zachodniej części województwa lubelskiego. Gmina jest oddalona o ok. 20 km od Kraśnika i o ok. 75 km od stolicy województwa - Lublina. Graniczy z pięcioma Gminami: od zachodu z gminą Annopol, od północy z gminą Dzierzkowice, od wschodu z gminą Trzydnik Duży, od południa z należącymi do województwa podkarpackiego gminami Zaklików i Radomyśl.

Wielkość jednostek osadniczych jest bardzo zróżnicowana. Do miejscowości o największej powierzchni w Gminie należy zaliczyć: Gościeradów Folwark, Księżomierz Dzierzkowska, Szczecyn oraz Wólka Szczeka. Najmniejszymi pod względem powierzchniowym miejscowościami na terenie Gminy są: Aleksandrów, Gościeradów Kolonia i Księżomierz Kolonia.

Mapa 2 - Gmina Gościeradów na tle powiatu kraśnickiego i województwa lubelskiego

Źródło: opracowanie własne

Pełną sieć osadniczą gminy tworzy 19 miejscowości, będących jednocześnie siedzibami sołectw:

1) Aleksandrów.	6) Księżomierz Dzierzkowska.
2) Gościeradów Folwark.	7) Księżomierz Gościeradowska.
3) Gościeradów Kolonia.	8) Księżomierz Kolonia.
4) Gościeradów Plebański.	9) Księżomierz Kościelna.
5) Gościeradów Ukazowy.	10) Liśnik Duży.

11) Liśnik Duży Kolonia.

12) Łany.

13) Marynopol.

14) Mniszek.

15) Salomin.

16) Suchodoły.

17) Szczecyn.

18) Wólka Gościeradowska.

19) Wólka Szczeka.

Na terenie wsi Gościeradów Folwark wyodrębnione są ponadto dwa osiedla: Gościeradów POM i Gościeradów Zachód.

2.2. OBSZAR SPOŁECZNY

Diagnoza obszaru społecznego stanowi najistotniejszy element mający wpływ na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów znajdujących się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym kulturalnym.

2.2.1. DEMOGRAFIA

Według stanu na koniec roku 2021, gminę zamieszkiwało 7042 mieszkańców, co stanowiło około 7,54 % ludności powiatu kraśnickiego. Pod względem płci, nie wielką przewagę stanowiły kobiety. Wg danych GUS gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi w Gminie Gościeradów 44 osoby na km² i jest znacznie niższa od gęstości zaludnienia w powiecie kraśnickim wynoszącej 93 osoby na km². Liczba ludności w Gminie Gościeradów, analogicznie do liczby ludności całego województwa, nieznacznie zmniejszała się na przestrzeni lat 2017-2021.

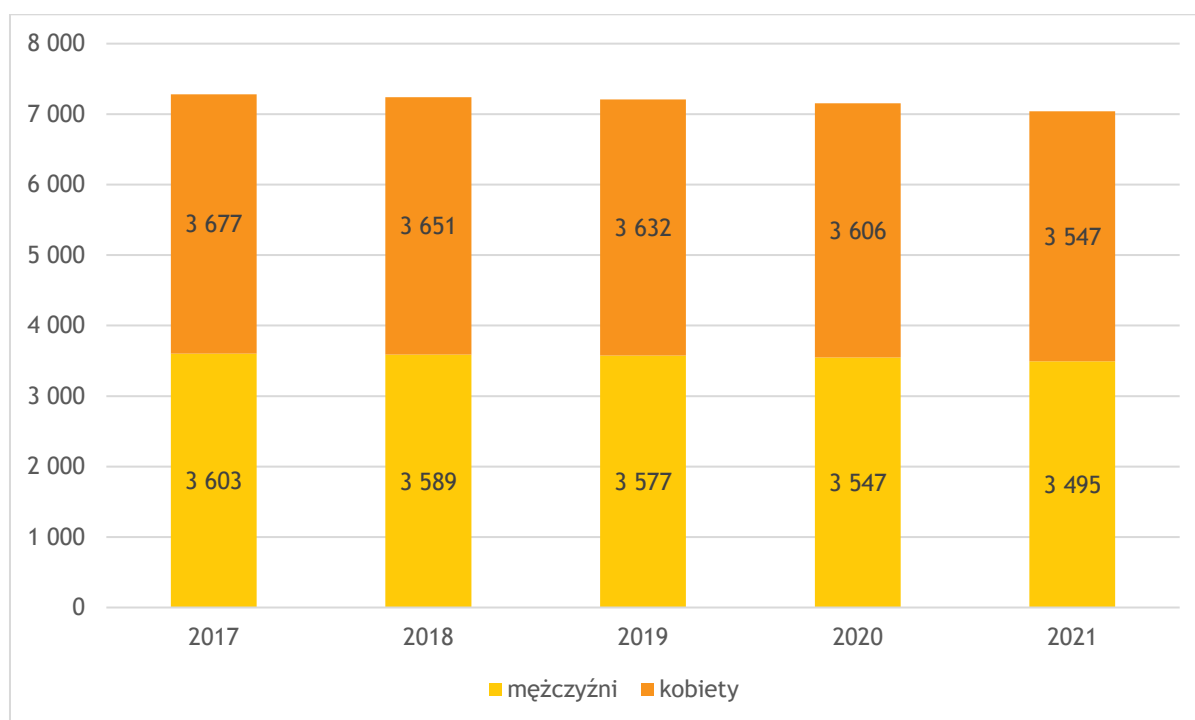
Tabela 1 - Liczba ludności w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021

Gmina	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana
Gościeradów	7 280	7 240	7 209	7 153	7 042	-3,27%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - Bank Danych Lokalnych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, liczba ludności w Gminie Gościeradów na przestrzeni lat 2017-2021 regularnie się zmniejsza.

Wykres 1 - Liczba kobiet i mężczyzn na terenie Gminy Gościeradów w latach 2017-2021

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

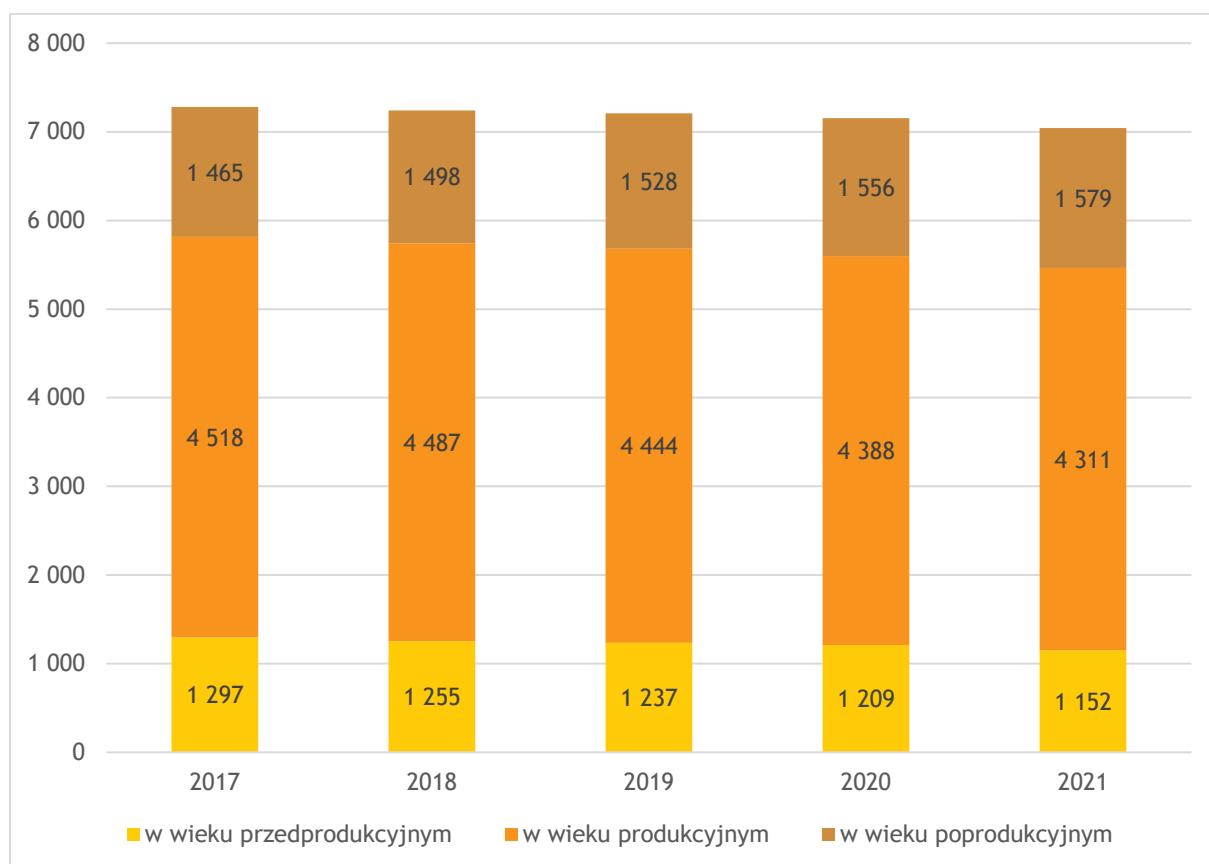
Łączna liczba ludności w gminie zmniejszyła się z poziomu 7280 w roku 2017, do poziomu 7 042 w roku 2021 co stanowi spadek o ok. 3,27%. Zarówno liczba kobiet jak i liczba mężczyzn na przestrzeni wskazanego okresu zmieniała się na niekorzyść Gminy Gościeradów. Należy zaznaczyć, że stałe wyludnianie się gminy z pewnością jest negatywnym zjawiskiem demograficznym, mogącym powodować liczne problemy społeczne i gospodarcze.

Powyższe dane wskazują również, że na terenie gminy liczba kobiet jest zauważalnie wyższa niż liczba mężczyzn. Współczynnik feminizacji od kilku lat utrzymuje się na względnie stałym poziomie i wynosi 102. Oznacza to, że na 100 mężczyzn w Gminie Gościeradów przypadają 102 kobiety.

Bardzo istotnym czynnikiem opisującym strukturę ludności w Gminie Gościeradów jest również liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Chociaż osoby w wieku produkcyjnym są najliczniejszą grupą, to jednak ich liczba stale maleje. Na przełomie lat 2017-2021 liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się z poziomu 4518 do poziomu 4311. Podobną tendencję wykazuje grupa osób w wieku przedprodukcyjnym. Tutaj możemy zauważyć spadek z poziomu 1297 w 2017 r. do poziomu 1152 w roku 2021. Co bardzo istotne, tym samym czasie odnotowano również wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym tj. z poziomu 1465 w 2017 r. do poziomu 1579 w roku 2021.

Na podstawie analizy przedstawionych danych demograficznych przypuszczać należy, że gmina zmagą się z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej, co z pewnością nasili się w kolejnych latach.

Wykres 2 - Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2017-2021

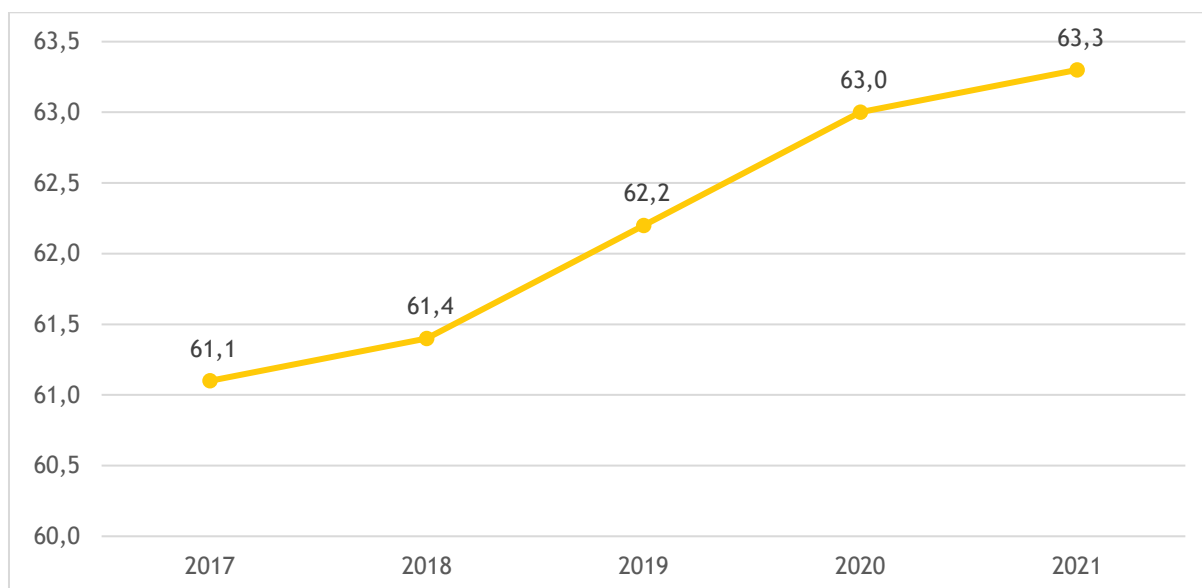

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jednym z najważniejszych czynników pozwalających oszacować przyszły potencjał gospodarczy terenu jest również porównanie liczby osób w wieku produkcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Wysoki udział osób w wieku produkcyjnym świadczy o dużych możliwościach w zakresie zatrudnienia, co sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości. Jako że to właśnie ta grupa jest głównym wytwórcą dóbr i dochodów przekłada się to bezpośrednio na rozwój danego obszaru.

Po zsumowaniu liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym (tzw. osoby w wieku nieprodukcyjnym) oraz porównaniu ich z liczbą w wieku produkcyjnym w przeliczeniu na każde 100 osób otrzymamy tzw. wskaźnik obciążenia demograficznego. Wskazuje on liczbę osób, które znajdują się „na utrzymaniu” osób będących w szczycie aktywności gospodarczej. Wskaźnik ten stale rośnie i przedstawia się dla Gminy Gościeradów dość niekorzystnie.

Wykres 3 - Wskaźnik obciążenia demograficznego

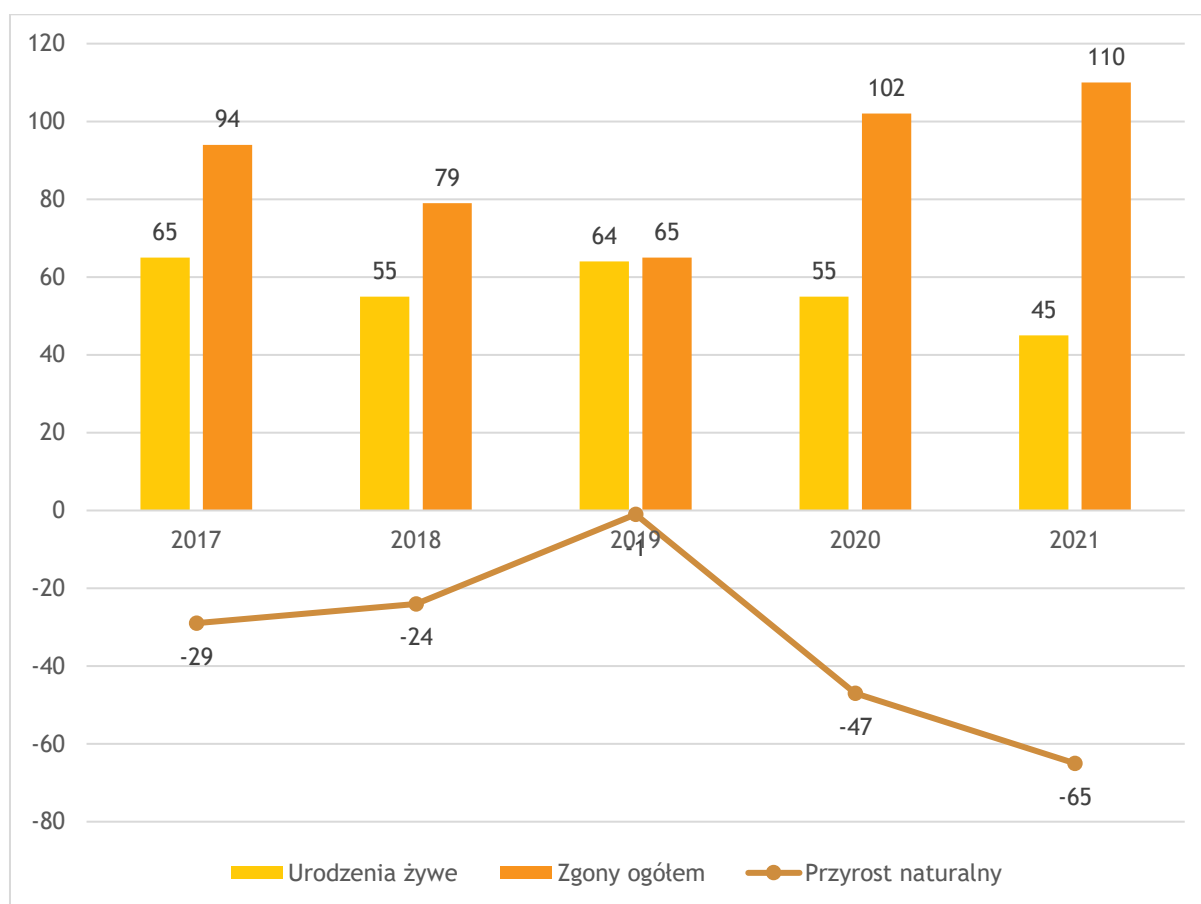
Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Problem starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie 2023-2030 będziemy mieć do czynienia z 2 grupami seniorów - młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia zorganizowanych działań adresowanych do obu grup. Chodzi tutaj zarówno o podjęcie działań prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niepełności, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec grupy osób starszych, powyżej 80 roku życia.

W Gminie Gościeradów do najistotniejszych problemów dotyczących seniorów zalicza się: niski standard życia, utrudniony dostęp do świadczeń zdrowotnych, w tym do specjalistycznej opieki zdrowotnej, samotność, zanik więzi społecznych oraz niski stopień aktywności osób w wieku 75+.

Wykres 4 - Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021

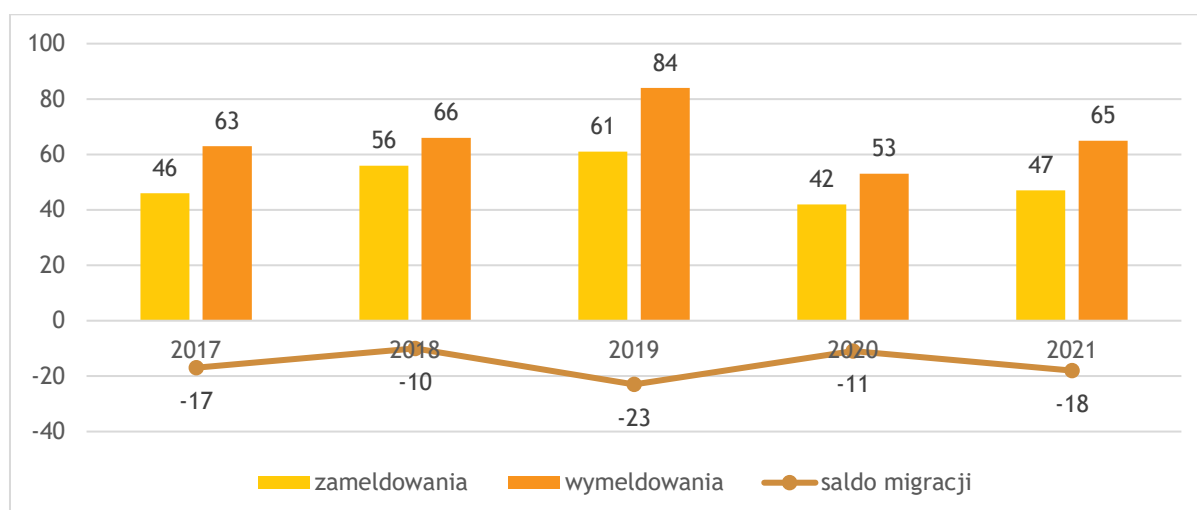

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jednym z ważniejszych czynników wpływającym na zmiany liczby ludności jest przyrost naturalny. Na przestrzeni lat 2017-2021 utrzymywał się on na poziomie ujemnym. Co istotne, w pierwszym okresie analizowanego przedziału czasowego wartość wskaźnika rosła się z poziomu -29 do poziomu -1, jednak lata 2020 i 2021 przyniosły znaczący spadek przyrostu naturalnego. Taki stan rzeczy może być spowodowany pandemią COVID-19. Należy jednakże zaznaczyć, że przyrost naturalny na poziomie notowanym w latach ubiegłych świadczy o niekorzystnej sytuacji w zakresie analizowanego wskaźnika. Nie zapewni on zastępowalności pokoleń niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa.

Procesy demograficzne mają znaczący wpływ na rozwój Gminy Gościeradów. Należy jednak zaznaczyć, że na wzrost rozwoju naturalnego ludności w dużej mierze mają wpływ czynniki zewnętrzne, takie jak np. proces falowania nízów i wyzów demograficznych, ogólna sytuacja gospodarczo-społeczna kraju, prawne uregulowania prorodzinne, występujące zagrożenia pandemiczne czy wreszcie zmiany zachowań prokreacyjnych młodego pokolenia.

Wykres 5 - Saldo migracji w gminie Gościeradów w latach 2017-2021

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Kolejny element wpływający na ludność obszaru to saldo migracji. Procesy migracyjne odgrywają decydującą rolę nie tylko w zakresie ogólnej liczby mieszkańców, lecz również wpływają na przemiany struktury wiekowej ludności. Migracje ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą stałego lub czasowego miejsca zamieszkania połączone z przekroczeniem granicy jednostki administracyjnej podziału terytorialnego kraju (migracje wewnętrzne) lub granicy państwa (migracje zagraniczne).

Na przestrzeni lat 2017-2021 saldo migracji w Gminie Gościeradów stale utrzymuje się na poziomie ujemnym. Najniższą wartość tj. -23 osiągnęło w 2019 r. Jest to również rok w którym odnotowano największą liczbę wymeldowań. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że przebieg procesów migracyjnych zależy również od możliwości zatrudnienia, rozwoju lokalnego i warunków życia na danym obszarze. Na zmniejszenie odpływu migracyjnego ludności będzie miał przede wszystkim wzrost potencjału gospodarczego, a także podniesienie poziomu zamieszkiwania i warunków życia.

Odnosząc się do procentowego spadku liczby ludności na przestrzeni okresu 2016-2021 należy zaznaczyć, że średnia wartość niniejszego wskaźnika dla Gminy Gościeradów wynosi -3,69%. Należy zauważyć, że na terenie gminy znajduje się tylko jedno sołectwo, które w badanym okresie zwiększyło liczbę ludności, czyli Księżomierz Kolonia. Do sołectw, w których najmocniej zaznaczył się problem wyludniania się obszaru należy zaliczyć np. Gościeradów Kolonia, Gościeradów Plebański, Księżomierz Dzierzkowska, Księżomierz Kościelna, Łany, Suchodół, Szczecyn. Co równie istotne, aż 15 spośród 19 sołectw zmaga się ze zmniejszającą się liczbą ludności, z czego w 9 sołectwach problem ten występuje na poziomie powyżej średniej wskazanej dla gminy.

Tabela 2 - Procentowy spadek liczby ludności w sołectwach Gminy Gościeradów

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31.12.2016	Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31.12.2021	Procentowy spadek liczby ludności
1	Aleksandrów	270	266	-1,48%
2	Gościeradów Folwark	856	850	-0,70%
3	Gościeradów Kolonia	102	96	-5,88%
4	Gościeradów Plebański	370	336	-9,19%
5	Gościeradów Ukazowy	916	898	-1,97%
6	Księżomierz Dzierzkowska	419	390	-6,92%
7	Księżomierz Gościeradowska	353	346	-1,98%
8	Księżomierz Kolonia	186	190	2,15%
9	Księżomierz Kościelna	281	259	-7,83%
10	Liśnik Duży	580	558	-3,79%
11	Liśnik Duży Kolonia	288	281	-2,43%
12	Łany	264	240	-9,09%
13	Marynopol	162	155	-4,32%
14	Mniszek	373	360	-3,49%
15	Salomin	369	369	0,00%
16	Suchodoły	436	412	-5,50%
17	Szczecyn	542	508	-6,27%
18	Wólka Gościeradowska	478	465	-2,72%
19	Wólka Szczeka	107	102	-4,67%
Razem w gminie		7352	7081	-3,69%

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Należy przeanalizować także liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, która ma znaczący wpływ na współczynnik obciążenia demograficznego tj. liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na ogół mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy Gościeradów. Wskaźnik ten obrazuje niekorzystny trend demograficzny i świadczy o występowaniu problemu starzenia się społeczeństwa. Diagnoza ogólna realizowana na terenie całej gminy wskazuje, że jest to zjawisko postępujące i będzie przybierać na sile. Taki stan rzeczy generuje szereg innych problemów (m.in. zmniejszanie zasobu siły roboczej, osłabienie lokalnego kapitału ludzkiego czy pogarszanie struktury rynku pracy). Przedmiotowe zjawisko ma również skutki ekonomiczne. Może znacząco wpływać na system finansów

publicznych gminy np. poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi.

Tabela 3 - Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwach Gminy Gościeradów

Liczba osób w wieku produkcyjnym	
63	Aleksandrów
168	Gościeradów Folwark
22	Gościeradów Kolonia
86	Gościeradów Plebański
201	Gościeradów Ukazowy
93	Księżomierz Dzierżkowska
89	Księżomierz Gościeradowska
22	Księżomierz Kolonia
69	Księżomierz Kościelna
134	Liśnik Duży
57	Liśnik Duży Kolonia
44	Łany
36	Marynopol
69	Mniszek
99	Salomin
84	Suchodoty
104	Szczecyn
108	Wólka Gościeradowska
38	Wólka Szczeka
83	Żbennia

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Gminy Gościeradów określono liczbę osób w wieku poprodukcyjnym w poszczególnych sołectwach. Średnia wartość wskaźnika dla Gminy Gościeradów wynosi 83. Najniższe wartości, świadczące o stosunkowo niskim udziale osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle społeczeństwa odnotowano w sołectwach: Gościeradów Kolonia, Księżomierz Kolonia oraz Wólka Szczeka. Należy jednak zaznaczyć, że 9 z 19 sołectw odnotowuje wartości powyżej średniej gminnej. To w właśnie w nich nasilenie problemu jest najbardziej widoczne. Wartości najwyższe wskazujące na problem występowania wysokiego obciążenia demograficznego możemy zauważyć szczególnie w sołectwach: Gościeradów Folwark, Gościeradów Ukazowy, Liśnik Duży, Wólka Gościeradowska, Salomin, Szczecyn.

2.2.2. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmowi lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej oraz klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Pomoc społeczna jest jedną z wielu dziedzin współtworzących rzeczywistość społeczną. Jest działalnością instytucji państwowych i społecznych, która umożliwia i ułatwia zaspokojenie podstawowych potrzeb osobom i rodzinom niezdolnym do uczynienia tego samodzielnie. Dla pomocy społecznej problemy rodzin są istotnym sygnałem do pojęcia działań, ponieważ w przypadku niedostosowania społecznego, choroby i problemów, gdy człowiek nie daje sobie rady, konieczne jest udzielenie mu pomocy z zewnątrz.

W gminie zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Gościeradowie. W ramach Ustawy o pomocy społecznej przez Ośrodek podejmowane są działania dotyczące pomocy społecznej, a w szczególności:

- a) diagnozowanie i ocena potrzeb jednostek, grup lub środowisk wymagających interwencji socjalnej,
- b) udzielenie i organizowanie świadczeń pomocy społecznej w formie pieniężnej, w naturze, w usługach,
- c) organizowanie działalności w zakresie spraw opiekuńczo - wychowawczych,
- d) współpracę i koordynację działań na rzecz zaspokajania potrzeb osób wymagających pomocy prowadzonych przez organizacje i osoby fizyczne.

Celem pomocy społecznej realizowanej na terenie gminy jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin. W chwili, gdy człowiek pozostaje bezradny wobec narastających problemów może zgłosić się do instytucji pomocy społecznej. OPS jest traktowany, jako podmiot oddziaływań socjalnych, zaspakajających wszelkie potrzeby. Wszechstronne spojrzenie na ludzkie potrzeby i podejmowanie działań w celu ich zaspokojenia wiąże się z koniecznością prowadzenia pracy socjalnej, z zastosowaniem specyficznej metody interwencji stosowanej w pomocy społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Gościeradowie dla osób zamieszkałych na terenie Gminy Gościeradów zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych jest jedynym organem realizującym świadczenia rodzinne, którymi są:

- 1) zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych (kryterium dochodowe 674 zł na osobę w rodzinie, przy orzecznym stopniu niepełnosprawności 764 zł),
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna.
- 3) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

4) świadczenie rodzicielskie.

System świadczeń rodzinnych tworzony jest, jako system poza ubezpieczeniowych świadczeń społecznych finansowanych ze środków budżetu państwa - dotacja celowa.

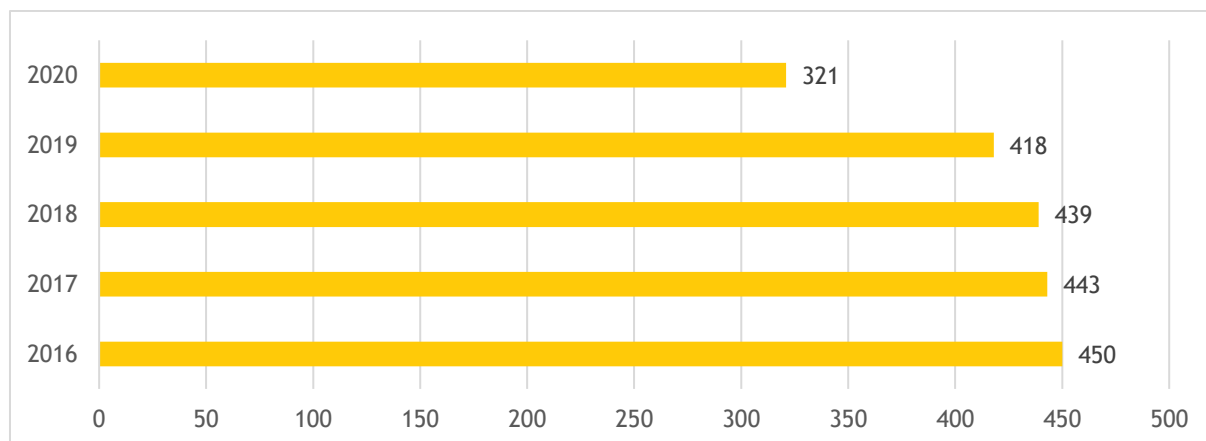
Poza wymienionymi zadaniami w 2021 r. OPS realizował zadania związane z realizacją systemowego wsparcia rodzin 500+, przyznawaniem świadczeń społecznych, świadczeń rodzinnych, wychowawczych, świadczeń w ramach programu „Dobry start”, świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego i wydawaniem Kart Dużej Rodziny, oraz programu dożywiania dzieci pn. „Posiłek w szkole i w domu”.

Tabela 4 - Wydatki na świadczenia rodzinne w ramach zadań zleconych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gościeradowie realizowane w 2021 r. - system „złotówka za złotówkę”

Forma pomocy	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń roczna (w zł)
1. Zasiłek rodzinny	389	26 391,04
2. Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu:	X	X
- urodzenia dziecka	3	201,93
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	0	0
- samotnego wychowywania dziecka	38	4 540,72
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	14	1 115,76
- rozpoczęcia roku szkolnego	287	1 296,51
- podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	86	2 679,16
- wychowywania w rodzinie wielodzietnej	56	3 344,76

Źródło: Sprawozdanie z Działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Gościeradowie za rok 2021

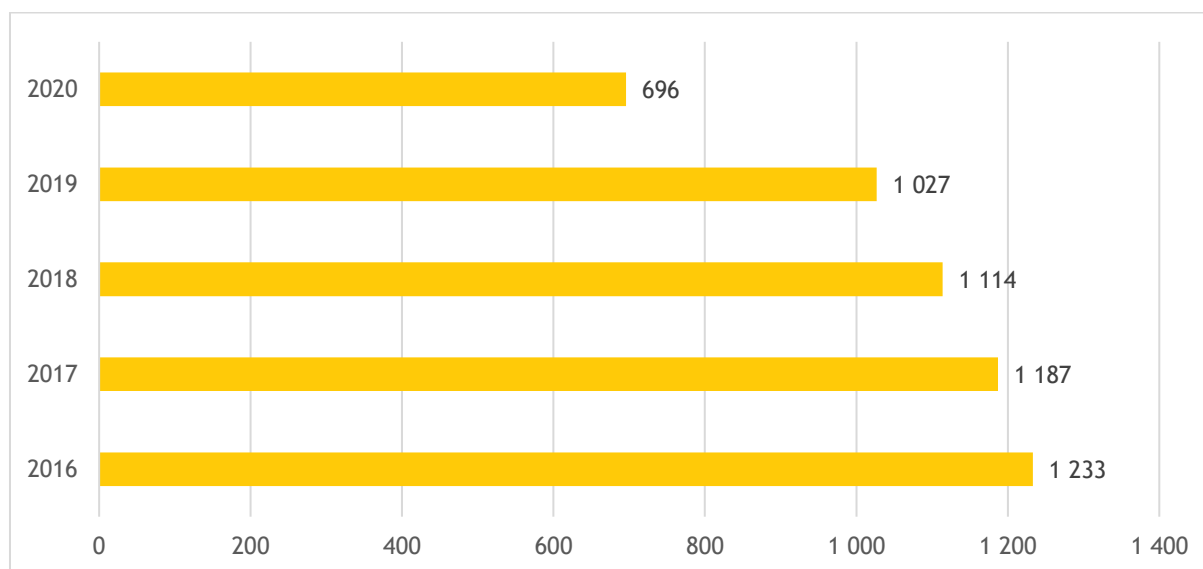
Wykres 6 - Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jak widać na powyższym wykresie, liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej gminie Gościeradów w analizowanym okresie znacząco zmieniła się na przełomie lat 2016-2020. Od początku badanego okresu liczba gospodarstw ulega stałemu zmniejszeniu. Jednak w latach 2017-2019 spadki te nie były znaczące. Dopiero w roku 2020 odnotowano istotny spadek wartości wskaźnika.

Wykres 7 - Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

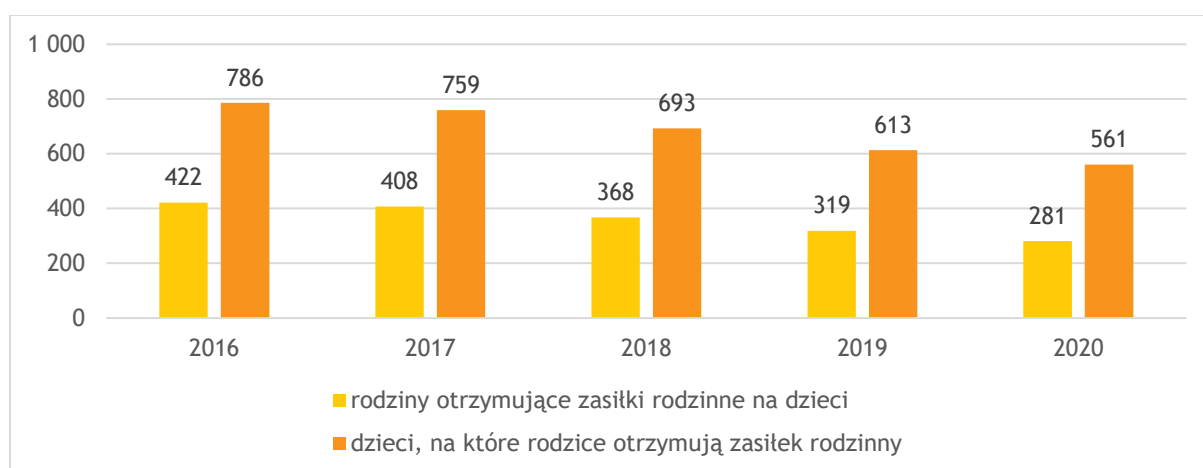
Uszczegółowieniem informacji w zakresie beneficjentów pomocy społecznej poza liczbą rodzin z niej korzystających może być również liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie Gminy Gościeradów. Wartości wskaźnika na przełomie lat 2016-2020 układają się tutaj analogicznie do powyższego wykresu. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej uległa znaczącemu zmniejszeniu dopiero na przełomie lat 2019 i 2020.

Znaczącym elementem wsparcia społecznego są również zasiłki rodzinne na dzieci. Mają one na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- 1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka);
- 3) osobie uczącej się (osoba pełnoletnia ucząca się, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony).

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł. Natomiast w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na jedną osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza wyznaczonej kwoty 764,00 zł.

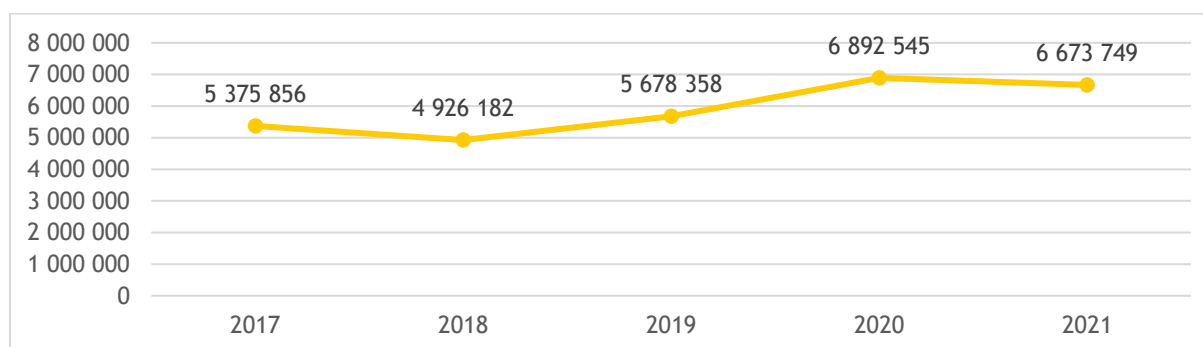
Wykres 8 - Rodziny i dzieci na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jak widać na powyższym wykresie, zarówno liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci jak i liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny ulega ciągłemu zmniejszeniu. Pierwszy ze wskaźników, dotyczący liczby rodzin korzystających ze wsparcia na przestrzeni lat 2016-2020 zmniejszył się z poziomu 422 do poziomu 281, co stanowi spadek o 141 rodzin (czyli ok. 33,41%). Natomiast drugi ze wskaźników, wskazujących na liczbę dzieci na które otrzymuje się zasiłek rodzinny, zmniejszył się z poziomu 786 do poziomu 561, co stanowi spadek o 225 tj. 28,63%.

Wykres 9 - Wydatki na świadczenia wychowawcze

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Uzupełnieniem informacji w zakresie wsparcia rodziny w Gminie Gościeradów mogą być również wartości wydatków poniesionych na świadczenia wychowawcze. W ramach programu „Rodzina 500+” rodzinom z dziećmi na utrzymaniu przysługuje świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia. Od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze ma charakter powszechny i przysługuje niezależnie od dochodu rodziny.

Rządowy program „Rodzina 500+” to wsparcie polskich rodzin w częściowym pokryciu wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Jak widzimy na powyższym wykresie, wartość ponoszonych na ten cel wydatków stale rośnie. Jest to głównie wynikiem zmian w programie w zakresie jego dostępności i przysługiwania w zależności od liczby dzieci. Na podstawie poniższego wykresu należy zauważyć, że wydatki na świadczenia wychowawcze z programu „Rodzina 500+” w 2021 roku wyniosły łącznie 6 673 749 zł.

Wskaźnik opisujący procent osób korzystających z pomocy społecznej może służyć do przeprowadzenia precyzyjnej identyfikacji i analizy terenów, w obrębie których występuje największa koncentracja problemów społecznych. Możemy zauważyć, że średnia wartość wskaźnika dla poszczególnych sołectw w Gminie Gościeradów w 2021 roku wynosi 10,76%. W związku z tym, jako sołectwa o ponadprzeciętnym nasileniu problemu należy wskazać: Gościeradów Folwark, Aleksandrów, Księżomierz Dzierzkowska, Księżomierz Gościeradowska, Księżomierz Kolonia, Łany, Marynopol, Mniszek, Salomin.

Tabela 5 - Procent osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych sołectwach

Procent osób korzystających z pomocy społecznej	
12,41%	Aleksandrów
11,29%	Gościeradów Folwark
9,38%	Gościeradów Kolonia
9,23%	Gościeradów Plebański
9,02%	Gościeradów Ukazowy
15,13%	Księżomierz Dzierzkowska
15,32%	Księżomierz Gościeradowska
16,84%	Księżomierz Kolonia
6,56%	Księżomierz Kościelna
4,84%	Liśnik Duży
9,25%	Liśnik Duży Kolonia
16,67%	Łany
10,97%	Marynopol
15,83%	Mniszek
12,20%	Salomin
9,95%	Suchodoły
8,46%	Szczecyn
6,24%	Wólka Gościeradowska
4,90%	Wólka Szczeka
10,76%	ŚREDNIA

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Uszczegółowieniem występujących problemów społecznych w Gminie Gościeradów może być problem ubóstwa. Zagrożenie lub występujący stan ubóstwa odciska piętno na całych rodzinach i może prowadzić do wielu ich dysfunkcji lub nawet wykluczenia społecznego.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne mogą współwystępować jednocześnie z innymi problemami społecznymi, takimi jak: niepełnosprawności i długotrwałe choroby, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach oraz uzależnienia. W związku z powyższym, znacząca część beneficjentów pomocy społecznej występuje o kilka rodzajów świadczeń, podając różne przyczyny uprawniające do przyznania konkretnego świadczenia. Należy również zaznaczyć, że problem ubóstwa bardzo często łączy się również z problemem bezrobocia. Dlatego też, problem ten został przeanalizowany w oddzielnym podrozdziale.

Opisujący procent osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa możemy określić dokładną liczbę sołectw, w których występuje największa koncentracja niniejszego problemu.

Tabela 6 - Procent osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Procent osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	
2,26%	Aleksandrów
1,88%	Gościeradów Folwark
1,04%	Gościeradów Kolonia
5,65%	Gościeradów Plebański
0,56%	Gościeradów Ukazowy
4,10%	Księżomierz Dzierzkowska
5,20%	Księżomierz Gościeradowska
6,32%	Księżomierz Kolonia
0,39%	Księżomierz Kościelna
1,25%	Liśnik Duży
1,07%	Liśnik Duży Kolonia
9,58%	Łany
3,23%	Marynopol
9,17%	Mniszek
2,44%	Salomin
0,00%	Suchodoły
1,18%	Szczecyn
1,29%	Wólka Gościeradowska
1,96%	Wólka Szczeka
3,08%	ŚREDNIA

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Możemy zauważyć, że średnia wartość wskaźnika dla poszczególnych sołectw w Gminie Gościeradów w 2021 roku wynosi 3,08%. Zatem jako obszary o ponadprzeciętnym nasileniu problemu należy wskazać wszystkie sołectwa, w których odnotowano problem na poziomie wyższym od tej wartości tj.: Gościeradów Plebański, Księżomierz Dzierzkowska, Księżomierz Gościeradowska, Księżomierz Kolonia, Łany, Marynopol, Mniszek.

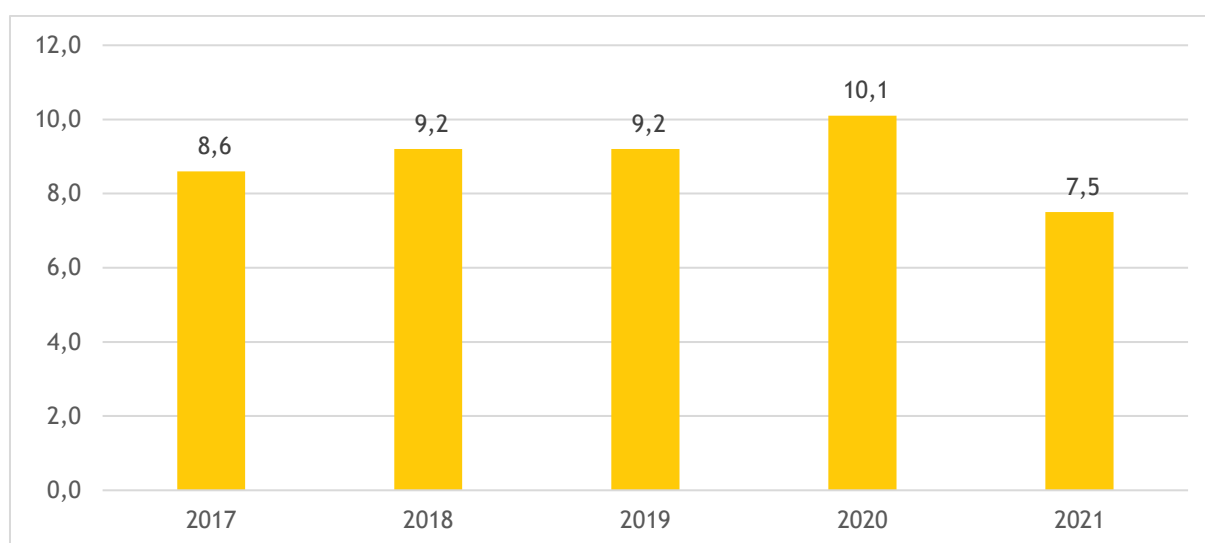
2.2.3. BEZROBOCIE

Bezrobocie jest to zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i pragnących ją podjąć nie znajduje zatrudnienia. Wyróżniamy również szczególny rodzaj bezrobocia tj. bezrobocie długotrwałe, czyli przekraczające 12 miesięcy. Bezpośrednią przyczyną bezrobocia jest zazwyczaj niewystarczająca liczba wolnych miejsc pracy. Wśród innych przyczyn takiego stanu rzeczy wymienić należy również: wadliwą organizacją rynku pracy, brak odpowiednich kwalifikacji bezrobotnych, trudności mieszkaniowe uniemożliwiające przesuwanie nadwyżek siły roboczej do ośrodków wykazujących jej niedobór, oferowanie zbyt niskich stawek płacowych (np. w porównaniu z wypłacanym zasiłkiem dla bezrobotnych).

Zjawisko bezrobocia jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie na warunki bytowe społeczeństwa. Długotrwały brak stałego wynagrodzenia może również powodować uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej. Inne problemy jakie rodzi bezrobocie to negatywny wpływ na stan psychiczny oraz pogłębiająca się izolacja społeczna osób pozostających bez pracy oraz spadek ich aktywności społecznej. Jak wspomniano powyżej, problem bezrobocia może być również ściśle powiązany z problemem ubóstwa. Można wręcz powiedzieć, że bardzo często ubóstwo jest spowodowane właśnie bezrobociem.

Pewien poziom bezrobocia (ok. 3%) jest w gospodarce nieunikniony, a nawet konieczny, ponieważ umożliwia dostosowanie struktury produkcji do zmieniających się potrzeb. Nadmierne bezrobocie jest jednak zjawiskiem niekorzystnym i to nie tylko dla osób nim dotkniętych, w skali masowej jest ogromnym ciężarem dla całej gospodarki kraju.

Wykres 10 - Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

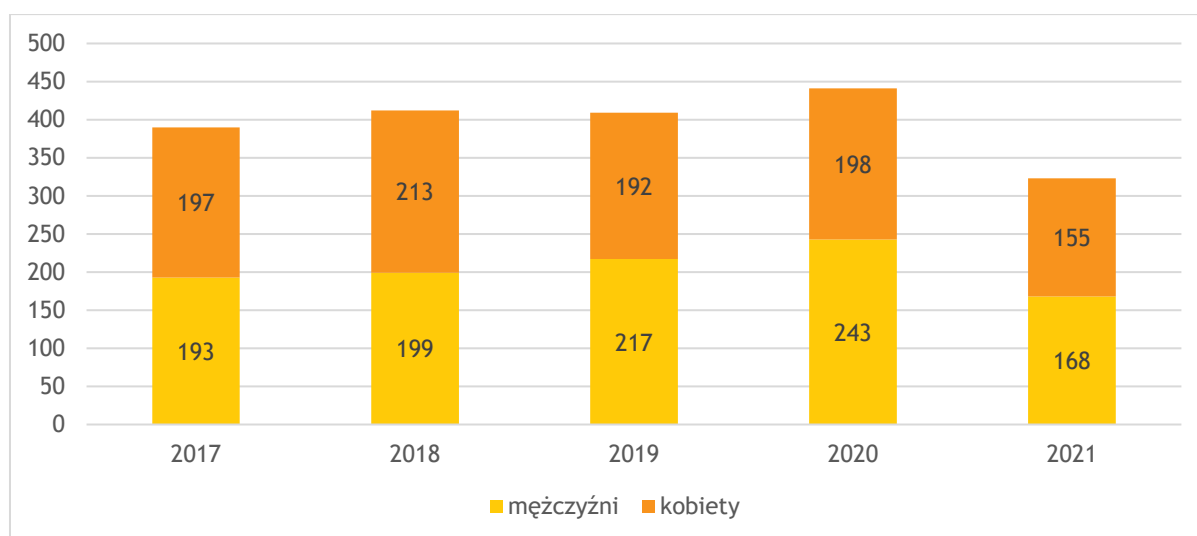
Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Gościeradów jest dość wysoki. Poziom bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym zmieniał się na przestrzeni badanego okresu. Najwyższą wartość na przestrzeni badanego okresu odnotowano w 2020 r., kiedy wartość wskaźnika wynosiła 10,1%. Natomiast najniższą wartość odnotowano w roku 2021 kiedy poziom bezrobocia wyniósł 7,5%. Jednak w odniesieniu do całkowitej liczby ludności wartość wskaźnika będzie zdecydowanie wyższa. Działania Gminy w zakresie walki z bezrobociem obejmują głównie:

- tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarczemu gminy i przedsiębiorczości mieszkańców,
- organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych,
- organizowanie prac społecznie-użytecznych.

Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Gościeradów systematycznie spadała na przestrzeni lat 2017-2021 z poziomu 400 do poziomu 323.

Wykres 11 - Liczba bezrobotnych w latach 2017-2021 na terenie Gminy Gościeradów

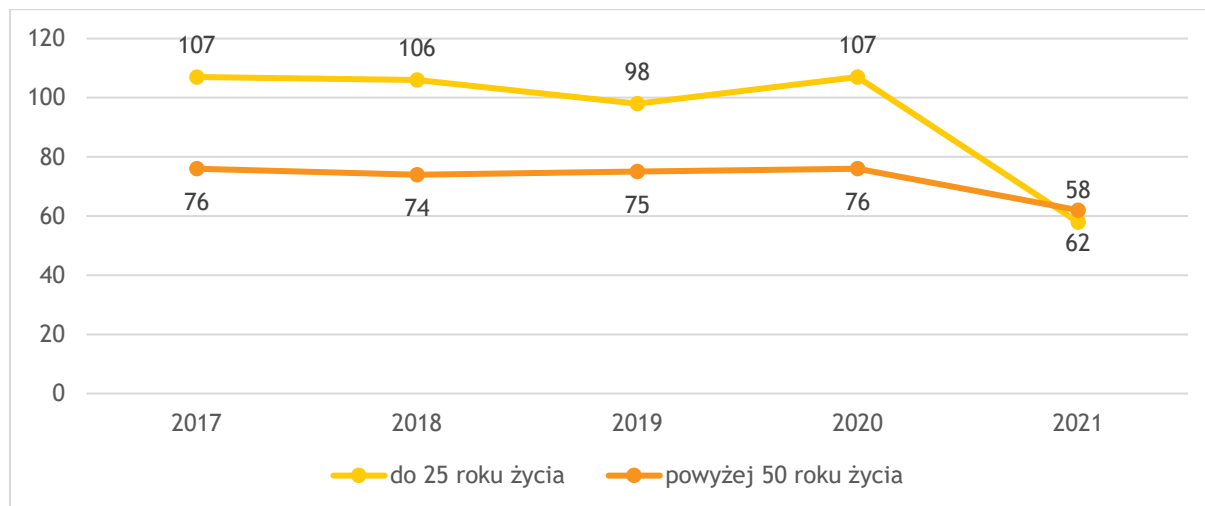
Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Na podkreślenie zasługuje fakt, że obecnie liczba bezrobotnych kobiet wśród ogółu bezrobotnych jest mniejsza aniżeli mężczyzn. Dysproporcje te zmieniały się nieznacznie na przestrzeni lat. W związku z tym należy podjąć działania mające na celu wyrównanie szans na rynku pracy. Istnieje wiele możliwości pozyskania znacznych środków finansowych na podniesienie jakości kapitału społecznego, przystosowanie do możliwości lokalnego rynku pracy oraz pomoc w tworzeniu nowych miejsc pracy.

Badając problem bezrobocia w Gminie Gościeradów należy również zwrócić uwagę na poszczególne grupy bezrobotnych. Należą do nich: ludzie młodzi do 25

roku życia oraz osoby w średnim wieku powyżej 50 roku życia. Z różnych względów są to grupy szczególnie narażone na problem bezrobocia. Sytuację w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12 - Liczba bezrobotnych w grupach do 25 roku życia i powyżej 50 roku życia

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Na początku analizowanego okresu dość liczną grupą wśród bezrobotnych stanowiły osoby młode do 25 roku życia. Oznacza to, że duża część bezrobotnych w gminie Gościeradów była w wieku najwyższej aktywności zawodowej. Związane mogło być to przede wszystkim z niedostosowaniem poziomu wykształcenia, brakiem kwalifikacji zawodowych pozwalających uzyskać zatrudnienie na obecnym wymagającym rynku pracy, brakiem doświadczenia zawodowego oraz nieumiejętnością efektywnego poruszania się po rynku pracy. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych w tej grupie wiekowej znacząco zmalała na przestrzeni lat 2017-2021 i obecnie wynosi 58 osób.

Podobnie przedstawia się sytuacja bezrobotnych w grupie wiekowej 50+. Tutaj jednak różnice na przestrzeni analizowanego okresu nie są aż tak znaczące. Widoczny jest natomiast spadek wartości wskaźnika z poziomu 76 w roku 2017 do poziomu 62 w roku 2021. Taki stan rzeczy świadczy o tym, że przedstawiciele niniejszej grupy wiekowej w miarę stabilnie radzą sobie na rynku pracy jednak wciąż występuje określona grupa osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia. Powodem mogą być np. trudności w przystosowaniu się do zmieniających się wymagań na rynku pracy.

Wskaźnik opisujący liczbę osób długotrwale bezrobotnych wskazuje, gdzie możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu. Wśród sołectw w których odnotowano przekroczenia względem średniej, należy wskazać sołectwa: Gościeradów Ukazowy, Szczecyn, Wólka Gościeradowska, Gościeradów Folwark,

Liśnik Duży, Łany, Mniszek. Co ciekawe, na terenie sołectwa Wólka Szczeka nie odnotowano żadnej osoby długotrwale bezrobotnej.

Tabela 7 - Liczba osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy - długotrwale bezrobotni

Liczba osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy -	
9	Aleksandrów
14	Gościeradów Folwark
10	Gościeradów Kolonia
8	Gościeradów Plebański
31	Gościeradów Ukazowy
5	Ksieżomierz Dzierzkowska
8	Ksieżomierz Gościeradowska
7	Ksieżomierz Kolonia
5	Ksieżomierz Kościelna
13	Liśnik Duży
5	Liśnik Duży Kolonia
13	Łany
2	Marynopole
16	Mniszek
9	Salomin
8	Suchodół
25	Szczecyn
17	Wólka Gościeradowska
0	Wólka Szczeka
10,79	ŚREDNIA

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Taki stan rzeczy wskazuje, iż bezrobocie w ww. jednostkach ma charakter stały, a nie przejściowy. Pozostawanie bez pracy to szczególnie trudny czas, nie tylko z uwagi na aspekt finansowy, ale także psychologiczny i społeczny. Im bardziej przedłuża się okres długotrwałego bezrobocia, tym trudniejszy jest powrót i adaptacja do wymagań rynku pracy. Należy zaznaczyć, że przedłużenie okresu pozostawania bez stałych środków finansowych ogranicza w sposób znaczny możliwości włączenia się w życie społeczne. Bardzo często osoby pozostające bez zatrudnienia, z uwagi na swoją sytuację materialną nie mają możliwości aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Przedłużający się okres pozostawania bez zatrudnienia może powodować adaptację do zaistniałej sytuacji. Uznaje się, że po upływie 12 miesięcy poszukiwań pracy następuje pogłębienie i stabilizacja negatywnych konsekwencji. Proces obniżenia aktywności życiowej przybiera na sile, pogarsza się również sytuacja psychiczna i fizyczna. Konsekwencje przedłużającego się bezrobocia prowadzą do kolejnych problemów, które poprzez obniżenie motywacji, poprzez poczucie bezradności prowadzą do akceptacji bezrobocia.

2.2.4. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA

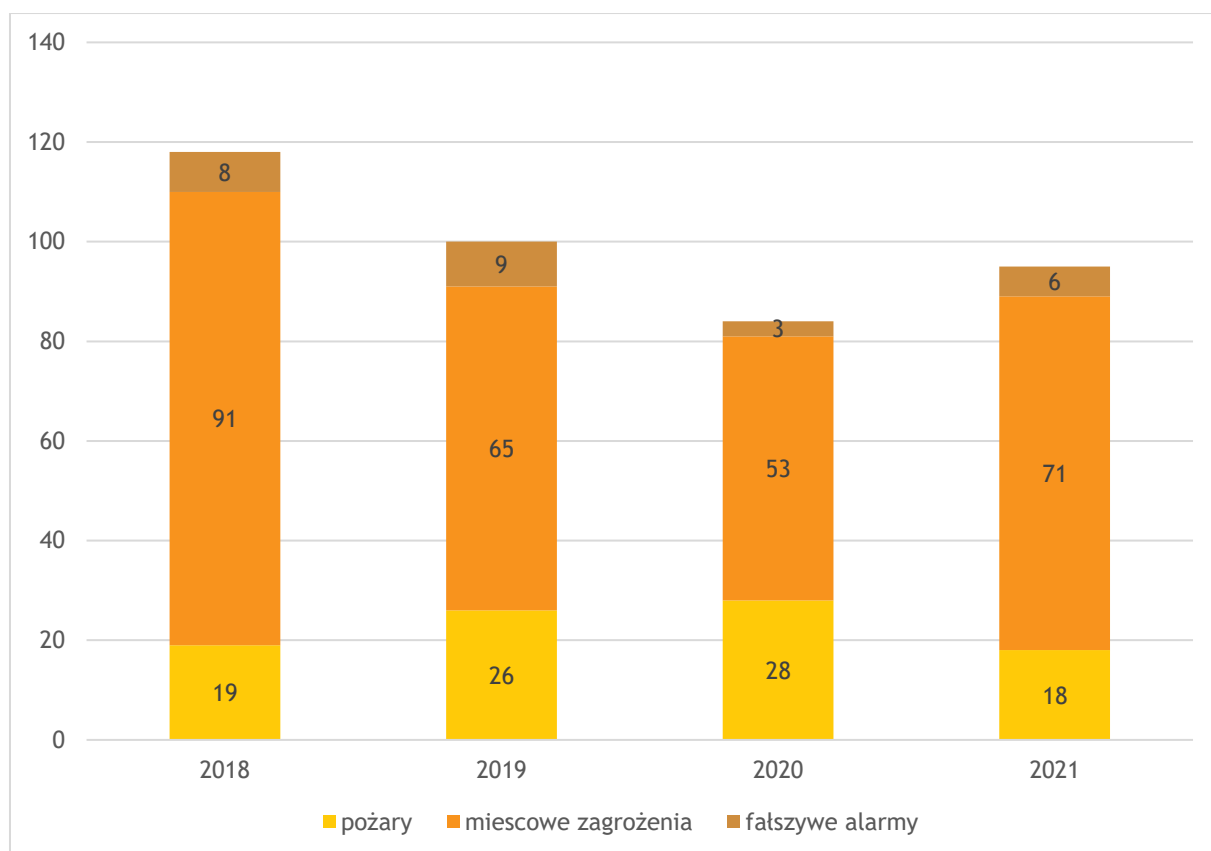
Poziom bezpieczeństwa mieszkańców jest istotnym elementem wpływającym na jakość życia oraz rozwój lokalnej społeczności. Ma on również istotny wpływ na określenie, które obszary wykazują cechy degradacji. Zmniejszenie poziomu bezpieczeństwa odbywa się poprzez rosnącą liczbę zdarzeń związanych z łamaniem prawa lub powszechnie przyjętych norm.

Przestępczość jest zjawiskiem, które może wywierać bardzo negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Mimo, że problem ten stanowi margines życia społecznego, jednak częstotliwość i intensywność zdarzeń o tym charakterze może wpływać na postawy i zachowania mieszkańców gminy. Należy również zaznaczyć, że dla wielu osób czynnik bezpieczeństwa i chęć życia na spokojnym obszarze stanowi istotną wartość, bardzo często decydującą o wyborze miejsca do osiedlenia się.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców i porządkiem publicznym czuwa Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku poprzez Komisariat Policji w Annopolu oraz dziewięć prężnie działających jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych: OSP Gościeradów, OSP Księżomierz, OSP Wólka Gościeradowska, OSP Liśnik Duży, OSP Suchodoły, OSP Marynopol, OSP Szczecyn, OSP Salomin oraz OSP Aleksandrów.

Jednostki OSP z terenu Gminy Gościeradów dzięki odpowiedniemu wyposażeniu i przygotowaniu podejmują działania w wielu różnorodnych zakresach ratownictwa. Od podstawowego, czyli ratowniczo-gaśniczego w celu ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska poprzez prowadzenie wielu innych działań o charakterze profilaktycznym.

Wykres 13 - Zdarzenia wg rodzajów w latach 2018-2021 na terenie Gminy Gościeradów

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Powyżej zaprezentowano dane dotyczące zdarzeń z zakresu ochrony przeciwpożarowej odnotowanych na terenie Gminy Gościeradów. Należy zaznaczyć, że ogólna liczba zdarzeń na przestrzeni lat 2018-2021 utrzymuje się na względnie stałym poziomie i waha się pomiędzy 118 w roku 2018 do 84 w roku 2020. Największa liczba zagrożeń to tzw. zagrożenia miejscowe (niebędące pożarami). Powodem takiego stanu rzeczy może być rosnąca liczba katastrof naturalnych spowodowanych warunkami klimatycznych lub postępująca degradacja przestrzeni publicznych, w tym również budynków mieszkalnych i przemysłowych.

Jeśli chodzi o liczbę pożarów, to ich liczba na przestrzeni analizowanego okresu rosła do 2020 roku. Jednak ostatni rok przyniósł spadek wartości wskaźnika. Niestety w każdym roku odnotowywane jest kilka fałszywych alarmów, co z pewnością jest zjawiskiem negatywnym. Alarmowanie służb ratowniczych bez potrzeby może powodować, że osoby naprawdę potrzebujące pomocy mogą jej nie otrzymać, lub pomoc ta będzie znacznie spóźniona.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące stwierdzonych przestępstw, kolizji drogowych oraz przeprowadzonych interwencji domowych zostały opracowane na podstawie systemów informatycznych Komisariatu Policji w Annopolu.

Tabela 8 - Przestępstwa na terenie Gminy Gościeradów w 2021 r.

Lp.	Sołectwo	Przestępczość ogółem - liczba	Przestępczość z wyłączeniem zdarzeń RD	Przestępczość zdarzenia w RD (W, K)	Liczba interwencji
1	Aleksandrów	3	2	1	2
2	Gościeradów Folwark.	9	8	1	3
3	Gościeradów Kolonia	0	0	0	0
4	Gościeradów Plebański	8	6	2	1
5	Gościeradów Ukazowy	9	7	2	3
6	Księżomierz Dzierzkowska	2	2	0	2
7	Księżomierz Gościeradowska	3	3	0	2
8	Księżomierz Kolonia	0	0	0	0
9	Księżomierz Kościelna	1	1	0	1
10	Liśnik Duży	5	1	4	2

11	Liśnik Duży Kolonia	6	6	0	1
12	Łany	2	2	0	1
13	Marynopol	2	2	0	0
14	Mniszek	7	5	2	2
15	Salomin	5	5	0	2
16	Suchodoły	3	3	0	3
17	Szczecyn	6	6	0	3
18	Wólka Gościeradowska	4	4	0	3
19	Wólka Szczeka	0	0	0	1
Razem w gminie		131	75	63	12

Źródło: Komisariat Policji w Annopolu

Przestępstwa na terenie Gminy Gościeradów możemy przedstawić w podziale na przestępstwa popełnione w ruchu drogowym, w tym wypadki i kolizje oraz przestępstwa z wyłączeniem zdarzeń ruchu drogowego. Statystyki prowadzone przez Komendę Powiatowa Policji w Kraśniku wskazują również na odrębną kategorię zdarzeń jakimi są interwencje policyjne. Taki stan rzeczy obrazuje ogólny stan poszczególnych sołectw Gminy Gościeradów w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców. Interwencje policyjne są odpowiedzią na różnego rodzaju zagrożenia i zgłoszenia mieszkańców.

Tabela 9 - Przestępczość ogółem w sołectwach Gminy Gościeradów w 2021 r.

Przestępczość ogółem w sołectwach Gminy Gościeradów		
3	Aleksandrów	
9	Gościeradów Folwark	
0	Gościeradów Kolonia	
8	Gościeradów Plebański	
9	Gościeradów Ukazowy	
2	Ksieżomierz Dzierzkowska	
3	Ksieżomierz Gościeradowska	
0	Ksieżomierz Kolonia	
1	Ksieżomierz Kościelna	
5	Liśnik Duży	
6	Liśnik Duży Kolonia	
2	Łany	
2	Marynopol	
7	Mniszek	
5	Salomin	
3	Suchodoły	
6	Szczecyn	
4	Wólka Gościeradowska	
0	Wólka Szczeka	
3.95	ŚREDNIA	

Źródło: Komisariat Policji w Annopolu

Wskaźnik pokazujący na liczbę przestępstw w poszczególnych sołectwach gminy Gościeradów wskazuje, gdzie możemy zaobserwować szczególną

koncentrację problemu. Należy zaznaczyć, że wartości wskaźnika rozkładają się dość nierównomiernie. Zdecydowanie najwyższy poziom przestępczości możemy odnotować w sołectwach: Gościeradów Folwark, Gościeradów Plebański, Gościeradów Ukazowy, Liśnik Duży, Liśnik Duży Kolonia, Mniszek, Salomin, Wólka Gościeradowska. Wartość wskaźnika we wskazanych gminach znacząco przewyższa tutaj wartość średnią dla gminy oraz wartości w pozostałych sołectwach.

2.2.5. POZIOM EDUKACJI

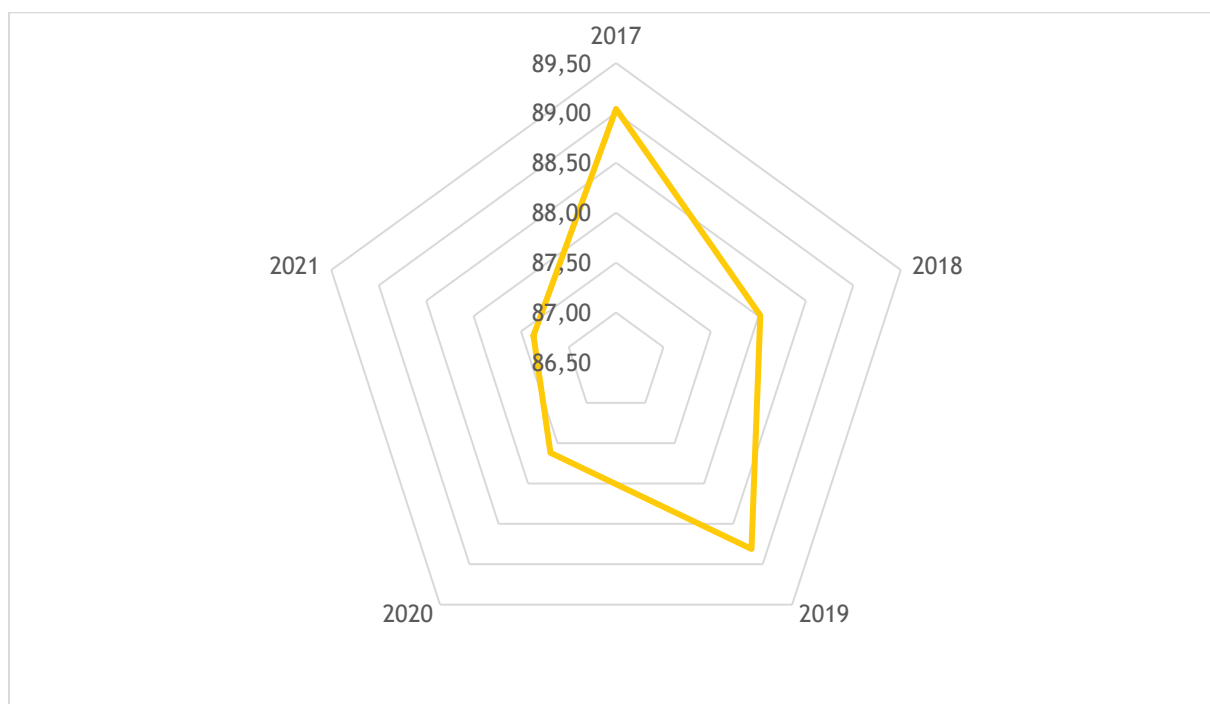
Poziom edukacji to jeden z elementów składających się na obszar społeczny. Należy zaznaczyć, że poziom edukacji ma istotny wpływ na obszar społeczny. Odpowiednio wysoki poziom nauczania procentuje w przyszłości, jest więc bardzo ważnym elementem kształtowania potencjału społeczeństwa.

Gmina Gościeradów posiada dość dobrze rozwiniętą i wyposażoną bazę oświatową. Obecnie w gminie funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Zespół Placówek Oświatowych im. Jana Pawła II w Gościeradowie, w skład którego wchodzi: Publiczna Szkoła Podstawowa, Publiczne Przedszkole oraz oddziały przedszkolne
- Zespół Szkół im. Józefa Twaroga w Księżomierzy, w skład którego wchodzi: oddział przedszkolny, Publiczne Przedszkole i Publiczna Szkoła Podstawowa.
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janiny Wierchowskiej w Liśniku Dużym, w skład której wchodzi również oddziały przedszkolne.
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Mniszku z oddziałem przedszkolnym i zespołem wychowania przedszkolnego.
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. ks. Karola Konopki w Szczecynie z oddziałem przedszkolnym, której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Szczecyn.

Jednym z ważniejszych wskaźników mogących określać stan infrastruktury i poziom edukacji na terenie Gminy Gościeradów jest współczynnik skolaryzacji brutto. Jest to relacja liczby osób uczących się (wg stanu na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji brutto np. dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat (wiek przypisany do tego poziomu) według stanu w dniu 31 XII tego samego roku; wynik podajemy w ujęciu procentowym.

Wykres 14 - Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Na podstawie przedstawionego wykresu możemy zauważyć, że współczynnik skolaryzacji brutto dla Gminy Gościeradów ulega ciągłemu zmniejszeniu. Wartość wskaźnika w roku 2017 wynosiła 89,04 natomiast w roku 2021 już tylko 87,37. Taki stan rzeczy oznacza, że coraz mniejsza liczba dzieci zamieszkujących gminę pobiera w niej naukę, a rośnie liczba dzieci uczęszczających do szkoły w innych, prawdopodobnie sąsiednich gminach.

Wskaźnik określony na podstawie średnich wyników z egzaminów ósmoklasisty wskazuje, gdzie możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu związanego z poziomem nauki. Należy jednak zaznaczyć, że nie wszystkie sołectwa posiadają na swoim terenie szkołę podstawową. Jednak z uwagi na fakt, iż to właśnie edukacja na poziomie podstawowym jest zadaniem własnym gminy, podjęto decyzję o włączeniu niniejszego wskaźnika do analizy.

Rejonizacja nauczania pozwala nie tylko na określenie jakości kształcenia w poszczególnych placówkach. Na podstawie średnich wyników z egzaminów ósmoklasisty możemy określić pośrednio, że dzieci zamieszkujące określone sołectwa w Gminie Gościeradów mogą posiadać gorsze warunki do nauki (np. rodzinne, materialne czy też mieszkaniowe), które mogą skutkować osiąganiem gorszych wyników w nauczaniu, w tym także gorszych wyników na egzaminach na zakończenie ósmej klasy. Może to również świadczyć o występowaniu innych negatywnych czynników społecznych, wpływających na efektywność kształcenia (takich jak

np. sytuacja finansowa rodziny, dysfunkcje w rodzinie, warunków do nauki, współpraca rodziców ze szkołą).

Tabela 10 - Średnie wyniki z egzaminu ośmioklasisty w szkołach na terenie Gminy Gościeradów

Średnie wyniki z egzaminu ośmioklasisty w szkołach podstawowych	
42%	Aleksandrów
58%	Gościeradów Folwark
58%	Gościeradów Kolonia
58%	Gościeradów Plebański
58%	Gościeradów Ukazowy
42%	Ksieźomierz Dzierżkowska
42%	Ksieźomierz Gościeradowska
42%	Ksieźomierz Kolonia
42%	Ksieźomierz Kościelna
50%	Liśnik Duży
43%	Liśnik Duży Kolonia
29%	Łany
58%	Marvno pole
29%	Mniszek
58%	Salomin
45%	Suchodoły
27%	Szczecyn
58%	Wólka Gościeradowska
27%	Wólka Szczeka
42%	ŚREDNIA

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Powyższe dane wskazują, że wyniki poniżej średniej gminnej na egzaminie ósmoklasisty odnotowano w sołectwach: Łany, Mniszek, Szczecyn, Wólka Szczeka. W pozostałych przypadkach wyniki są zróżnicowane. Kilka sołectw odnotowało wartość wskaźnika równej średniej gminnej wynoszącej 42%.

2.2.6. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Aktywność obywatelska jest czynnikiem, który wywiera znaczący wpływ na sytuację i rozwój społeczności lokalnej. To właśnie od niniejszej aktywności zależy również poziom kapitału społecznego, a tym samym potencjał do dokonywania zmian w obszarach zdegradowanych i wymagających rewitalizacji.

Przejawem społeczeństwa obywatelskiego oraz jednym z elementów aktywności mieszkańców są organizacje pozarządowe. Jest to grupa podmiotów funkcjonujących w sferze ekonomii społecznej, która poprzez działalność ekonomiczną i pożytku publicznego wspiera lokalną społeczność. Bardzo często służy ona także integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej oraz rozwojowi lokalnemu. Dobrze zorganizowane społeczeństwo obywatelskie może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Bardzo istotnym elementem wspierającym aktywność obywatelską jest również współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego. Pozwala ona nie tylko skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań. Gmina Gościeradów korzysta z aktywności swoich mieszkańców.

Tabela 11 - Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Gościeradów

Koła Gospodyń Wiejskich	Stowarzyszenia i Fundacje	Kluby sportowe
Koło Gospodyń Wiejskich w Mniszku	Stowarzyszenie Przyjaciół Gościeradowa	Gminny Klub Sportowy Gościeradów
Koło Gospodyń Wiejskich w Szczecynie	Stowarzyszenie Na rzecz Rozwoju Wsi Szczecyn	Uczniowski Klub Sportowy „PANDA” w Liśniku Dużym
Koło Gospodyń Wiejskich w Suchodołach	Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Gminy Gościeradów	Uczniowski Klub Sportowy przy Publicznej Szkole Podstawowej w Gościeradowie
Koło Gospodyń Wiejskich „Tatarczanki” w Salominie	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Księżomierz	Uczniowski Klub Sportowy „Orion” w Księżomierzy
Koło Gospodyń Wiejskich w Marynopolu	Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet	
Koło Gospodyń Wiejskich „Wólczanki” w Wólce Gościeradowskiej	Stowarzyszenie Wspomagania Osób Niepełnosprawnych „RES SACRA MISER”	
Koło Gospodyń Wiejskich w Liśniku Dużym	Fundacja Kreatywnych Inspiracji	
Koło Gospodyń Wiejskich w Gościeradowie.	Stowarzyszenie Sympatyków Kultury Fizycznej Klub Sportowy Tuczyn Mniszek	
	Stowarzyszenie Wokół Księżomierzy i Aleksandrowa	

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego odbywa się zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na zasadach: pomocniczości,

suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności. Opisywana współpraca odbywa się głównie w formie współpracy o charakterze finansowym. Zasady współpracy samorządu gminnego z NGO regulują roczne programy współpracy gminy Gościeradów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem Programu Współpracy jest umocnienie lokalnych działań, stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnych oraz usprawnienie współpracy między Gminą Gościeradów a organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami mogącymi realizować zadania pożytku publicznego. Dla realizacji współpracy finansowej, w budżecie Gminy Gościeradów na rok 2020 przeznaczono na dotacje celowe kwotę 114 000,00 zł. W roku 2021 była to kwota 141 668,00 zł. Natomiast w roku 2022 na niniejsze działania przeznaczono środki finansowe w wysokości 140 654,00 zł.

Zadania wymienione w programie realizowano w formie otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych w zakresie:

- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, dziedzictwa narodowego, oświaty i wychowania.

Wskaźnikiem pozwalającym określić aktywność obywatelską może być frekwencja na zebraniach sołeckich (np. podczas ostatniego wyboru sołtysa). Frekwencja wyborcza jest dowodem zaangażowania obywatelskiego w życie gminy. Mierzy również stopień świadomości demokratycznej obywateli, ich uczestnictwo w zarządzaniu gminą oraz ocenę wpływu obywateli na procesy decyzyjne w środowisku lokalnym. Analiza frekwencji na zebraniach sołeckich może wskazywać, w jakich obszarach istnieje ryzyko wystąpienia problemu niskiego kapitału społecznego.

Wskaźnik określony na podstawie frekwencji podczas ostatnich wyborów sołtysa wskazuje, gdzie możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu braku aktywności społecznej mieszkańców.

Tabela 12 - Frekwencja na zebraniach sołeckich podczas ostatniego wyboru sołtysa

Lp.	Sołectwo	Ilość osób uprawnionych do głosowania	Ilość osób obecnych na zebraniu	Frekwencja (%)
1	Aleksandrów	250	65	26,00%
2	Gościeradów Folwark.	332	7	2,11%

3	Gościeradów Kolonia	101	18	17,82%
4	Gościeradów Plebański	280	19	6,79%
5	Gościeradów Ukazowy	898	48	5,35%
6	Księżomierz Dzierzkowska	415	58	13,98%
7	Księżomierz Gościeradowska	355	35	9,86%
8	Księżomierz Kolonia	181	10	5,52%
9	Księżomierz Kościelna	277	4	1,44%
10	Liśnik Duży	581	36	6,20%
11	Liśnik Duży Kolonia	288	29	10,07%
12	Łany	255	17	6,67%
13	Marynopol	157	26	16,56%
14	Mniszek	372	47	12,63%
15	Salomin	375	45	12,00%
16	Suchodół	426	55	12,91%
17	Szczecyn	531	62	11,68%
18	Wólka Gościeradowska	478	39	8,16%
19	Wólka Szczeka	108	8	7,41%
Razem w gminie		6660	628	9,43%

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Analiza danych z zakresu frekwencji na zebraniach sołeckich podczas ostatnich wyborów sołtysów wskazuje jak duże dysproporcje występują pomiędzy poszczególnymi sołectwami. Średnia dla Gminy Gościeradów wynosi 9,43%. Jednak aż dziewięć sołectw odnotowało wynik poniżej średniej: Gościeradów Folwark, Gościeradów Plebański, Gościeradów Ukazowy, Księżomierz Gościeradowska, Księżomierz Kolonia, Księżomierz Kościelna, Liśnik Duży, Łany, Wólka Gościeradowska, Wólka Szczeka. Najwyższa frekwencja wyborcza została odnotowana w sołectwach: Aleksandrów, Gościeradów Kolonia, Marynopol oraz Księżomierz Dzierzkowska. Podsumowując powyższe zestawienie możemy stwierdzić, że bardzo często aktywność obywatelska mieszkańców w zakresie

wyborów na sołtysa była wyraźniejsza w mniejszych sołectwach. Może to dowodzić, że ludzie mają w nich większe poczucie wpływu na otaczającą rzeczywistość.

2.3. OBSZAR GOSPODARCZY

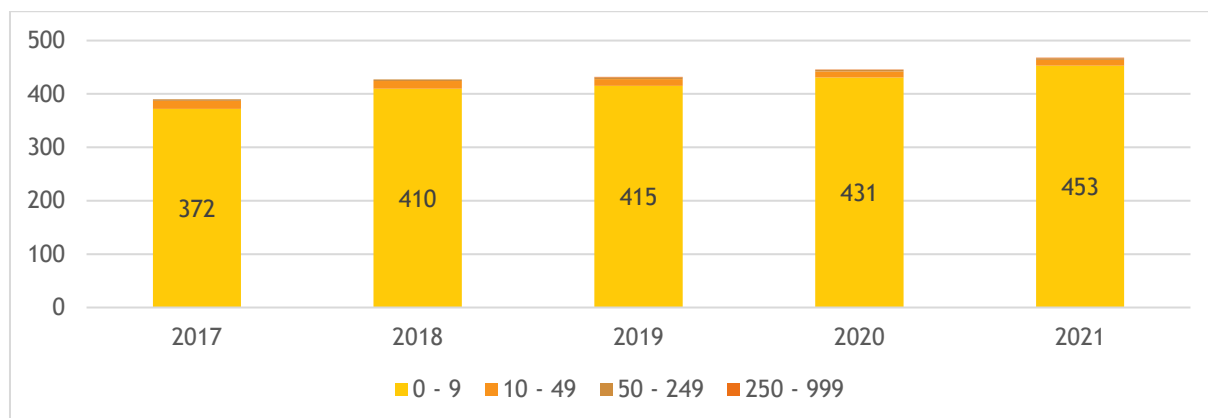
Diagnoza obszaru gospodarczego stanowi jeden z elementów wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów problemowych, w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości oraz słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że odpowiednio rozwinięty obszar działalności gospodarczej zależy przede wszystkim od samych mieszkańców i bardzo często jest ściśle związany z obszarem społecznym.

Ze względu na rolniczy charakter Gminy Gościeradów i niewielką liczbę podmiotów gospodarczych, rynek pracy w gminie jest niewielki i oferowane na lokalnym rynku możliwości pracy nie są atrakcyjne dla ludności w wieku produkcyjnym, w związku z tym widoczna jest stopniowa migracja ludności w celach zarobkowych, zarówno do większych ośrodków miejskich, jak i innych krajów.

2.3.1. STRUKTURA PRZEDSIĘBIORSTW

Analizując strukturę przedsiębiorstw na terenie Gminy Gościeradów, należy zwrócić uwagę na ich podział wg liczby zatrudnionych pracowników. Najliczniejszą grupę stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Ich liczba na przestrzeni lat 2017-2021 wzrosła z poziomu 372 do poziomu 453. Należy odnotować również, że wzrost liczby najmniejszych przedsiębiorstw jest względnie stały. Corocznie ich liczba zwiększa się o kilka/kilkanaście tego typu jednostek. W zakresie przedsiębiorstw małych, zatrudniających od 10 do 49 na przestrzeni badanego okresu utrzymuje się stała liczba 13 przedsiębiorstw.

Wykres 15 - Struktura przedsiębiorstw w Gminie Gościeradów na podstawie liczby zatrudnionych pracowników

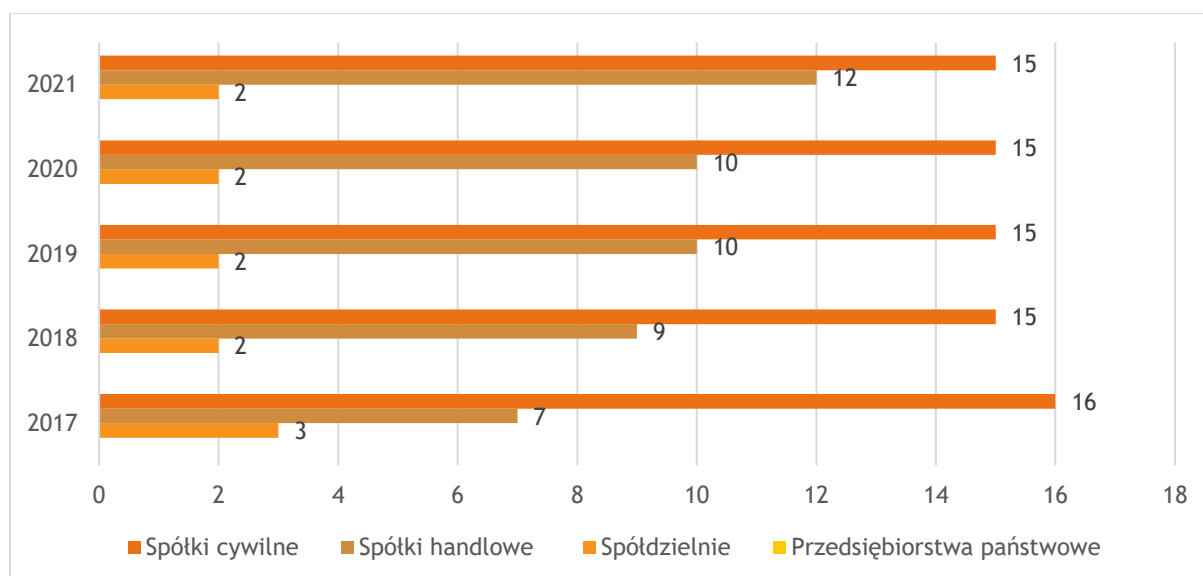

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa średnie, zatrudniające od 50 do 249 osób sytuacja nie jest tak korzystna. Tutaj od 2017 roku liczba przedsiębiorstw tego typu spadła z poziomu 15 do 11. Ponadto w Gminie działają 3 średnie przedsiębiorstwa, w których pracuje od 50 do 249 pracowników. Należy również zaznaczyć, że na terenie Gminy Gościeradów znajduje się 1 duże przedsiębiorstwa zatrudniające ponad 250 pracowników. Rynek pracy wykazuje zatem dość duży potencjał, jednak w opinii mieszkańców, brak pracy jest istotnym problemem społecznym.

Na podstawie danych GUS, możemy wyróżnić także podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej w Gminie Gościeradów. Co dość istotne, w roku 2021 r. nie było zarejestrowanych żadnych przedsiębiorstw państwowych. Odnotowano natomiast 2 spółdzielnie, 12 spółek handlowych i 15 spółek cywilnych. Możemy zatem zauważyć, że są to wartości znacznie niższe niż w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Gościeradów. Zatem to właśnie przedsiębiorcy prywatni, prowadzący własne firmy stanowią najliczniejszą grupę podmiotów na rynku pracy. Grupa ta pełni bardzo istotną rolę społeczną. Dając zatrudnienie, odprowadzając podatki ma wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą w gminie.

Wykres 16 - Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej

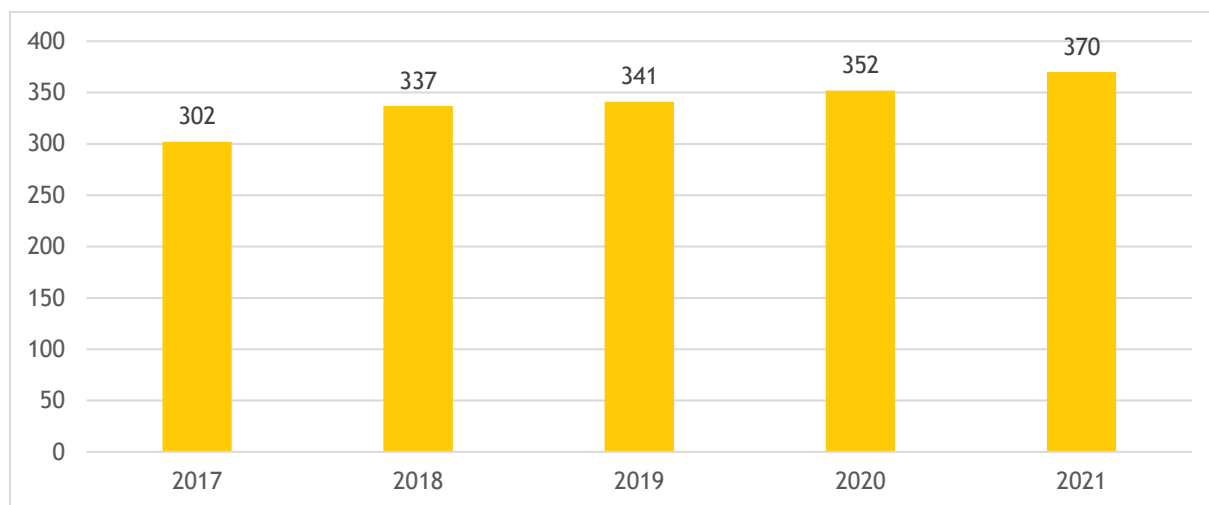

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

2.3.2. POZIOM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI MIESZKAŃCÓW

Istotnym elementem danych z zakresu gospodarki jest również wskaźnik poziomu przedsiębiorczości mieszkańców. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej jest podstawowym elementem struktury przedsiębiorstw.

Wykres 17 - Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Znacząca większość podejmowanych inicjatyw gospodarczych opiera się właśnie o tą formę funkcjonowania. Należy również zaznaczyć, że na przestrzeni badanego okresu liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą stale rośnie, co z pewnością jest zjawiskiem pozytywnym. W roku 2017 takich podmiotów było 302, natomiast w roku 2021 odnotowano ich już 370.

Tabela 13 - Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością gospodarczą

Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością gospodarczą	
4	Aleksandrów
18	Gościeradów Folwark
2	Gościeradów Kolonia
4	Gościeradów Plebański
19	Gościeradów Ukazowy
1	Księżomierz Dzierzkowska
6	Księżomierz Gościeradowska
1	Księżomierz Kolonia
0	Księżomierz Kościelna
7	Liśnik Duży
5	Liśnik Duży Kolonia
1	Łany
3	Marvnoполе
5	Mniszek
3	Salomin
7	Suchodół
10	Szczecyn
7	Wólka Gościeradowska
0	Wólka Szczeka
5.42	ŚREDNIA

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością wskazuje, w których sołectwach możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu dotyczącego przerywania prowadzenia działalności gospodarczej czasowego lub stałego. Taki stan rzeczy może świadczyć o niekorzystnych trendach na rynku

przedsiębiorstw, co z kolei przekłada się na ogólny stan sytuacji gospodarczej gminy oraz jej mieszkańców. Należy również zaznaczyć, iż poziom przedsiębiorczości mieszkańców jest bardzo istotnym elementem pozwalającym na skuteczniejsze przeciwdziałanie istniejącym problemom społecznym, w szczególności wynikającym z bezrobocia oraz niedostatków finansowych.

Powyższe zestawienie obrazuje, w których sołectwach pojawiają się problemy z utrzymaniem działalności gospodarczej. Za niekorzystne przyjmuje się wyniki powyżej średniej dla Gminy Gościeradów, która wynosi 5,42. Wśród sołectw na które należy zwrócić szczególną uwagę w niniejszym zakresie wymienić możemy: Gościeradów Folwark, Gościeradów Ukazowy, Księżomierz Gościeradowska, Liśnik Duży, Suchodoły, Szczecyn, Wólka Gościeradowska. To właśnie w tych sołectwach sytuacja wydaje się najmniej korzystna. Należy dążyć do wszelkich starań aby odwrócić trend i pobudzać wśród mieszkańców wolę prowadzenia działalności gospodarczej przynoszącej zyski, a tym samym podnoszącej jakość i standardy życia mieszkańców gminy.

2.4. OBSZAR ŚRODOWISKOWY

Diagnoza obszaru środowiskowego stanowi jeden z elementów wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów problemowych, w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska naturalnego, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska. Poniższa analiza opisuje stan poszczególnych elementów środowiska naturalnego na terenie Gminy Gościeradów.

2.4.1. ŚRODOWISKO NATURALNE

Gmina Gościeradów położona jest na pograniczu dwóch dużych regionów fizyczno-geograficznych: Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Sandomierskiej.

Cały teren gminy charakteryzuje się wysoką atrakcyjnością i bogactwem zasobów przyrodniczych o stosunkowo niewielkim stopniu przekształcenia szaty roślinnej. Przez gminę przepływa malownicza rzeka Tuczyn i rzeka Karasiówka, w której wodach spotkać można takie rzadkości jak rak, miętus czy pstrąg tęczowy. Dzięki nim znajduje się tu wiele malowniczych stawów.

Aż 43% gminy stanowią tereny leśne z urokliwymi zagajnikami, wąwozami i polanami. W gminie występuje duże zróżnicowanie krajobrazu oraz liczne osobliwości przyrodnicze.

Na terenie gminy znajdują się 2 rezerваты przyrody:

- Marynopol - to rezerwat leśny, o powierzchni prawie 157 ha, chroniący stanowiska jodły na północno-wschodniej granicy jej naturalnego zasięgu.

Został on utworzony w 1976 r. na terenie leśnictwa Marynopol. W rezerwacie znajduje się ścieżka dydaktyczna (podzielona na 12 przystanków) oraz trasa rowerowa, co pozwala uatrakcyjnić obcowanie z przyrodą. Można tu spotkać także rzadkie i chronione gatunki flory (wawrzynek wilczyłyko, widłak wroniec) i fauny (dzięcioł duży, dzięcioł zielonosiwy czy bocian czarny).

- Doły Szczeckie - to także rezerwat leśny, o powierzchni 204 ha. Został utworzony w 1997 r. również na terenie leśnictwa Marynopol. Chronione są w nim gromadne stanowiska buka zwyczajnego oraz malowniczo pocięty teren w postaci jarów, wąwozów i tzw. suchych dolin.

Do najbardziej interesujących roślin należą: groszek wschodnio-karpacki, wawrzynek wilczyłyko, bluszcz pospolity, parzydło leśne, lepieńnik biały, paprotnica krucha, wyka leśna, miodownik melisowaty, fiołek przedziwny, przylaszczka pospolita, zawilec żółty, narecznica szerokolistna, paprotnik kolczysty, widłak wroniec, żywiec gruczołowaty, storczyk buławinek wielokwiatowy, lilia złotogłów.

Przez teren Gminy Gościeradów przebiega również obszar ochrony przyrody NATURA 2000, a także Obszary Ochrony Siedlisk. Według informacji Nadleśnictwa Gościeradów są to:

Szczecyn (692 ha) - obszar ten chroni siedliska grądu subkontynentalnego wykształconego w postaciach z bukiem i jodłą. Znajduje się tu również jedno z dwóch potwierdzonych stanowisk pachnicy dębowej na Wyżynie Lubelskiej.

Gościeradów (1 761 ha) - jest to ważny obszar występowania tzw. świetlistej dąbrowy (las mieszany z dominacją w drzewostanie dębu) na Wyżynie Lubelskiej oraz grądu subkontynentalnego z dużym udziałem rodzin storczykowatych. Wśród storczyków na terenie gminy Gościeradów można znaleźć takie rzadkości jak: podkolan biały, gnieźnik leśny, buławnik wielkokwiatowy czy podkolan zielonawy.

Na terenie gminy znajduje się 12 pomników przyrody (najwięcej jest lip drobnolistnych, ale także dęby szypułkowe). W miejscowości Łany znajduje się pomnik przyrody nieożywionej - tzw. Źródlika, położone na krawędzi Wyżyny Lubelskiej i zajmujące teren kilkudziesięciu metrów kwadratowych. Obok Źródlisk wije się rzeka Tuczyn - są to źródła podziemne, bardzo rzadko spotykane na Roztoczu i Wyżynie Lubelskiej. Woda wypływa spod powierzchni ziemi tworząc gejzery wodno-piaskowe. Woda ze źródełek nadaje się do picia (woda źródłana), cechuje się niską zawartością chlorków. W 2012 r. wokół tego miejsca została zmodernizowana baza turystyczna. Teren ten od 2012 r. wszedł w skład „Szlaku Jagiellońskiego” pod nazwą Park Łanów.

Łącznie obszary prawnie chronione zajmują powierzchnie 391 ha, przy czym rezerваты przyrody stanowią 360,4 ha, a użytki ekologiczne - 30,6 ha.

2.4.2. POTENCJALNE ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA

Kwestią mogącą niekorzystnie wpływać na jakość środowiska w gminie jest niedostatek w zakresie sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej. Ścieki komunalne i gospodarskie gromadzone są jeszcze w kilku sołectwach w szambach, co powodować może ryzyko odprowadzania ścieków bezpośrednio do gruntu lub wód powierzchniowych. Może to wywoływać zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych oraz skażenie gleb. Dotyczy to zwłaszcza zagrożeń występujących w strefach ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody. Dostęp do sieci kanalizacyjnej mają wyłącznie mieszkańcy Wólki Gościeradowskiej oraz osiedli: Zachód i POM. Natomiast sieć wodociągowa występuje w większości gmin, jednak i w tej materii pozostało wiele do zrobienia.

Z uwagi na powyższe, analizie poddano w poszczególnych jednostkach referencyjnych, dostęp gospodarstw domowych do sieci wodociągowej w celu określenia konkretnych problemów w obszarze środowiskowym. Takie zestawienie pozwala na porównanie sytuacji w poszczególnych sołectwach celem zdelimitowania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji również w związku z występowaniem problemów w sferze środowiskowej.

Tabela 14 - Dostęp gospodarstw domowych do sieci wodociągowej

Liczba gospodarstw z dostępem do sieci wodociągowej	
69	Aleksandrów
48	Gościeradów Folwark
28	Gościeradów Kolonia
0	Gościeradów Plebański
0	Gościeradów Ukazowy
108	Ksieżomierz Dzierzkowska
111	Ksieżomierz Gościeradowska
61	Ksieżomierz Kolonia
70	Ksieżomierz Kościelna
90	Liśnik Duży
45	Liśnik Duży Kolonia
0	Łany
48	Marvno pole
0	Mniszek
105	Salomin
105	Suchodół
0	Szczecyn
0	Wólka Gościeradowska
0	Wólka Szczeka
44.62	ŚREDNIA

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Wskaźnik dotyczący dostępu gospodarstw domowych do sieci wodociągowej wskazuje, w których sołectwach możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Gościeradów,

wśród sołectw bez dostępu do sieci wodociągowej należy wymienić: Gościeradów Plebański, Gościeradów Ukazowy, Łany, Mniszek, Szczecyn, Wólka Gościeradowska oraz Wólka Szczeka.

2.5. OBSZAR PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY

Diagnoza obszaru przestrzenno-funkcjonalnego stanowi jeden z elementów wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów problemowych, w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.

Wśród występujących problemów społecznych w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym możemy wymienić np.: niewystarczający dostęp do poradnictwa specjalistycznego, niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, niewystarczająca liczba miejsc spotkań dla młodzieży, niewystarczająca liczba miejsc pełniących funkcje kulturalne, niedobory w infrastrukturze rekreacyjnej. W dalszej części rozdziału dokonano analizy niniejszego obszaru ze szczególnym uwzględnieniem elementów wspierających wychodzenie ze zdiagnozowanych problemów społecznych, czyli funkcji kulturalnych i rekreacyjnych infrastruktury gminnej.

2.5.1. FUNKCJE KULTURALNE

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Gmina Gościeradów szczyci się szeroko rozwiniętą działalnością kulturalną, prowadzoną m.in. przez jednostki gminne.

Działalność w zakresie upowszechniania kultury prowadzi Gminny Ośrodek Kultury w Gościeradowie, funkcjonujący na podstawie Statutu Gminnego Ośrodka Kultury nadanego uchwałą Rady Gminy Gościeradów z dnia 29 maja 2013 r. Do podstawowych zadań GOK należą:

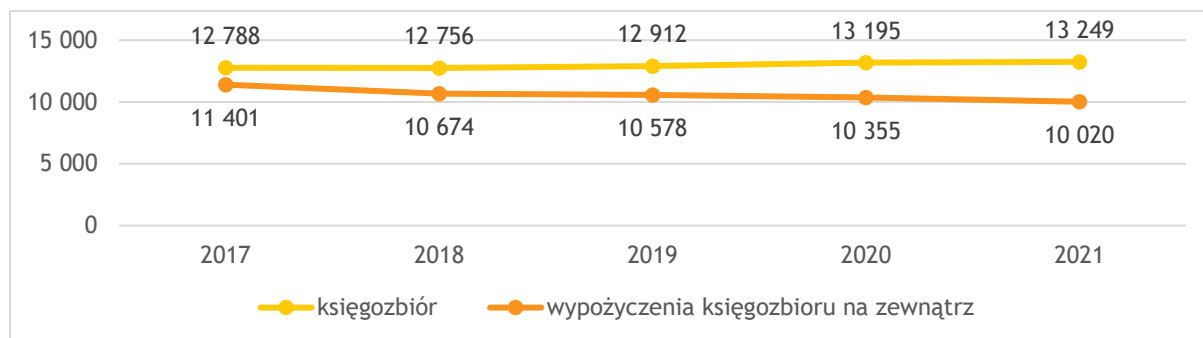
- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowanie wiedzą i sztuką,
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- rozpowszechnianie, rozbudzanie i zaspakajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych,

- rekreacyjno-sportowych społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Działalność GOK ma na celu kształtowanie osobowości dzieci i młodzieży, przygotowanie ich do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, ujawnianie i rozwijanie uzdolnień w amatorskim ruchu artystycznym, budzenie zainteresowań kulturotwórczych, wdrażanie do kulturalnego spędzania czasu wolnego pozbawionego wszelkiego rodzaju używek oraz kultywowania tradycji. Stałą troską jest bezpieczeństwo dzieci i młodzieży przebywających w placówce, a także kształtowanie nawyku kulturalnego zachowania się w miejscu publicznym. Warto dodać, że w wielu miejscowościach zlokalizowane są świetlice wiejskie będące do dyspozycji lokalnej społeczności i pełniące istotną funkcję kulturotwórczą.

Działalność w zakresie animacji kultury na terenie gminy prowadzi również Gminna Biblioteka Publiczna w Gościeradowie. Biblioteka powstała w 1984 r. Jej siedziba mieści się w Gościeradowie Folwarku. Nie posiada filii, jednak współdziała z placówkami oświatowymi prowadząc dwa punkty biblioteczne: w Zespole Szkół im. Józefa Twaroga w Księżomierzy oraz w Publicznej Szkole Podstawowej im. Janiny Wierchowskiej w Liśniku Dużym. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, informacyjnych i kulturalnych społeczności gminy Gościeradów. W szczególności do zakresu działań GBP należy gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych służących zaspokajaniu wspomnianych potrzeb, pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej na terenie gminy, współpraca z Miejską Biblioteką Publiczną w Kraśniku, organizowanie imprez popularyzujących wiedzę, książkę oraz czytelnictwo, czy też współdziałanie z innymi instytucjami i podmiotami z różnych dziedzin.

Wykres 18 - Księgozbiór i wypożyczenia na zewnątrz w Gminie Gościeradów

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 liczebność księgozbioru znajdującego się w zasobach Gminy Gościeradów wynosiła 13 249 egzemplarzy. Co bardzo istotne zbiór ten stale się powiększa. Corocznie notując

znaczące wzrosty w stosunku do lat poprzedzających. Mimo to, liczba wypożyczeń na zewnątrz niniejszego księgozbioru w ostatnich latach znacząco spadła. W roku 2017 odnotowano 11 401 wypożyczeń, natomiast w roku 2021 było ich już tylko 10 020. Spadki wypożyczeń notowano praktycznie w każdym roku.

2.5.2. FUNKCJE REKREACYJNO-TURYSTYCZNE

Baza rekreacyjno-sportowa jest sukcesywnie rozbudowywana. Z uwagi na duże powodzenie tych przedsięwzięć niezbędne jest prowadzenie działań zmierzających do modernizacji istniejących i budowy nowych elementów infrastruktury rekreacyjno-sportowej, co poprawi jakość realizacji zajęć wychowania fizycznego w szkołach, a z drugiej strony umożliwi dorosłym mieszkańcom gminy dostęp do profesjonalnych miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego.

Na terenie gminy Gościeradów znajduje się wiele atrakcyjnych turystycznie miejsc oraz obiektów zabytkowych. Do zabytków znajdujących się na terenie gminy, wpisanych do rejestru „A” zabytków nieruchomych województwa lubelskiego wg stanu na 31 grudnia 2014 r. należą:

- zespół pałacowy: pałac, spichlerz, łuk triumfalny, kapliczka parkowa, park, w granicach zgodnie z planem (wraz ze strefami ochrony konserwatorskiej) oraz brama wjazdowa w parku - Gościeradów Folwark,
- cmentarz z I wojny światowej - Gościeradów Folwark,
- kościół parafialny pw. św. Stanisława BM i Jana Chrzciciela - Gościeradów Plebański,
- dzwonnica i otoczenie dawnego kościoła parafialnego w granicach cmentarza kościelnego - Księżomierz,
- cmentarz wojenny z II wojny światowej - mogiła zbiorowa partyzantów NSZ, w granicach ogrodzenia zgodnie z planem - Salomin,
- zbiorowa mogiła mieszkańców wsi z 1944 r. - Szczecyn,
- zespół folwarczny: budynek mieszkalny i otaczająca zieleń w granicach ogrodzenia - Wólka Gościeradowska.

Ponadto gmina prowadzi własną ewidencję zabytków nieruchomych (niewpisanych do rejestru zabytków). Baza rekreacyjno-sportowa oraz atrakcje turystyczne i przyrodnicze stanowią istotne elementy wpływające na rozwój funkcji rekreacyjnej Gminy Gościeradów.

2.5.3. FUNKCJE Z ZAKRESU OCHRONY ZDROWIA

Wśród negatywnych zjawisk w sferze społecznej, które sygnalizowały zarówno władze gminy Gościeradów, jak również sami mieszkańcy gminy, znajdują się także problemy zdrowotne ludności. Niewątpliwie o istotności tego problemu

świadczy fakt, że kłopoty ze zdrowiem odciskają swoje piętno nie tylko na pojedynczych osobach dotkniętych chorobą, ale również na ich rodzinach, otoczeniu, a co za tym idzie, całej społeczności lokalnej.

Zwiększanie się liczby osób potrzebujących opieki zdrowotnej powoduje, że konieczne jest podjęcie takich działań, które będą zmierzały do poprawy stanu zdrowia i sprawności fizycznej mieszkańców dotkniętych różnego rodzaju chorobami. Konieczne jest przeciwdziałanie wykluczeniu wyżej wymienionych osób oraz zapewnienie im dostępu do usług lekarskich, pielęgnacyjnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych w środowisku zamieszkania. Na terenie Gminy Gościeradów działają dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, jest to: NZOZ Twój Lekarz - Gościeradów Ukazowy 57 oraz NZOZ Refugium - Folwark 19.

2.5.4. JAKOŚĆ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Pojęcie przestrzeni publicznej zostało zdefiniowane w art. 2. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z jego treścią poprzez "obszar przestrzeni publicznej" - należy rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Przestrzeń publiczna jest zatem niejako dobrem wspólnie użytkowanym, kształtowanym, zgodnie ze społecznymi zasadami i wartościami. Zadaniem przestrzeni publicznej jest zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnych. Jest ona również miejscem transmisji różnych produktów materialnych i niematerialnych zaspokajających różnorodne potrzeby mieszkańców gminy. Z tego względu jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych.

Występowanie terenów zdegradowanych, fizycznie zniszczonych, czy zaniedbanych sprzyja budowaniu poczucia niskiej jakości życia i może być elementem napędzającym powstawanie różnego rodzaju problemów społecznych. Takie zestawienie pozwala również na dokonanie porównania sytuacji w poszczególnych sołectwach celem zdelimitowania obszaru zdegradowanego i obszaru wymagającego rewitalizacji również w związku z występowaniem problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Poniższe zestawienie wskazuje, które sołectwa z terenu Gminy Gościeradów, w szczególności wymagają interwencji w zakresie poprawy stanu przestrzeni publicznych. Stan infrastruktury został określony w 3 poziomach. Za poziom zły/wymagający inwestycji sołectwo otrzymuje 2 punkty, za stan zadowalający 1 punkt, natomiast za stan dobry 0 pkt. Im wyższy wskaźnik punktowy tym sytuacja w danym sołectwie jest gorsza.

Tabela 15 - Poziom degradacji przestrzeni publicznej na terenie Gminy Gościeradów

	Stan obiektów użyteczności publicznej	Stan miejsc ogólnodostępnych wymagających dostosowania do potrzeb osób o szczególnych potrzebach	Stan infrastruktury drogowej	Wartość wskaźnika degradacji przestrzeni publicznej
Aleksandrów	zadowalający	zły	zła	5
Gościeradów Folwark.	zadowalający	zły	zadowalająca	4
Gościeradów Kolonia	zadowalający	zły	zadowalająca	4
Gościeradów Plebański	-	zły	dobra	2
Gościeradów Ukazowy	zły	zły	zadowalająca	5
Księżomierz Dzierzkowska	zły	zły	zadowalająca	5
Księżomierz Gościeradowska	zadowalający	zły	dobra	3
Księżomierz Kolonia	zadowalający	zły	dobra	3
Księżomierz Kościelna	-	zły	dobra	2
Liśnik Duży	zadowalający	zły	dobra	3
Liśnik Duży Kolonia	zadowalający	zły	dobra	3
Łany	-	zły	dobra	2
Marynopol	zły	zły	dobra	4
Mniszek	zły	zły	zła	6
Salomin	zadowalający	zły	zadowalająca	4
Suchodoły	zły	zły	zła	6
Szczecyn	zły	zły	zła	6
Wólka Gościeradowska	zadowalający	zły	zła	5
Wólka Szczeka	zły	zły	zadowalająca	5
ŚREDNIA				4,05

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gościeradów

Do jednostek znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji w zakresie jakości przestrzeni publicznej wg powyższego zestawienia zaliczyć możemy sołectwa: Aleksandrów, Gościeradów Ukazowy, Księżomierz Dzierzkowska, Mniszek, Suchodoły, Szczecyn, Wólka Gościeradowska Wólka Szczeka. Tutaj wskaźnik występowania przestrzeni zdegradowanej przekracza wartość średnią dla Gminy Gościeradów wynoszącą 4,05.

2.6. OBSZAR TECHNICZNY

Diagnoza obszaru technicznego stanowi jeden z elementów wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów problemowych, w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, również tych przeznaczonych do mieszkaniowego, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Dlatego też, należy zaznaczyć, że obszar techniczny oraz obszar przestrzenno-funkcjonalny w wielu elementach przenikają się lub wzajemnie uzupełniają. Dostępność obiektów i infrastruktury będzie jednym z istotniejszych działań Gminy Gościeradów.

2.6.1. ZASOBY MIESZKANIOWE

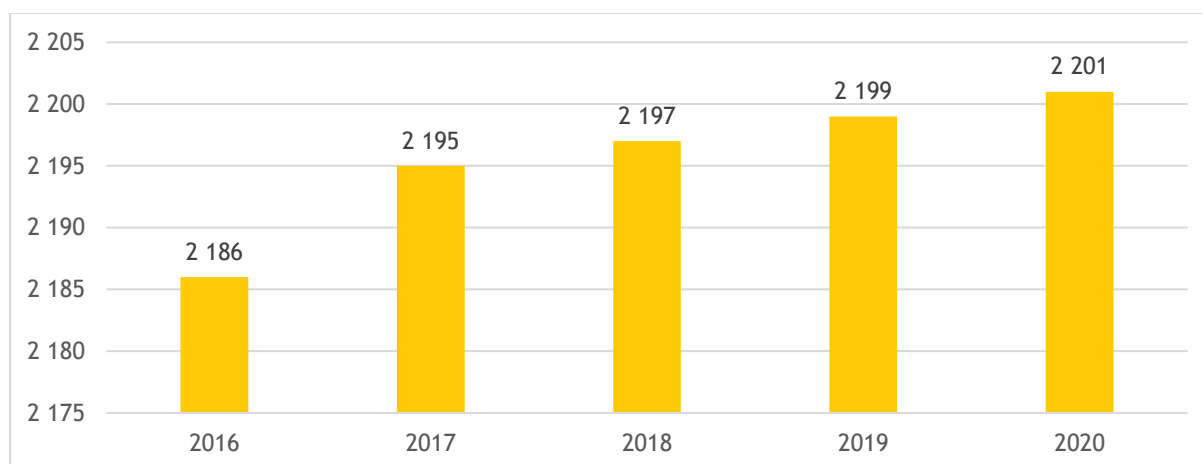
Zasoby mieszkaniowe są bardzo istotnym czynnikiem świadczącym o rozwoju Gminy Gościeradów. W pewien sposób związane są również z rozwojem gospodarczym społeczeństwa oraz poziomem jego zamożności. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego wskazuje, że na przestrzeni lat 2016-2020 liczba mieszkań

w Gminie Gościeradów wzrosła z poziomu 2186 w roku 2016 do poziomu 2201 w roku 2020. Co z pewnością możemy odnotować jako zjawisko pozytywne.

Analogicznie

do liczby mieszkań rośnie również ich powierzchnia użytkowa, która w 2020 roku wynosiła 207 792 m². Taki stan rzeczy świadczy o poprawie sytuacji mieszkaniowej. Wzrosty nie są jednak odpowiednio wysokie i wskazują na powolne polepszanie się warunków mieszkaniowych. Co może być również przyczyną pojawiania się różnego rodzaju problemów społecznych

Wykres 19 - Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Gościeradów w latach 2016-2020

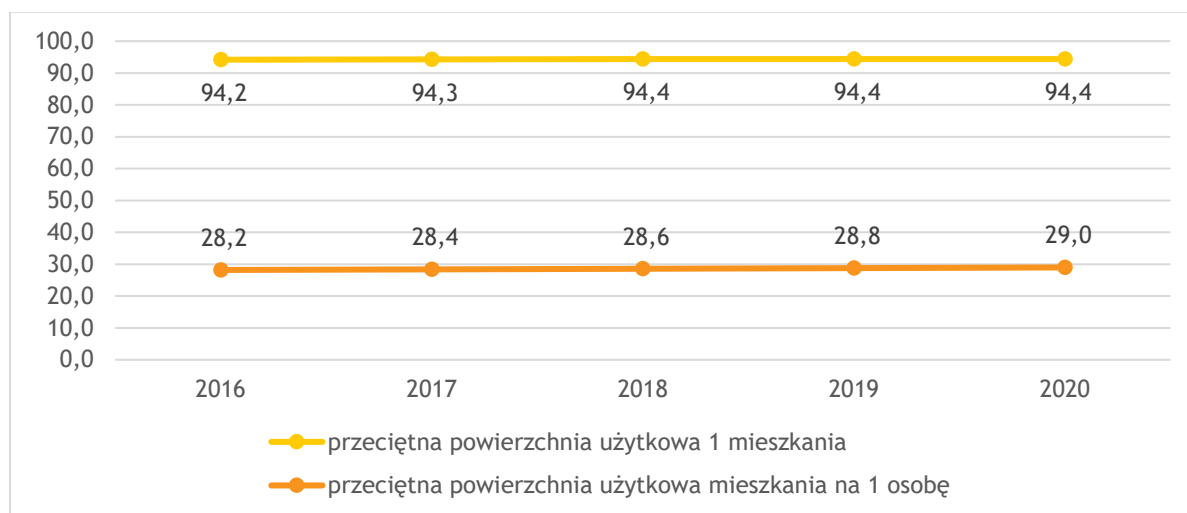

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Należy jednocześnie zaznaczyć, że zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, tylko 12 z 2201 mieszkań było mieszkaniami komunalnymi. Ich łączna powierzchnia wynosiła 580 m². Takie zasoby będące własnością Gminy Gościeradów z pewnością nie wyczerpują potrzeb mieszkańców w niniejszym zakresie.

Uszczegółowieniem wskaźnika dotyczącego liczby mieszkań na terenie Gminy Gościeradów, mogą być wskaźniki określające przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania oraz przeciętną powierzchnię użytkową przypadającą na 1 mieszkańca. W obydwu przypadkach, możemy zauważyć wzrost wartości wskaźnika w analizowanym okresie. Nie są to wzrosty znaczące, co może świadczyć o względnie stałej sytuacji w zakresie dostępnych zasobów mieszkaniowych.

Wykres 20 - Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 2016-2020

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego: przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2020 r. wyniosła 94,4 m², natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wyniosła 29,0 m². Wartości te nieznacznie wzrosły na przestrzeni badanego okresu. Jednak wpływ na taki stan rzeczy ma przede wszystkim wyludnianie się Gminy Gościeradów, a nie znacząca poprawa zasobów mieszkaniowych poprzez istotny wzrost liczby nowych mieszkań oddanych do użytku.

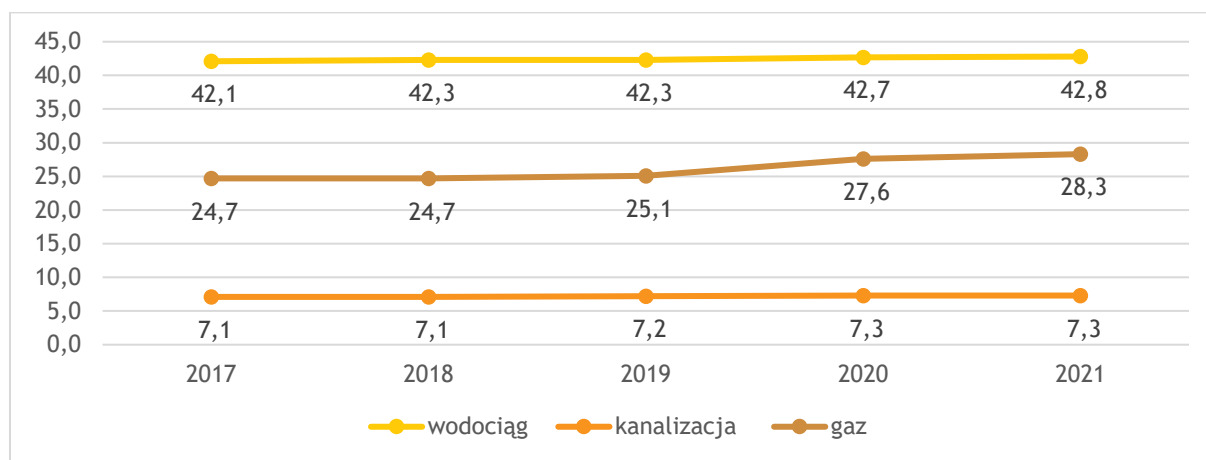
2.6.2. INFRASTRUKTURA SIECIOWA

Drugim elementem obszaru technicznego jest infrastruktura sieciowa. Wiąże się ona bezpośrednio z odnotowanymi zasobami mieszkaniowymi. Można wręcz powiedzieć, że uszczegółowieniem danych statystycznych dotyczących liczby mieszkań na terenie Gminy Gościeradów, może być właśnie wskaźnik określający

procent korzystających z instalacji sieciowych jak: wodociąg, kanalizacja i gaz. Należy zaznaczyć, że występuje tutaj wyraźna dysproporcja.

W zakresie dostępu do sieci wodociągowej wartość wskaźnika jest najwyższa. Należy jednak zaznaczyć, że nie są to wartości satysfakcjonujące. Na koniec analizowanego okresu tj. od 2021 r. wynosiła ona 42,8 %. Niestety na przestrzeni badanego okresu wartość analizowanego wskaźnika urosła tylko nieznacznie co z pewnością jest zjawiskiem negatywnym. Należy również zaznaczyć, że sieć wodociągowa nie dociera do wszystkich sołectw w gminie Gościeradów.

Wykres 21 - Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w latach 2017-2021

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jeśli chodzi o dostęp do sieci kanalizacyjnej sytuacja jest jeszcze gorsza niż w przypadku dostępu do sieci wodociągowej. Tylko 7,3 % ogółu ludności korzysta z sieci kanalizacyjnej. Z pewnością jest to sytuacja nad którą należy pracować w ramach procesu rewitalizacyjnego w gminie.

Tabela 16 - Dostęp gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej

Dostęp gospodarstw domowych do sieci gazowej	
-	Aleksandrów
+	Gościeradów Folwark
-	Gościeradów Kolonia
-	Gościeradów Plebański
-	Gościeradów Ukazowy
-	Księżomierz Dzierzkowska
-	Księżomierz Gościeradowska
-	Księżomierz Kolonia
-	Księżomierz Kościelna
-	Liśnik Duży
-	Liśnik Duży Kolonia
-	Łany
-	Marynopol
-	Mniszek
-	Salomin
-	Suchodoły
-	Szczecyn
+	Wólka Gościeradowska
-	Wólka Szczeka

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Należy również zaznaczyć, że bardzo istotnym problemem z zakresu technicznego jest ograniczony dostęp do infrastruktury dotyczącej sieci gazowej na terenie Gminy Gościeradów. W tym przypadku należy odnotować, że wartość wskaźnika wzrosła z poziomu 24,7 w 2017 r. do poziomu 28,3 w roku 2021.

2.6.3. INFRASTRUKTURA DROGOWA

Istotnym elementem w obszarze technicznym jest również stan infrastruktury drogowej. Gmina Gościeradów położona jest w zasięgu głównych komunikacyjnych powiązań krajowych i regionalnych. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 74 klasy GP16 oraz drogi powiatowe i gminne. Długość publicznych dróg gminnych wynosi 35 km, dróg powiatowych - 58,7 km, zaś dróg wewnętrznych - około 300 km. Gminę przecina droga krajowa nr 74 o długości 11,705 km, przebiegająca w następujący sposób: Sulejów-Żarnów-Ruda Maleniecka-Kielce-Łagów-Opatów-Ożarów-Annopol-Kraśnik-Janów Lubelski - Frampol-Gorajec-Szczebrzeszyn-Zamość-Hrubieszów-Zosin-granica państwa. Ponadto w niewielkiej odległości (ok. 20 km od centrum gminy) znajduje się droga krajowa nr 19. Stan dróg gminnych i wewnętrznych wymaga dużych nakładów finansowych.

Tabela 17 - Wykaz dróg gminnych i powiatowych

Drogi gminne	Drogi powiatowe
- droga gminna nr 108531L Dzierzkowice Podwody-Suchodoły-Liśnik Duży, - droga gminna nr 108567L Suchodoły Kolonia II, - droga gminna nr 108568L Suchodoły, - droga gminna nr 108569L Liśnik Duży-Zimnowodny, - droga gminna nr 108570L Liśnik Duży-Marynopol, - droga gminna nr 108571L Liśnik Duży-Kolonia Liśnik, - droga gminna nr 108572L Aleksandrów Osady, - droga gminna nr 108573L Gościeradów Zastawie, - droga gminna nr 108574L Szczecyn-Mniszek, - droga gminna nr 108575L Szczecyn-Baraki Stare, - droga gminna nr 108576L Szczecyn-Wólka Szczecka, - droga gminna nr 108577L Gościeradów-Zaborze-Mniszek, - droga gminna nr 108578L Gościeradów Folwark, - droga gminna nr 108579L Gościeradów Ukazowy;	- 2644 L KP-Z Bliskowice-Księżomierz - 2701 L KP-G Wilkołaz-Urzędów-Dzierzkowice-Annopol - 2706 L - Księżomierz-Gościeradów - 2705 L KP-L Liśnik Duży-Księżomierz - 2711 L KP-Z Gościeradów-Kosin - 2712 L KP-L Gościeradów-Wólka Szczecka - 2716 L KP-Z Wólka Gościeradowska-Trzydnik - 2614 L KP-Z Gościeradów-Zdziechowice - 2715 L KP-Z Budki Dolne-Salomin-Zdziechowice - 2513 L KP-Z Zaklików-Borów - 2708 L KP-L Huta-Księżomierz

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

2.7. BADANIA ANKIETOWE

W ramach opracowania Diagnoza służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców gminy. Ankieta miała na celu diagnozę problemów Gminy Gościeradów występujących w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej i przestrzennej oraz stanu środowiska.

Diagnoza wskazuje na wieloaspektowy i złożony charakter stwierdzonych zjawisk kryzysowych. Posłużyła również identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich bezpośrednich skutków.

Z uwagi na fakt, iż Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gościeradów powinien być opracowany z udziałem społeczeństwa, wnioski z przeprowadzonych badań znalazły się również w niniejszej diagnozie, prowadzącej do wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Wskazanie wybranych pytań ankietowych pozwala wzmocnić i podkreślić tezy podniesione w ramach niniejszej diagnozy, a jednocześnie jest wyrazem jednego z działań służących do zaangażowania mieszkańców Gminy Gościeradów w proces przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiety internetowej, która została rozpowszechniona wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego - Wójta Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

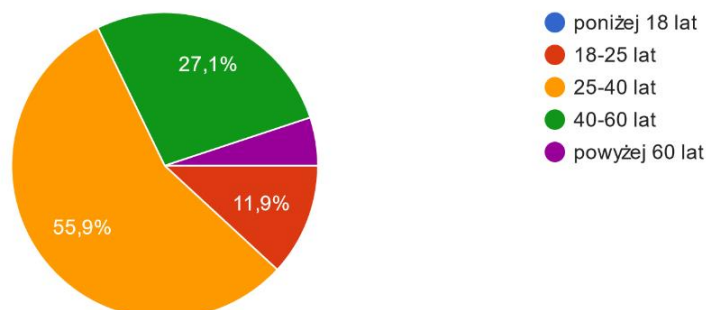
Ankieta została umieszczona na stronie internetowej gminy oraz profilu na portalu społecznościowym. Respondenci mogli odpowiadać na pytania podzielone na sekcje tematyczne w terminie od 12.09.2022 r. do 23.09.2022 r. W sumie do analizy przedłożono 59 wypełnionych anonimowo ankiet.

Pierwsza sekcja zawierała pytania statystyczne dotyczące płci, wieku i miejsca zamieszkania respondentów. Ankieta została wypełniona przez 67,8 % kobiet oraz 32,2 % mężczyzn. Największa liczba ankietowanych zamieszkuje sołectwa Gościeradów Ukazowy i Gościeradów Folwark (po 12 respondentów). Jedno z pytań miało na celu określenie przybliżonego wieku respondentów. Najliczniej reprezentowaną grupą były osoby w wieku 25-40 lat. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 22 - Przedział wiekowy osób wypełniających ankietę

Przedział wiekowy

59 odpowiedzi

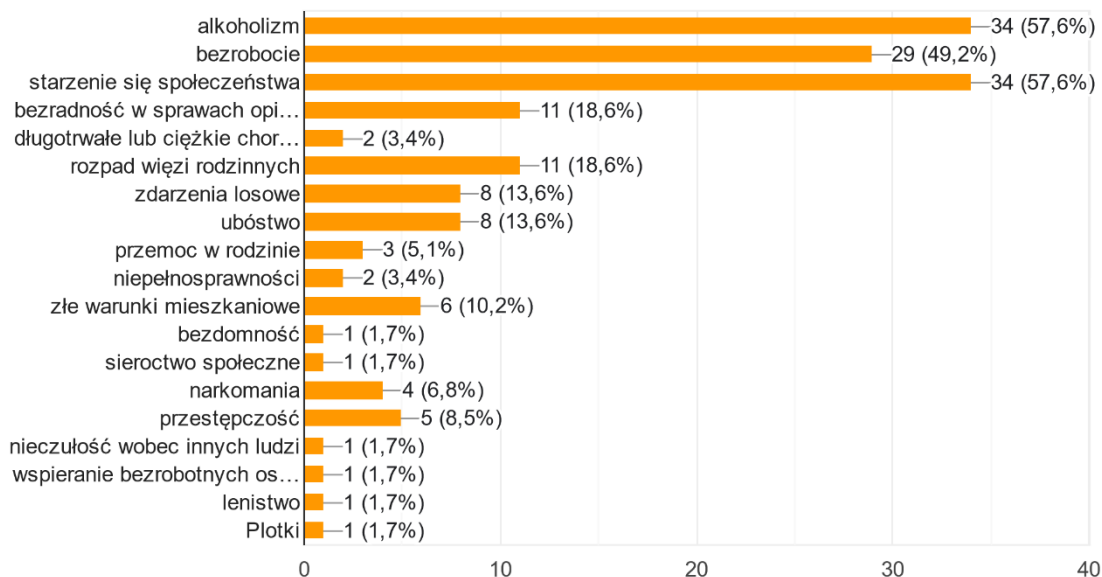
Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Druga sekcja miała na celu wskazanie najważniejszych problemów społecznych dotyczących mieszkańców Gminy Gościeradów. Wskazano liczne rodzaje problemów z różnych obszarów tematycznych.

Wykres 23 - Najważniejsze problemy społeczne w Gminie Gościeradów

Wskaż najważniejsze problemy społeczne dotyczące mieszkańców Gminy Gościeradów?

59 odpowiedzi

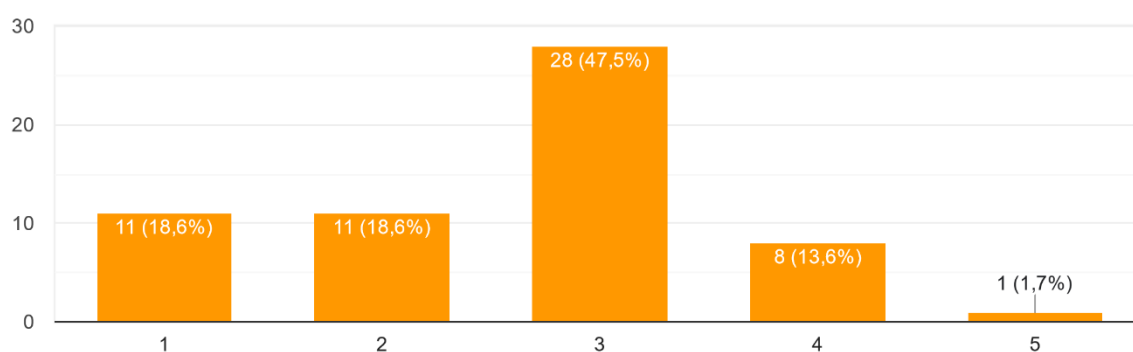
Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Zgodnie z odpowiedziami ankietowanych, do najistotniejszych i najczęściej występujących problemów społecznych możemy zaliczyć: alkoholizm i problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa (po 57,6%) oraz bezrobociem (49,2%). Natomiast najmniej istotne z punktu widzenia mieszkańców wydają się problemy związane z sieroctwem społecznym, bezdomnością, niepełnosprawnością oraz długotrwałe i ciężkie choroby. Wśród odpowiedzi udzielonych dodatkowo (poza przedstawionymi propozycjami) przez mieszkańców wskazano na: nieczułość wobec innych ludzi, wspieranie bezrobotnych osób, lenistwo, plotki. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24 - Ocena dostępu do rynku pracy w Gminie Gościeradów

Oceń warunki życia w gminie w zakresie dostępu do rynku pracy

59 odpowiedzi

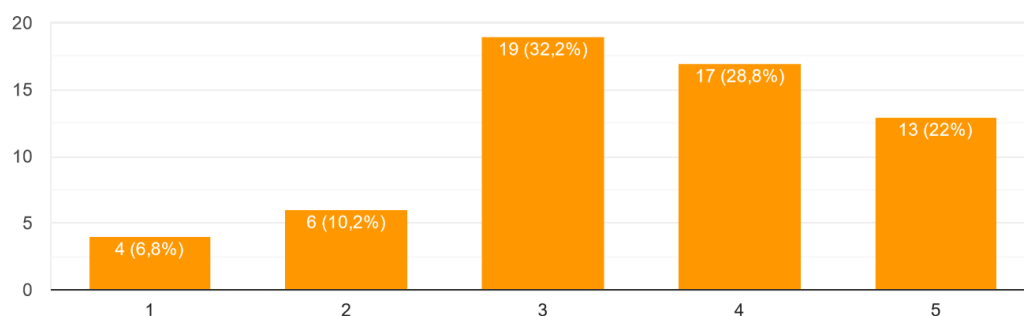
Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Mieszkańcy Gminy Gościeradów, w ramach wypełnionej ankiety mogli wypowiedzieć się również na temat ogólnej oceny warunków życia w gminie. Pytania dotyczyły m. in. oceny dostępu do rynku pracy, edukacji, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, kultury oraz infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Odpowiedzi wskazują, na których sferach życia społecznego należy skupić w ramach planowanej rewitalizacji. Mieszkańcy najlepiej oceniają dostępność edukacji. Najgorzej sytuacja prezentuje się w zakresie dostępu do rynku pracy.

W ramach przeprowadzonej ankiety, mieszkańcy oceniali również jakość infrastruktury drogowej, przestrzeni publicznej, infrastruktury sieciowej, mieszkaniowej oraz szeroko pojętego bezpieczeństwa mieszkańców. Tutaj mieszkańcy najlepiej oceniają sytuację w zakresie bezpieczeństwa. Natomiast jakość przestrzeni publicznej oceniana jest na poziomie średnim. Znacząca większość respondentów oceniła ją na 3 i 4 w 5 stopniowej skali.

Wykres 25 - Ocena dostępu do edukacji w Gminie Gościeradów

Oceń warunki życia w gminie w zakresie dostępu do edukacji
59 odpowiedzi

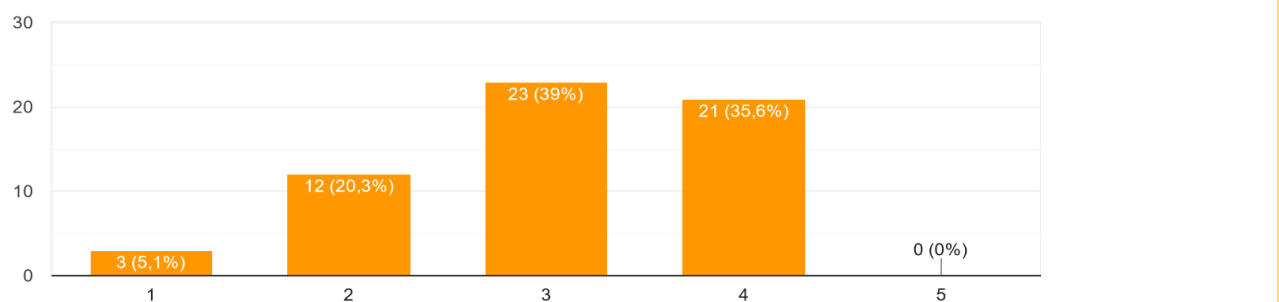

Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Wśród sołectw dla których mieszkańcy identyfikują największe nasilenie problemów społecznych (wyludnianie, bezrobocie, ubóstwo, niski poziom bezpieczeństwa itp.) wymienić należy m. in.: Mniszek, Szczecyn, Wólka Szczeca, Łany oraz Gościeradów Ukazowy. Najmniej ankietowanych wskazało na trudną sytuację w sołectwach: Gościeradów Folwark, Gościeradów Kolonia, Księżomierz Kolonia, Księżomierz Kościelna, Liśnik Duży oraz Suchodoły.

Wykres 26 - Ocena jakości przestrzeni publicznej w Gminie Gościeradów

Oceń warunki życia w gminie w zakresie jakości przestrzeni publicznej
59 odpowiedzi

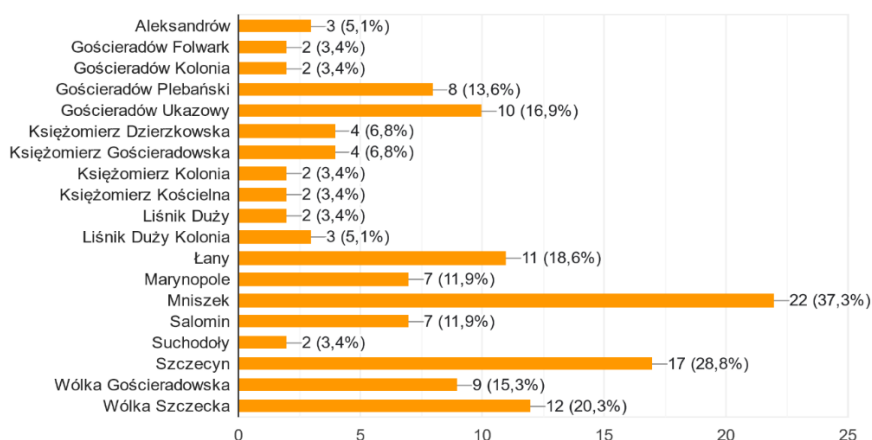
Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Istotnym elementem ankiety była również szczegółowa identyfikacja sołectw wśród których występuje koncentracja problemów w obszarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym i technicznym. Jest to bardzo istotny czynnik wykorzystany również w zakresie delimitacji obszarów problemowych. Uzyskane odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 27 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze społecznym

Które z wymienionych sołectw cechują się szczególnym nasileniem problemów w obszarze społecznym (wyludnianie, bezrobocie, ubóstwo, niski poziom bezpieczeństwa itp.)?

59 odpowiedzi

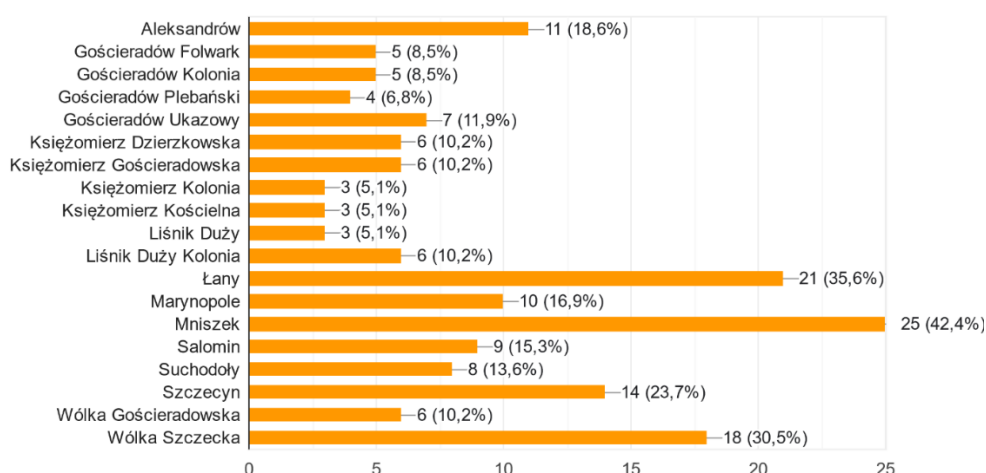
Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Wśród sołectw dla których mieszkańcy identyfikują największe nasilenie problemów społecznych (wyludnianie, bezrobocie, ubóstwo, niski poziom bezpieczeństwa itp.) wymienić należy m. in.: Mniszek, Szczecyn, Wólka Szczeka, Łany oraz Gościeradów Ukazowy. Najmniej ankietowanych wskazało na trudną sytuację w sołectwach: Gościeradów Folwark, Gościeradów Kolonia, Księżomierz Kolonia, Księżomierz Kościelna, Liśnik Duży oraz Suchodoły.

Wykres 28 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze gospodarczym

Które z wymienionych sołectw cechują się szczególnym nasileniem problemów w obszarze gospodarczym (niska aktywność w zakresie przedsiębiorczości, mała liczba miejsc pracy itp.)?

59 odpowiedzi

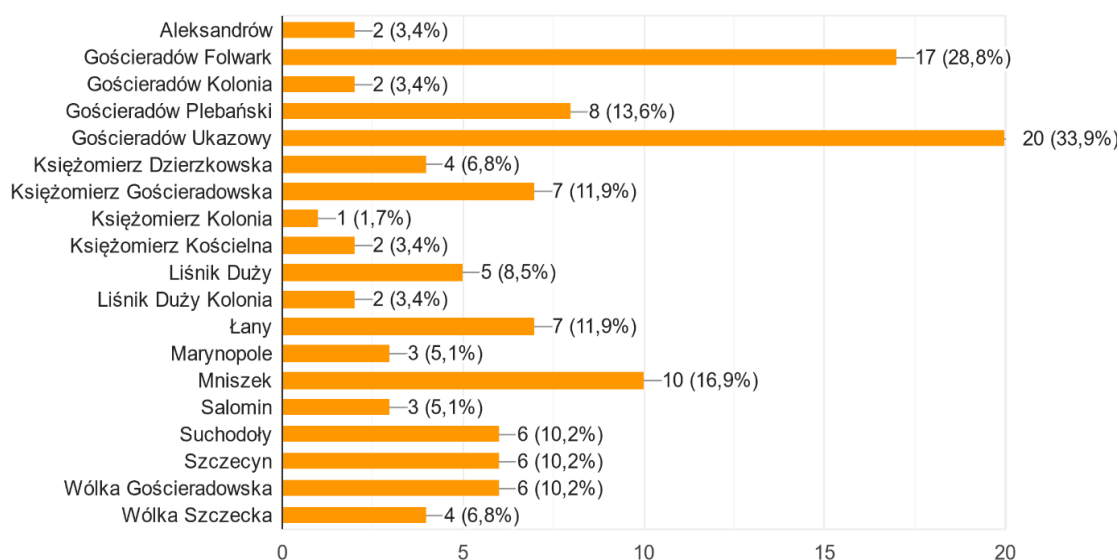
Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Jeśli chodzi o wskazanie które z wymienionych sołectw cechują się szczególnym nasileniem problemów w obszarze gospodarczym (niska aktywność w zakresie przedsiębiorczości, mała liczba miejsc pracy itp.) mieszkańcy również wskazali sołectwa najbardziej zagrożone problemem. Należy wśród nich wymienić: Łany, Mniszek, Wólka Szczeka, Szczecyn, Aleksandrów i Marynopol.

Wykres 29 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze środowiskowym

Które z wymienionych sołectw cechują się szczególnym nasileniem problemów w obszarze środowiskowym (zły stan środowiska, degradacja zieleni, duża ilość odpadów itd.)?

59 odpowiedzi

Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

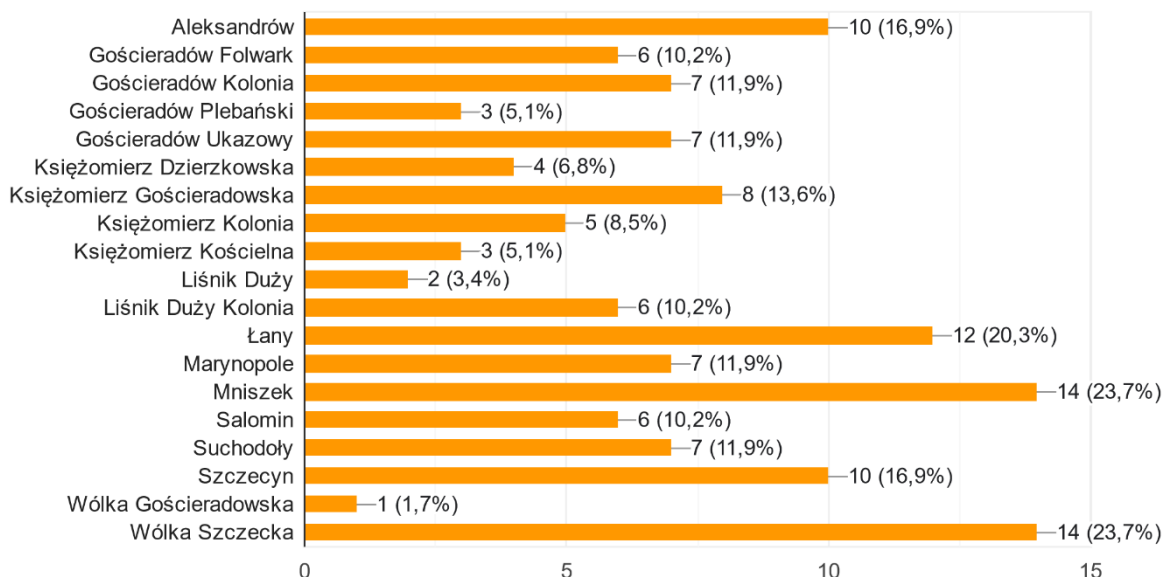
Jedno z pytań dotyczyło wskazania sołectw ze szczególnym nasileniem problemów w obszarze środowiskowym (zły stan środowiska, degradacja zieleni, duża ilość odpadów itd.). Tutaj największą liczbę „głosów” uzyskało sołectwo Gościeradów Ukazowy. W dalszej kolejności mieszkańcy wskazywali na Gościeradów Folwark i Mniszek. Wśród sołectw z niskim nasileniem problemów w niniejszym obszarze wskazano: Księżomierz Kolonia, Księżomierz Kościelna i Liśnik Duży Kolonia.

Kolejne pytanie w niniejszej sekcji ankietowej dotyczyło wskazania sołectw wśród których odnotowano szczególne nasilenie występowania problemów w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym. Jako przykładowe problemy wskazano np. braki w infrastrukturze społecznej, zły stan infrastruktury społecznej, ogólna niska jakość przestrzeni publicznej. Ankietowani podobnie jak przy poprzednich pytaniach mogli wskazać kilka sołectw w których zauważyli problemy we wskazanej sferze życia społeczności lokalnej.

Wykres 30 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym

Które z wymienionych sołectw cechują się szczególnym nasileniem problemów w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym (braki w infrastrukturz... społecznej, niska jakość przestrzeni publicznej)?

59 odpowiedzi

Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

W tym przypadku, odpowiedzi rozkładały się dość równomiernie. Ankietowani odpowiedzieli, że do niniejszej grupy możemy zaliczyć: Łany, Mniszek, Wólka Szczeka oraz Aleksandrów. Wśród sołectw z niskim nasileniem problemów w obszarze funkcjonalno-przestrzennym wskazano między innymi: Liśnik Duży oraz Wólkę Gościeradowską.

Taki stan rzeczy obrazuje, które sołectwa wymagają interwencji w zakresie poprawy jakości przestrzeni oraz wzmocnienia jej dotychczasowej funkcjonalności. Będzie to możliwe również dzięki działaniom rewitalizacyjnym, które zostaną zaplanowane na dalszym etapie prac. Najistotniejsze problemy zidentyfikowane w ramach sfery technicznej to między innymi: zły stan techniczny budynków mieszkalnych i publicznych, niedostateczny poziom rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

Zgodnie z uzyskanymi w ramach ankiety odpowiedziami mieszkańców Gminy Gościeradów, szczególnym nasileniem problemów w obszarze technicznym cechują się sołectwa: Mniszek, Łany, Szczecyn, Wólka Szczeka oraz Gościeradów Ukazowy. Wśród pozostałych jednostek z terenu Gminy Gościeradów odpowiedzi respondentów rozkładają się dość równomiernie. Najmniejsza liczba respondentów

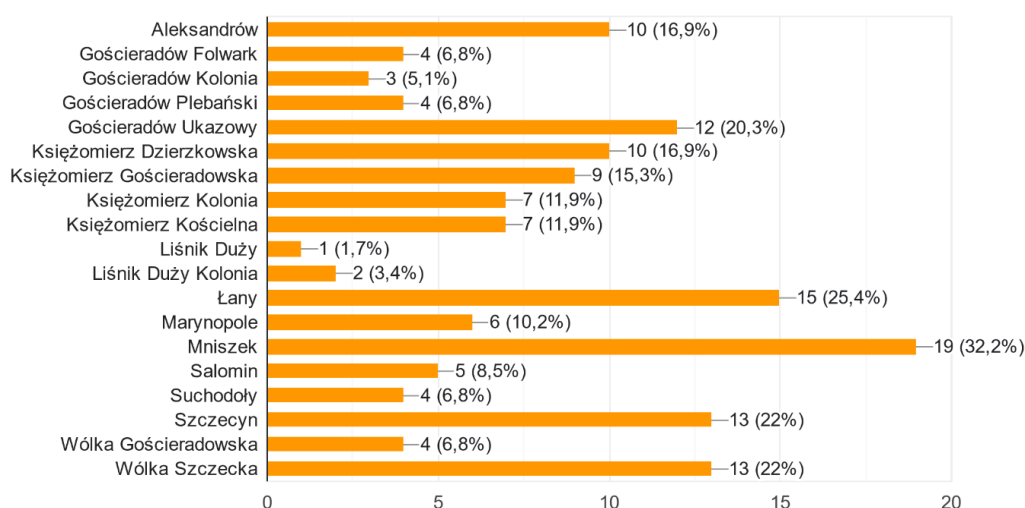
wskazywała na problemy techniczne występują w sołectwach: Liśnik Duży, Liśnik Duży Kolonia oraz Gościeradów Kolonia.

Podsumowując zestawienie ankiety należy stwierdzić, że odpowiedzi respondentów były dość zróżnicowane. W zależności od wskazanej kategorii problemowej ankietowani wskazywali na różne sołectwa, podkreślając ich niekorzystną sytuację. Jednak sołectwa Mniszek, Szczecyn oraz Wólka Szczeca były wskazywane najczęściej jako te, w których występuje szczególna koncentracja problemów w obszarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno funkcjonalnym i technicznym.

Wykres 31 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze technicznym

Które z wymienionych sołectw cechują się szczególnym nasileniem problemów w obszarze technicznym (zły stan techniczny budynków mieszk...m rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej)?

59 odpowiedzi

Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

2.8. SYNTEZA DIAGNOZY OBSZARU REWITALIZACJI

Przeprowadzona w kilku obszarach diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych pozwoliła na wyciągnięcie odpowiednich wniosków i sformułowanie ich syntezy.

Obszar społeczny, obszar gospodarczy, obszar środowiskowy, obszar przestrzenno-funkcjonalny i obszar techniczny są obszarami najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie Gmina Gościeradów. Są również źródłem najistotniejszych potencjałów, które należy odpowiednio wykorzystać. Najważniejsze wnioski diagnostyczne wskazują, że na obszarze rewitalizacji:

Tabela 18 - Najważniejsze wnioski diagnostyczne - potrzeby, problemy i potencjały obszaru rewitalizacji

Problemy/potrzeby	Potencjały rozwojowe
- Procentowy spadek liczby ludności wskazuje na problem wyludniania się miejscowości. - Występuje duża liczba os. korzystających z pomocy z powodu ubóstwa. - Procent osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwach świadczy o występującym problemie starzenia się społeczeństwa. - Wśród osób bezrobotnych znaczący odsetek stanowią - długotrwale bezrobotni. - Na terenie gminy należy poprawić sytuację w zakresie bezpieczeństwa przestrzeni publicznych. - Problemem jest dość wysoki poziom degradacji przestrzeni publicznej oraz występowanie budynków publicznych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. - Należy zadbać o wzrost poziomu aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców. - Odnotowano dość niski poziom edukacji. - Należy zwrócić uwagę na poprawę jakości infrastruktury mieszkaniowej, sieciowej i drogowej.	- Aktywizacja mieszkańców w oparciu o istniejące zasoby tradycji i kultury. - Rozwój odpowiedniej jakości infrastruktury skierowanej do najmłodszych mieszkańców, co wzmocni pozycję rodziny i poprawi sytuację ludnościową. - Rozwój małej przedsiębiorczości na terenie gminy. - Poprawa dostępu do odpowiedniej jakości miejsc spędzania wolnego czasu. - Odpowiednie wykorzystanie środków zewnętrznych na rozwój. - Rozbudowa infrastruktury kulturalnej na terenie gminy. - Przeciwdziałanie degradacji przestrzeni publicznych i zasobów infrastrukturalnych. - Wykorzystanie zasobów środowiska w zakresie rozwoju turystyki.

Źródło: Opracowanie własne

3. ZASIĘG GEOGRAFICZNY GPR

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Gościeradów zostało przeprowadzone w oparciu o analizę wskaźnikową i analizę jakościową, opisaną w rozdziale drugim niniejszego dokumentu.

Poprzez diagnozę stanu obecnego określono, które sołectwa (wyznaczone jako jednostki referencyjne) notują najgorszą sytuację w obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. W każdym z powyższych obszarów wskazano przynajmniej jeden wskaźnik delimitacyjny, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru społecznego. W tym przypadku, wskaźniki delimitacyjne zostały określone na poziomie obszarów szczegółowych.

Analiza jakościowa dotyczyła interpretacji wyników otrzymanych w poszczególnych obszarach, badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy Gościeradów oraz formułowania na tej podstawie wniosków diagnostycznych. Należy również zaznaczyć, że przeprowadzona analiza, w przypadku poszczególnych rozdziałów miała zazwyczaj charakter dwu poziomowy.

Przedstawione dane i statystyki na poziomie Gminy Gościeradów były w większości przypadków elementem diagnozy o charakterze ogólnym. Jednak w przypadku każdego z obszarów były one pomocne w określeniu stanu gminy oraz określeniu bardziej szczegółowych wskaźników delimitacyjnych na poziomie poszczególnych sołectw.

3.1. WSKAŹNIKI DELIMITACYJNE

Wskaźniki delimitacyjne to wybrane na etapie prac diagnostycznych wskaźniki statystyczne lub jakościowe pozwalające na wskazanie obszarów o szczególnym poziomie nasilenia problemów.

Ustawa o rewitalizacji określa elementy wpływające na kryzys w sferze społecznej. Jest on związany z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie zaś bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym (art. 9 ust. 1). Dlatego też, przeprowadzoną analizę oparto o 12 wskaźników obrazujących występowanie szczególnego natężenia wskazanych w ustawie problemów społecznych. Przedstawiona poniżej tabela określa zbiór wskaźników delimitacyjnych w podziale na poszczególne obszary wyodrębnione w diagnozie Gminy Gościeradów.

Tabela 19 - Zestawienie wskaźników delimitacyjnych

Nr	Nazwa wskaźnika	Obszar diagnozy	Problem społeczny
1.	Procentowy spadek liczby ludności w sołectwach Gminy Gościeradów	Obszar społeczny	Wyludnianie się gminy
2.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwach	Obszar społeczny	Starzejące się społeczeństwo
3.	Procent osób korzystających z pomocy społecznej	Obszar społeczny	Szczególne potrzeby społeczne
4.	Procent osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	Obszar społeczny	Ubóstwo
5.	Liczba osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy - długotrwale bezrobotni	Obszar społeczny	Bezrobocie
6.	Liczba przestępstw w poszczególnych sołectwach	Obszar społeczny	Przestępczość

7.	Średnie wyniki z egzaminu ósmioklasisty w szkołach na terenie Gminy Gościeradów	Obszar społeczny	Niski poziom edukacji
8.	Frekwencja na zebraniach sołeckich podczas ostatniego wyboru sołtysa	Obszar społeczny	Niski poziom aktywności społecznej
9.	Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością	Obszar gospodarczy	Niewystarczająca aktywność gospodarcza
10.	Liczba gospodarstw z dostępem do sieci wodociągowej	Obszar środowiskowy	Występujące zagrożenia środowiskowe
11.	Poziom degradacji przestrzeni publicznej	Obszar przestrzenno-funkcjonalny	Niski poziom przestrzeni publicznej
12.	Dostęp do sieci gazowej w poszczególnych sołectwach	Obszar techniczny	Niedostateczny poziom jakości zasobów mieszkaniowych

Źródło: Opracowanie własne

W każdym z wyżej wymienionych wskaźników dokonano porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych sołectwach. W przypadku wskaźników statystycznych opartych o wartości liczbowe, określano średnią wartość dla Gminy Gościeradów, a następnie oznaczano sołectwa o wartości powyżej średniej, ze szczególnym uwzględnieniem sołectw najbardziej narażonych na dany problem. Wskaźniki jakościowe były natomiast oceniane zgodnie ze stanem faktycznym w znacznej mierze podkreśliły skuteczność wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji: obszar zdegradowany określony jest jako teren cechujący się występowaniem negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk określających pozostałe sfery. W przypadku sołectw znajdujących się na terenie Gminy Gościeradów dokonano analizy również pozostałych sferach. W dalszej części niniejszego opracowania przedstawiono zbiorowe zestawienie wszystkich zastosowanych w diagnozie wskaźników delimitacyjnych wraz z określeniem ich wartości prowadzącej do określenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

3.2. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Definicja ustawowa obszaru zdegradowanego wskazuje, że jest nim taki obszar, który znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występuje na nim ponadto co najmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.

Natomiast obszar rewitalizacji jest wyznaczony w ramach obszaru zdegradowanego, należy jednak pamiętać, że obszar rewitalizacji to obszar gdzie widzimy szczególną koncentrację zjawisk negatywnych obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego. Nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

W celu wyznaczenia powyższych obszarów na podstawie przeprowadzonej diagnozy wielokryterialnej dotyczącej stanu istniejącego dla Gminy Gościeradów i jej poszczególnych sołectw, należy przedstawić zestawienie wszystkich wskaźników delimitacyjnych. Takie podejście pozwala na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów referencyjnych i wyszczególnienie obszarów znajdujących się w stanie kryzysu.

Tabela 20 - Wyznaczenie sołectw o szczególnym nasileniu problemów

	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	R
Aleksandrów	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	4
Gościeradów Folwark	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	6
Gościeradów Kolonia	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Gościeradów Plebański	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	7
Gościeradów Ukazowy	0	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	8
Księżomierz Dzierzkowska	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	7
Księżomierz Gościeradowska	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	1	6
Księżomierz Kolonia	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	5
Księżomierz Kościelna	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	4
Liśnik Duży	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0	0	1	7
Liśnik Duży Kolonia	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Łany	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1		1	8
Marynopol	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	4
Mniszek	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	8
Salomin	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	4
Suchodoły	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	5
Szczecyn	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	9
Wólka Gościeradowska	0	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	7
Wólka Szczeka	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	6
Średnia													5,74

Źródło: Opracowanie własne

W efekcie przeprowadzonej diagnozy wyodrębniono sołectwa z największą liczbą wskaźników delimitacyjnych świadczących o nagromadzeniu obszarów problemowych. Średnia wartość wyniosła tutaj 5,74. Dlatego też, wszystkie sołectwa dla których odnotowano wynik wyższy, możemy zaliczyć do kategorii obszaru zdegradowanego. To właśnie w tych sołectwach nagromadzenie problemów społecznych jest największe. Należy wśród nich wymienić sołectwa: Gościeradów Folwark, Gościeradów Plebański, Gościeradów Ukazowy, Księżomierz Dzierzkowska, Księżomierz Gościeradowska, Liśnik Duży, Łany, Mniszek, Szczecyn, Wólka Gościeradowska, Wólka Szczeka.

Wśród wyżej wymienionych sołectw, możemy wyznaczyć również sołectwa, w których nagromadzenie problemów społecznych jest szczególnie widoczne. Koncentrację zjawisk negatywnych możemy zaobserwować w sołectwach, dla których liczba wskaźników przekraczających wartość średnią jest najwyższa i odróżnia się od pozostałych. Możemy wśród nich wskazać następujące sołectwa z terenu Gminy Gościeradów: Gościeradów Ukazowy, Łany, Mniszek, Szczecyn.

Zwracając jednak uwagę na obostrzenia związane z delimitacją obszaru rewitalizacji w zakresie maksymalnej jego powierzchni i liczby ludności, należy przedstawić również tabelę określającą dane w tym zakresie w podziale na poszczególne sołectwa znajdujące się na terenie Gminy Gościeradów. Należy również zaznaczyć, że obszar rewitalizacji został tym samym podzielony na trzy podobszary: Podobzar I - Gościeradów Ukazowy, Podobzar II - Mniszek, Łany, Podobzar III - Szczecyn.

Wskazane sołectwa zajmują łącznie powierzchnię 23,33% powierzchni (tj. 3719,4893 ha) Gminy Gościeradów oraz 28,32% ogólnej liczby mieszkańców (tj. 2006 mieszkańców). W procesie wyznaczania obszaru rewitalizacji podjęto decyzję o włączeniu do obszaru rewitalizacji tylko obszarów zurbanizowanych. Takie działanie ma na celu ograniczenie powierzchni obszaru rewitalizacji do ustawowych 20% powierzchni gminy.

Tabela 21 - Powierzchnia i liczba mieszkańców sołectw na terenie Gminy Gościeradów

	Liczba mieszkańców	% udział w liczbie mieszkańców w gminie	Powierzchnia	% udział w powierzchni gminy
Aleksandrów	266	3,76%	221,0901	1,39%
Gościeradów Folwark.	850	12,00%	1806,1563	11,33%
Gościeradów Kolonia	96	1,36%	145,1413	0,91%
Gościeradów Plebański	336	4,75%	504,2738	3,16%

Gościeradów Ukazowy	898	12,68%	836,9847	5,25%
Księżomierz Dzierzkowska	390	5,51%	1871,6341	11,74%
Księżomierz Gościeradowska	346	4,89%	976,9367	6,13%
Księżomierz Kolonia	190	2,68%	198,0239	1,24%
Księżomierz Kościelna	259	3,66%	464,4533	2,91%
Liśnik Duży	558	7,88%	782,827	4,91%
Liśnik Duży Kolonia	281	3,97%	371,4579	2,33%
Łany	240	3,39%	399,9919	2,51%
Marynopol	155	2,19%	1084,6463	6,81%
Mniszek	360	5,08%	1060,575	6,65%
Salomin	369	5,21%	1284,1482	8,06%
Suchodoły	412	5,82%	375,1957	2,35%
Szczecyn	508	7,17%	1421,9377	8,92%
Wólka Gościeradowska	465	6,57%	538,8955	3,38%
Wólka Szczeka	102	1,44%	1593,8945	10,00%
RAZEM	7081	100,00%	15938,2639	100,00%

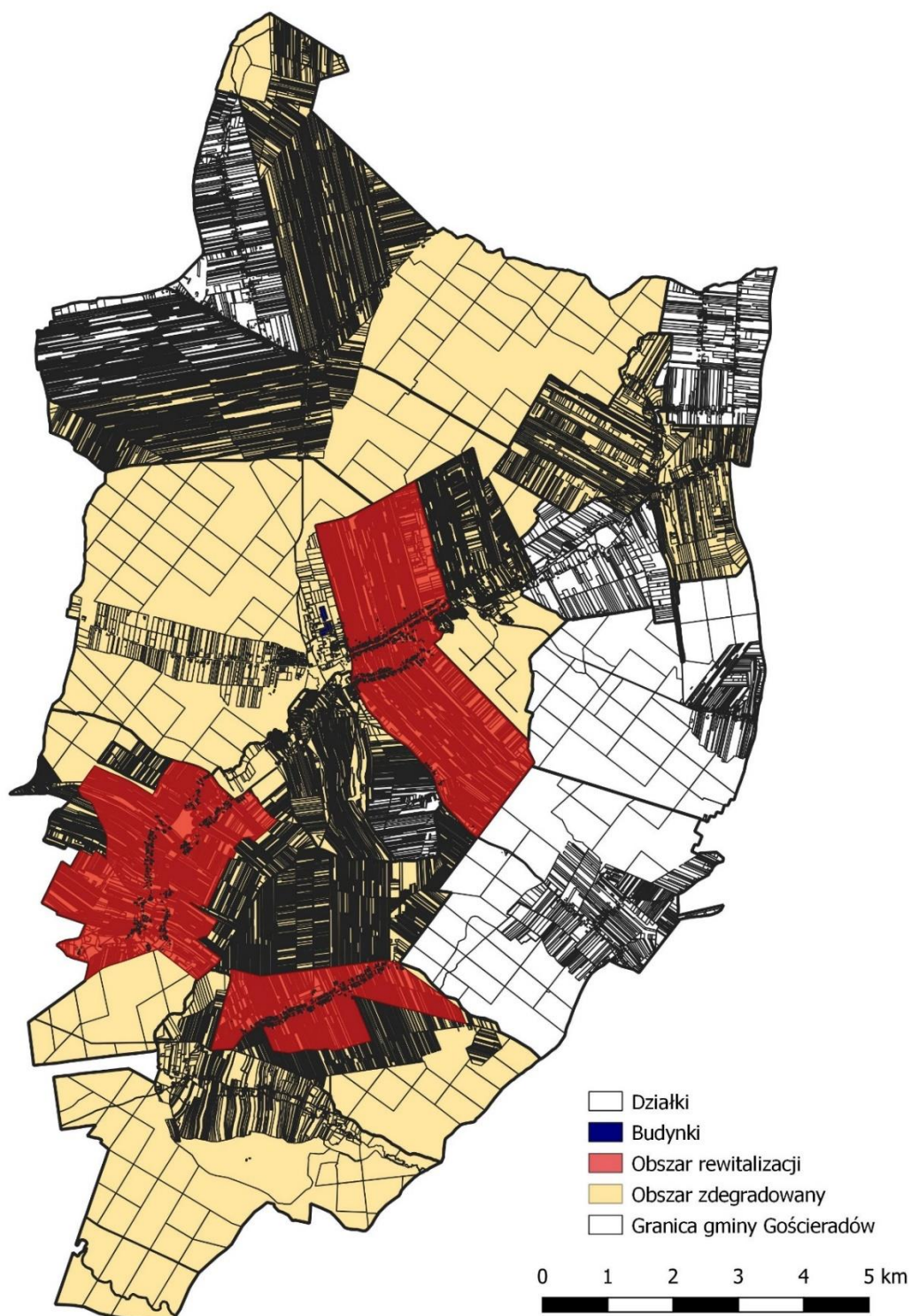
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gościeradów.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że niezamieszkałe tereny, na których występują negatywne zjawiska, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji w przypadku, gdy działania rekomendowane do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym. Obszar rewitalizacji może być również podzielony na podobszary, w tym nieposiadające wspólnych granic.

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się największym natężeniem niekorzystnych zjawisk społecznych. Po pierwsze jest to obszar na którym notuje się spadek liczby ludności. Jednocześnie rośnie liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, których możemy zaliczyć jako osoby ze szczególnymi potrzebami. Nakładają się tutaj na siebie dwa problemy społeczne: wyludnianie się gminy i starzenie się społeczeństwa. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wskazuje natomiast na notowany poziom ubóstwa. Problem dużej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na złą sytuację materialną, rodzin ubogich i dysfunkcyjnych jest bardzo istotny. Problem ten łączy się bardzo często z innym niekorzystnym zjawiskiem społecznym jakim jest bezrobocie. Może być to jedną z przyczyn niskiej atrakcyjności osiedleńczej obszaru i wysokiego natężenia problemu emigracji ludzi młodych i wykształconych. Taki stan rzeczy

może prowadzić również do pogłębiania się zjawiska wykluczenia społecznego, występowania patologii społecznych oraz natężenia zjawiska „diedziczenia biedy”.

Mapa 3 - Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Gościeradów

Źródło: Opracowanie własne

Bardzo ważną kwestią jest również niski poziom poczucia bezpieczeństwa związany z odnotowaną dużą liczbą popełnionych przestępstw, prowadzonych interwencji domowych czy zdarzeń drogowych. Problem niskiej aktywności społecznej i uczestnictwa w życiu obywatelskim potwierdzają dane dotyczące wskaźników prezentujących frekwencje w ostatnio organizowanych przez gminę wyborach na sołtysów. W obszarze gospodarczym zidentyfikowano problem niewystarczającej aktywności gospodarczej. Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością w Gminie Gościeradów świadczy o nasileniu problemów w niniejszej sferze. Jeżeli natomiast chodzi o kwestie środowiskowej, to niski jest poziom zwodociągowania gminy. Obszar rewitalizacji boryka się także z szeregiem problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Wpływa na to znaczący poziom degradacji przestrzeni publicznej. Wśród problemów sfery technicznej zidentyfikowano natomiast niewystarczający dostęp do sieci kanalizacyjnej.

Należy również zaznaczyć, że przedstawione wskaźniki delimitacyjne o charakterze zarówno ilościowym jak i jakościowym korespondują ze wskazaniem dokonanych przez mieszkańców w ramach diagnozy delimitacyjnej. Taki stan rzeczy dodatkowo potwierdza słuszność przedstawionych tez i właściwe wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gościeradów. Opracowany na podstawie niniejszej diagnozy Gminny Program Rewitalizacji z pewnością będzie odpowiadał na potrzeby i problemy mieszkańców gminy.

4. WIZJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

4.1. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Niniejszy rozdział zawiera opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. Wizja wskazuje zatem kierunek, w którym podąża Gmina Gościeradów. Jest ona również pewnym zobrazowaniem pożądanej przyszłości, która zakłada rozwiązanie zdiagnozowanych z udziałem lokalnej społeczności problemów oraz wykorzystanie zidentyfikowanych potencjałów. Ambitna wizja ma w tym przypadku na celu - motywowanie wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacyjnego do sprawnego i skutecznego działania.

Rewitalizacja jako kompleksowy proces przemian obejmuje swoim zasięgiem wiele płaszczyzn życia na danym obszarze. Dotyczy w sposób szczególny: jakości życia mieszkańców, rozwoju gospodarczego, podniesienia jakości oraz atrakcyjności przestrzeni publicznej, wykorzystania potencjału turystycznego w oparciu o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze itd.

Podstawowym założeniem, związanym z wyprowadzeniem obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego jest odwrócenie negatywnych zjawisk zdiagnozowanych w poprzednich rozdziałach niniejszego dokumentu. Wnioski z dokonanej analizy posłużyły do identyfikacji mocnych i słabych stron oraz czynników sukcesu w zakresie rewitalizacji w Gminie Gościeradów.

*Wyznaczone w gminie Gościeradów
podobszary rewitalizacji do 2030 roku
zostaną wyprowadzone z istniejących
problemów społecznych i będą obszarami
o atrakcyjnej przestrzeni publicznej,
wykorzystującymi potencjały rozwojowe
i aktywność społeczną swoich mieszkańców.*

Konsekwentne, przemyślane działania systemowe, wdrażane etapami, przy udziale społeczeństwa pozwolą na stopniową poprawę funkcjonowania całej przestrzeni na wszystkich płaszczyznach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Można zatem stwierdzić, że wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji brzmi następująco:

Wyznaczony obszar, w latach 2023-2030 zostanie poddany kompleksowej rewitalizacji w oparciu o szczegółowo zaplanowaną i skoordynowaną interwencję. Planowane efekty rewitalizacji zostaną uzyskane poprzez realizację zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wpisujących się w wyznaczone cele rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wizja ma w tym przypadku charakter optymalny i została zbudowana na racjonalnych przesłankach pozwalających stwierdzić, że osiągnięcie zakładanej wizji jest możliwe do realizacji. Stan docelowy obszarów zostanie osiągnięty na koniec obowiązywania niniejszego programu. Perspektywa roku 2030 koresponduje również z datą wyznaczającą możliwość absorpcji środków unijnych z perspektywy 2021-2027. Wizja jako stan docelowy odnosi się zatem w dużej mierze do konkretnych przemian społeczno-gospodarczych, które są pożądane i zostaną osiągnięte dzięki wdrożeniu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów na lata 2023-2030.

Obszar objęty rewitalizacją po przeprowadzeniu zaplanowanych procesów, zostanie efektywnie przeobrażony zarówno społecznie, przestrzennie, jak i gospodarczo uzyskując naturalną funkcjonalność oraz użyteczność publiczną.

Odnowiona zabudowa i wyposażona w niezbędną infrastrukturę przestrzeń miejscowości, wzmocni odczuwaną przez mieszkańców jakość życia oraz korzystnie wpłynie na atrakcyjność zarówno turystyczną, jak i gospodarczą oraz osiedleńczą obszarów zdegradowanych. Przestrzenie publiczne, które będą stanowić miejsce spotkań społeczności lokalnej i integracji międzypokoleniowej. Co bardzo istotne, w wyniku działań rewitalizacyjnych, zmianie ulegnie również wizerunek obszaru. Będzie on postrzegany jako miejsce tętniące życiem, z bogatą ofertą kulturową oraz bazą turystyczno-rekreacyjną.

Na zrewitalizowanych terenach zmniejszy się poziom wykluczenia społecznego, a zjawiska stygmatyzujące środowiska defaworyzowane zastąpi inicjatywa gospodarcza, silne poczucie wspólnoty lokalnej oraz aktywna postawa obywatelska. W efekcie działań rewitalizacyjnych ograniczone zostaną problemy społeczne, których szczególnie koncentracja występuje w zdelimitowanym obszarze. Wsparciem dla tego procesu będą działania na rzecz przeciwdziałania procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej, wynikających m.in. z ubóstwa i bezrobocia, służące włączeniu tych osób w różne wymiary życia społecznego.

Istotnym elementem wynikającym z przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych będzie zwiększony poziom dostępności oraz jakości świadczonych usług publicznych (zwłaszcza wychowawczych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych) dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wśród efektów realizacji zamierzeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów na lata 2023-2030 ważne miejsce zajmują również inicjatywy dotyczące poprawy dostępności oraz jakości infrastruktury spędzania wolnego czasu oraz podniesieniem atrakcyjności turystycznej gminy.

4.2. Cele rewitalizacji i kierunki działań

W nawiązaniu do sformułowanej wizji, zaproponowano pięć celów rewitalizacji oraz uszczegóławiających je kierunków działań. Cele rewitalizacji zostały określone w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym. Są ze sobą wyraźnie skorelowane i tworzą spójny katalog. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań mają służyć eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, na obszarze rewitalizacji znajdującym się w stanie kryzysowym.

Cele rewitalizacji opisują przejście od sytuacji wyjściowej do sytuacji pożądanej. Odpowiadają one na potrzeby i potencjały rewitalizacyjne zidentyfikowane na etapie diagnostycznym. Identyfikacja kluczowych zmian niezbędnych do realizacji założonych celów rewitalizacji pozwoli na określenie najważniejszych kierunków działań, a następnie instrumentów realizacyjnych (w tym przedsięwzięć rewitalizacyjnych).

Należy również zaznaczyć, że Gminny Program Rewitalizacji jest skierowany do różnych grup interesariuszy. Stanowi on odpowiedź na rzeczywiste problemy oraz potrzeby rewitalizacyjne, które zostały zidentyfikowane w trakcie procesu diagnostycznego w ramach programowania rewitalizacji. Potencjały i aspiracje lokalnych grup interesariuszy również zostały uwzględnione w procesie doprecyzowania celów rewitalizacji.

Struktura celów w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów na lata 2023-2030 tworzy logicznie powiązany, spójny system odpowiadający na poszczególne obszary problemowe. Realizacja zaplanowanych kierunków działań powinna zapewniać osiągnięcie celów rewitalizacji wskazanych w ramach obszarów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-funkcjonalnego oraz technicznego. Należy również zaznaczyć, że kierunki działań planowane w ramach poszczególnych celów wzajemnie się przenikają i uzupełniają. Niejednokrotnie będą mogły zostać zrealizowane dzięki zintegrowanym projektom wzmacniając tym samym możliwość uzyskania efektu synergii.

Rysunek 2 - Schemat struktury GPR w zakresie wizji, celów i kierunków działań

Źródło: Opracowanie własne

Cele rewitalizacji możemy podzielić na cele występujące w poszczególnych obszarach, które poddawane były wyczerpującej diagnozie:

- a) obszar społeczny,
- b) obszar gospodarczy,
- c) obszar środowiskowy,
- d) obszar techniczny,
- e) obszar przestrzenno-funkcjonalny.

Poniższa tabela zawiera zestawienie celów rewitalizacji oraz przypisanych do nich kierunków działań. Oznaczają one zakres niezbędnych interwencji, które powinny być podejmowane wspólnie przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odpowiadają na pytanie „co należy zrobić?”, aby w ramach wybranych obszarów problemowych osiągnąć założone cele rewitalizacji. Kierunki działań (wdrażane poprzez przedsięwzięcia rewitalizacyjne) będą podstawą realizacji postanowień programu. Wskazanie kierunków działań

lub tam, gdzie to jest możliwe, konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zatem bardzo istotnym elementem prac.

Tabela 22 - Cele rewitalizacji i kierunki działań GPR

Cel rewitalizacji	Kierunki działań
1. Wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z istniejących problemów społecznych	1. Przeciwdziałanie problemom społecznym (jak np. alkoholizm, bezrobocie, ubóstwo). 2. Włączenie społeczne osób ze szczególnymi potrzebami (w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami). 3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego. 4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej i kulturowej oraz wzrost poziomu integracji społecznej mieszkańców. 5. Zapewnienie odpowiedniego poziomu i jakości edukacji oraz opieki nad dziećmi.
2. Stworzenie wysokiej jakości, atrakcyjnej przestrzeni publicznej	1. Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni wiejskiej o funkcjach społecznych. 2. Rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu. 3. Rozwój infrastruktury funkcjonalnej w zakresie edukacji, kultury i opieki społecznej. 4. Odpowiednie wykorzystanie zasobów kulturowych i turystycznych obszaru. 5. Poprawa dostępności infrastruktury i przestrzeni publicznej.
3. Wykorzystanie potencjału gospodarczego	1. Tworzenie odpowiednich warunków do rozwijania inicjatyw w zakresie wzmacniania aktywności gospodarczej mieszkańców. 2. Poprawa warunków i sytuacji na lokalnym rynku pracy, w tym również dla osób wykluczonych. 3. Podejmowanie działań w zakresie promocji gospodarczej gminy.
4. Poprawa atrakcyjności oraz stanu środowiska naturalnego	1. Tworzenie wysokiej jakości, dostępnych przestrzeni publicznych w środowisku naturalnym. 2. Podejmowanie inicjatyw z zakresu ochrony środowiska naturalnego i ograniczania niskiej emisji. 3. Zagospodarowanie terenów zdegradowanych na cele rekreacyjne, turystyczne i sportowe. 4. Termomodernizacja obiektów i promowanie rozwiązań wykorzystujących OZE. 5. Przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym ze środowiska naturalnego (burze, powodzie itp.)
5. Modernizacja gminnej infrastruktury technicznej	1. Poprawa warunków mieszkaniowych społeczeństwa. 2. Rozwój i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej. 3. Poprawa dostępności i dostosowanie infrastruktury gminnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. 4. Rozwój i modernizacja infrastruktury komunalnej.

Źródło: Opracowanie własne

Należy również zaznaczyć, że cele rewitalizacji i kierunki działań zostały sformułowane ze wskazaniem wykorzystania podejścia zintegrowanego. Wskazane w powyższej tabeli cele i kierunki wzajemnie się przenikają i uzupełniają. Ich realizacja ma na celu wsparcie uzyskania efektu synergii co doprowadzi do realizacji zakładanej wizji rozwojowej obszaru rewitalizacji. Zakładane przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą zazwyczaj wpisywać się w kilka celów rewitalizacji oraz kilka kierunków działań. Szczegółowe mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych opisano w kolejnym podrozdziale.

Wszelkie działania podejmowane w ramach wyznaczonych celów Gminnego Programu Rewitalizacji będą wspierały zasadę dostępności. Poszczególne kierunki działań pozwolą na włączenie osób z niepełnosprawnościami zarówno w pracę nad opracowaniem dokumentu jak i realizacją jego postanowień. Będzie to szczególnie istotne w celach 1,2 i 5.

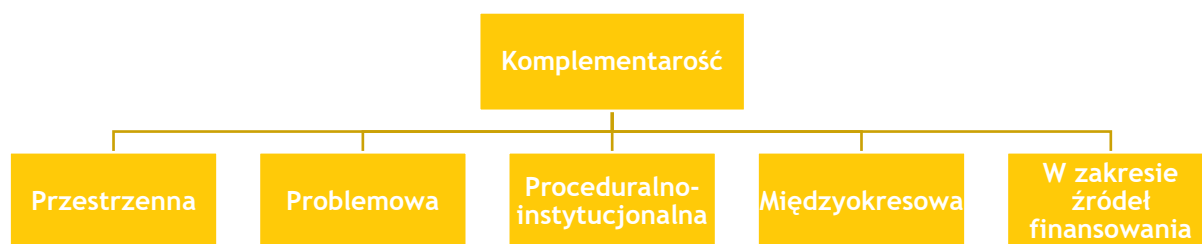
4.3. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów na lata 2023-2030 wskazuje działania i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w sposób kompleksowy w ramach każdego z obszarów diagnostycznych: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-funkcjonalnego i technicznego. Związek między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, celami i kierunkami działań jest czytelny i widoczny. Działania i przedsięwzięcia połączone są na każdym z poziomów: koncepcyjnym, organizacyjnym, czasowym, finansowym, promocyjnym.

W dokumencie zastosowano czytelną hierarchię, pozwalającą nie tylko przyporządkować dane działanie rewitalizacyjne do konkretnego celu rewitalizacji oraz kierunku działań, ale też określić sposób, w jaki dane działanie jest umocowane w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Jednak proces rewitalizacji będzie realizowany zarówno z wykorzystaniem działań inwestycyjnych jak i działań miękkich. Będą się one wzajemnie uzupełniać, pozwalając tym samym na osiągnięcie efektu synergii, polegający na wystąpieniu wzmacniającego efekty podejmowanych działań sprzężenia zwrotnego. Dzięki takiemu podejściu realizacja celów rewitalizacji jest więc dużo bardziej skuteczna.

Warto jednak zaznaczyć, że komplementarność działań nie jest samoistnym celem rewitalizacji. Rewitalizacja musi składać się z przedsięwzięć odpowiednio dobranych w stosunku do zdiagnozowanych potrzeb i potencjałów obszaru, które będą trafne w stosunku do faktycznych beneficjentów rewitalizacji. Takie przedsięwzięcia, wskazano w niniejszym dokumencie.

Rysunek 3 - Schemat komplementarności działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne

W praktyce sposobem na uzyskanie tego typu integracji działań jest zapewnienie im komplementarności w kilku aspektach jednocześnie: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz w aspekcie źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna, pojawia się przede wszystkim jako skoncentrowanie działań na uprzednio zdelimitowanym obszarze rewitalizacji. Zaplanowane przedsięwzięcia mają również na celu zapobieganie przenoszeniu problemów poza obszar rewitalizacji. Projekty są odpowiedzią na główne problemy dla tego terenu. Dzięki ich realizacji wystąpią pozytywne skutki widoczne na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy obszaru, jak i gminy. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest aby:

- przedsięwzięcia realizowane były na całym obszarze rewitalizacji a nie punktowo, w pojedynczych miejscach;
- poszczególne przedsięwzięcia wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz aby zachodził między nimi efekt synergii;
- prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Komplementarność problemowa, występuje w momencie wzajemnego uzupełniania się projektów przedstawionych w niniejszym dokumencie w zakresie zidentyfikowanych problemów lub grup problemów. Wzajemnie dopełnianie tematyczne przedsięwzięć sprawia, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym), a tym samym będzie wpływać kompensująco albo naprawczo na zjawiska, zdiagnozowane w gminie Gościeradów jako kryzysowe. Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań, koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru rewitalizacji. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań pokazują jakie efekty

zamierza osiągnąć gmina poprzez realizację procesu, co wpływa również na strategiczne decyzje władz. Warto zauważyć, że w wielu punktach wykazują one również komplementarność problemową, która jest bardzo istotna w procesie rewitalizacyjnym.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna sprawia, że wymagania wobec wszystkich przedsięwzięć są jednakowe. Każdy projekt musi spełnić odpowiednie procedury weryfikacyjne, aby mógł zostać zrealizowany. Dodatkowo, jest ona widoczna również w zakresie formalności związanych z wdrażaniem procesów rewitalizacyjnych (systemu zarządzania, monitorowania postępów realizacji programu i aktualizacji). Wszystkie projekty podlegają tym samym procedurom na każdym etapie prac, co pozwala na zachowanie komplementarności pomiędzy nimi. System zarządzania realizacją GPR, powinien pozwolić na efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur, również w zakresie systemu zarządzania realizacją GPR.

Komplementarność międzyokresowa, dotyczy spójności czasowej w realizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ma ona również gwarantować ciągłość procesu rewitalizacji w zmieniających się uwarunkowaniach formalno prawnych. Każdy z projektów jest elementem przemyślanej interwencji, która w określonej sekwencji działań prowadzi do osiągnięcia celów, a następnie realizacji wizji dotyczącej obszaru rewitalizacji. Warto również zaznaczyć, że wszystkie w dokumencie działania zostały osadzone w perspektywie do 2030 roku. Co jednocześnie odpowiada okresowi umożliwiającemu realizację zadań z wykorzystaniem środków unijnych w obecnej perspektywie finansowej Unii Europejskiej. Ten rodzaj komplementarności stanowi też odwołanie do obowiązku oceny aktualności i stopnia realizacji GPR co najmniej co 3 lata, zgodnie z określonym w nim systemem monitorowania i oceny. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że dotychczas Gmina Gościeradów posiadała opracowany Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Gościeradów na lata 2017 - 2022. Niniejszy dokument jest zatem pewną kontynuacją działań rozpoczętych w poprzednim okresie.

Komplementarność źródeł finansowania oznacza, że w niniejszym programie została ona zapewniona przez dokładne określenie oraz łączenie różnych źródeł finansowania przewidzianych przedsięwzięć. Możemy tutaj odnaleźć zarówno projekty współfinansowane przez sektor prywatny jak i publiczny, środki osób/podmiotów indywidualnych, sektora pozarządowego, jak i środki publiczne, gminne oraz środki europejskie. Najistotniejszą rolę przypisuje się środkom zewnętrznym, które planowane są do pozyskania w formie dotacji unijnych, w tym w szczególności w ramach: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W ramach wszystkich przedsięwzięć z listy przedsięwzięć podstawowych, określono indykatywne ramy finansowe, w tym kwoty finansowania dla każdego z nich. Natomiast dla przedsięwzięć dodatkowych, określono szacunkowe kwoty finansowania projektów.

5. OPIS POWIĄZAŃ GPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów na lata 2023-2030 jest dokumentem o charakterze operacyjnym, którego podstawowym założeniem jest wyznaczenie ram dla skutecznej interwencji rewitalizacyjnej ukierunkowanej na wyznaczone obszary kryzysowe/problemowe. Dokument ten identyfikuje cele pozwalające na zniwelowanie problemów i wykorzystanie potencjałów zdiagnozowanych w ramach obszaru: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-funkcjonalnego i technicznego.

Rysunek 4 - Schemat zgodności GPR z dokumentami lokalnymi

Źródło: Opracowanie własne

Dlatego też należy podkreślić, że GPR w pewnym sensie spaja zagadnienia związane z szeroko pojętą rewitalizacją, które występują w innych dokumentach na poziomie lokalnym. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów na lata 2023 - 2030 jest komplementarny w swoich założeniach z dokumentami o charakterze programowym i strategicznym. Poniżej przedstawiono w jaki sposób założenia GPR wpisują się w inne dokumenty gminne obowiązujące we wskazanych obszarach.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów na lata 2023-2030 jest powiązany i zgodny z innymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na

terenie gminy. Należy tutaj wymienić dokumenty takie jak np.: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gościeradów Strategia Rozwoju Ponadlokalnego na lata 2021-2030 „Razem dla rozwoju” oraz Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gościeradów na lata 2021-2027.

5.1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gościeradów

W zakresie zgodności Gminnego Programu Rewitalizacji z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gościeradów należy wskazać na spójność dokumentów już w zakresie głównych zasad i kierunków rozwoju. Dokument Studium został przyjęty uchwałą Nr III/17/02 z dnia 27 grudnia 2002 r., a następnie zmieniony uchwałą Nr XXXV/182/14 z dnia 18 września 2014 r., uchwałą Nr XXXVI/234/18 z dnia 24 maja 2018 r. oraz uchwałą Nr XXXVI/232/2022 z dnia 26 maja 2022 r.

Analizując zgodność dokumentów, możemy tutaj wskazać przede wszystkim na elementy studium takie jak: uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego Gminy Gościeradów zawierające pełną diagnozę sytuacji społecznej, przestrzennej i gospodarczej w zakresie warunków życia w gminie. Gminny Program Rewitalizacji wykazuje również zgodność ze studium w zakresie zapisów dotyczących między innymi: kierunków zagospodarowania polityki przestrzennej, w tym np.: obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej oraz obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji. Studium dopuszcza wyznaczenie obszaru zdegradowanego zgodnie z przepisami odrębnymi.

W wyniku analizy zapisów obydwu dokumentów stwierdzono, że zarówno charakter jak też zakres wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zgodny z ustaleniami studium i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Nie wystąpiły również przesłanki, na podstawie których konieczne byłoby zainicjowanie procedury zmian w niniejszych dokumentach planistycznych.

5.2. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego na lata 2021-2030 „Razem dla rozwoju”

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów wykazuje również zgodność z dokumentem strategicznym o charakterze ponadlokalnym obowiązującym na terenie Gminy Gościeradów. Chodzi tutaj o dokument pn. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Obejmującego Miasto Kraśnik, Gminę Kraśnik, Gminę Annopol, Gminę Dzierzkowice, Gminę Gościeradów, Gminę Trzydnik Duży, Gminę Urzędów, Gminę Wilkołaz, Gminę Zakrzówek na lata 2023-2027, z perspektywą do 2035 Roku. Dokument obejmuje jednostki samorządu

terytorialnego, które zawarły Porozumienie w sprawie opracowania i wdrażania strategii rozwoju ponadlokalnego.

Strategia ponadlokalna to plan działania wyznaczający wspólne, strategiczne cele rozwoju dla pięciu jednostek samorządu terytorialnego tworzących obszar funkcjonalny. Ustalenia zawarte w strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe gmin obszaru funkcjonalnego: zintegrowanej, średniookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego.

Rysunek 5 - Schemat zgodności celów rewitalizacji w GPR z celami operacyjnymi SRP.

Źródło: Opracowanie własne

Wizja rozwoju ponadlokalnego obszaru współpracy wskazuje, że w 2035 roku, Obszar Współpracy Ponadlokalnej będzie odznaczał się efektywną współpracą tworzących go gmin, ze szczególną rolą Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika jako rdzenia i źródła działań rozwojowych w sferze środowiskowej, przestrzennej, gospodarczej i społecznej. Współdziałanie gmin pozwoli na osiągnięcie wysokiego poziomu rozwoju obszaru oraz zbudowanie jego konkurencyjności na tle regionalnym i krajowym poprzez odpowiednie wykorzystanie walorów środowiskowych, rozbudowę systemu komunikacyjnego, specjalizację gospodarczą opartą na klastrach tematycznych i rozwój mieszkalnictwa.

W odpowiedzi na sformułowaną wizję, zaproponowano cztery obszary rozwojowe w których sformułowano cele strategiczne i komplementarne. Są one

zgodne z obszarami diagnozowanymi w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji w szczególności obszarów: społecznego, środowiskowego oraz gospodarczego.

Analizując cele rozwojowe oraz kierunki działań Strategii Rozwoju Ponadlokalnego należy wskazać na wysoki poziom zgodności z postanowieniami Gminnego Programu Rewitalizacji w tym zakresie. Dlatego też, przedsięwzięcia podejmowane w ramach niniejszego dokumentu będą w pełni zgodne ze strategicznym dokumentem nadrzędnym. W poniższym zestawieniu przedstawiono cele rewitalizacji i odpowiadające im cele Strategii Rozwoju Ponadlokalnego - Razem dla Rozwoju.

Należy zaznaczyć również, że wśród Kierunków Działań w dokumencie Strategii SRP znajdują się przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Możemy wśród nich wymienić np.: rewitalizację obszarów i obiektów zdegradowanych, zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni na cele turystyki, rekreacji i wypoczynku oraz rozwoju przedsiębiorczości usługowej. Widzimy zatem zgodność z GPR na wszystkich poziomach planowania i wdrażania.

5.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gościeradów na lata 2021 - 2027

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gościeradów na lata 2021 - 2027 to dokument przyjęty uchwałą Rady Gminy nr XXXI/196/2021. Przedstawia on koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji trwałych wzorów interwencji w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności. W szerokim znaczeniu jest to działalność zmierzająca do poprawiania standardów życia wszystkich mieszkańców wspólnoty samorządowej, a nie tylko osób i grup zagrożonych bądź dotkniętych wykluczeniem społecznym. Tak rozumiana polityka społeczna obejmuje zagadnienia z dziedziny zatrudnienia, edukacji, kultury, ochrony zdrowia oraz zabezpieczenia potrzeb materialnych i mieszkaniowych.

Zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gościeradów na lata 2021 - 2027 zostały wykorzystane w części diagnostycznej dokumentu oraz w trakcie prac nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Gościeradów. W zakresie części wdrożeniowej dokument również wykazuje wysoki poziom zgodności z Gminnym Programem Rewitalizacji.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę i prognozę zmian, w SRPS określono trzy cele szczegółowe dotyczące zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Gościeradów. Wykazują one pełną spójność z celami rewitalizacji wskazanymi w dokumencie GPR.

Tabela 23 - Zgodność Celów rewitalizacji w GPR z Celami Strategicznymi SRPS.

Cele Szczegółowe SRPS	Cele Strategiczne GPR
Cel szczegółowy 1. Wsparcie dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ubóstwem	1. Wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z istniejących problemów społecznych
Cel szczegółowy 2. Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami	2. Stworzenie wysokiej jakości, atrakcyjnej przestrzeni publicznej 5. Modernizacja gminnej infrastruktury technicznej
Cel szczegółowy 3. Aktywizacja osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo	3. Wykorzystanie potencjału gospodarczego

Źródło: Opracowanie własne

6. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Niniejszy rozdział zawiera wymagany ustawowo opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym. Projekty zostały podzielone na dwie główne grupy: projekty podstawowe realizowane przez Gminę Gościeradów oraz projekty realizowane przez lokalnych interesariuszy.

Rysunek 6 - Schemat struktury przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Grupy te tworzą przedsięwzięcia podstawowe i uzupełniające wskazane przez Gminę Gościeradów do realizacji w ramach zadań własnych samorządu oraz projekty wskazane przez lokalnych interesariuszy m.in. w ramach prowadzonych konsultacji społecznych podczas których lokalni interesariusze w otwartym naborze mieli możliwość zgłaszania przedsięwzięć do GPR Gminy Gościeradów.

GPR dla Gminy Gościeradów zawiera w niniejszym rozdziale działania uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny oraz środowiskowy obszaru rewitalizacji zgodnie z przeprowadzoną diagnozą. Wszystkie działania mają charakter zintegrowany i będą skutkować zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. W odniesieniu do przedsięwzięć rewitalizacyjnych oznacza to, że ich realizacja inwestycji jest wpisana w szerszą koncepcję działań rewitalizacyjnych.

Rysunek 7 - Schemat spójności i uzupełniania się działań w ramach GPR.

Źródło: Opracowanie własne

Przedsięwzięcia infrastrukturalne korespondują z planowanymi działaniami społecznymi i razem będą stanowiły kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane na danym obszarze sfery problemowe. Działania realizowane przez Gminę Gościeradów uzupełniają się z działaniami lokalnych interesariuszy. Projekty na poniższej liście wykazują wysoki poziom wzajemnego powiązania oraz synergii. Nie oznacza to jednak obowiązku jednoczesnej realizacji przedsięwzięć, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową. Poniżej przedstawiono schemat spójności i uzupełniania się działań w ramach GPR.

Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawiera w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną

wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w zakresie możliwym do wskazania na dzień opracowania dokumentu.

Tabela 24 - Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez Gminę Gościeradów - projekty podstawowe

Numer	1			
Nazwa przedsięwzięcia	Ścieżka edukacyjno - dydaktyczna w gminie Gościeradów na terenach rewitalizowanych			
Powiązanie z celami GPR	Cel 2. Stworzenie wysokiej jakości, atrakcyjnej przestrzeni publicznej. Cel 4. Poprawa atrakcyjności oraz stanu środowiska naturalnego. Cel 5. Modernizacja gminnej infrastruktury technicznej. Wykorzystanie lokalnej infrastruktury i zasobów oraz wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.			
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak/Nie		
	gospodarczy	Tak/Nie		
	środowiskowy	Tak/Nie		
	techniczny	Tak/Nie		
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak/Nie		
Podmiot realizujący	Gmina Gościeradów			
Partnerzy	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Mniszku			
Miejsce realizacji	m. Mniszek			
Grupa docelowa	Dzieci i młodzież m. Mniszek i gminy Gościeradów			
Zakres realizowanych zadań	Zakup urządzeń edukacyjnych.			
Działania wspierające dostępność	Udział dzieci z niepełnosprawnościami.			
Okres realizacji	36 miesięcy			
Wartość	500 000,00 zł			
Źródła finansowania	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, fundusze europejskie, dotacje celowe, granty.			
Wskaźniki monitoringowe		Jednostka miary	Oczekiwany trend	Źródło danych
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana w obszarach zabudowanych		km2	wzrost	Dane JST

Liczba projektów z zakresu oferty spędzania wolnego czasu skierowanych do mieszkańców obszaru	szt	wzrost	Dane JST
Efekty realizacji projektu	Utworzenie ścieżek edukacyjnych na terenach m. Mniszek, Łany, Szczecyn i Gościeradów Ukazowy. Wykorzystanie lokalnej infrastruktury i zasobów oraz wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.		
Projekty komplementarne	- Zagospodarowanie terenu przy Pomniku ofiar pacyfikacji wsi Szczecyn. - Budowa infrastruktury rekreacyjno - turystycznej w Szczecynie i nadanie nowego przeznaczenia.		
Numer	2		
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa infrastruktury rekreacyjno - turystycznej w Szczecynie i nadanie nowego przeznaczenia.		
Powiązanie z celami GPR	Cel 1. Wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z istniejących problemów społecznych. Cel 2. Stworzenie wysokiej jakości, atrakcyjnej przestrzeni publicznej. Cel 4. Poprawa atrakcyjności oraz stanu środowiska naturalnego. Cel 5. Modernizacja gminnej infrastruktury technicznej. Wykorzystanie lokalnej infrastruktury i zasobów oraz wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak/Nie	
	gospodarczy	Tak/Nie	
	środowiskowy	Tak/Nie	
	techniczny	Tak/Nie	
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak/Nie	
Podmiot realizujący	Gmina Gościeradów		
Partnerzy	Lokalna Grupa Działania ziemi Kraśnickiej		
Miejsce realizacji	Szczecyn		
Grupa docelowa	Dzieci		
Zakres realizowanych zadań	Plac zabaw i siłownia napowietrzna.		
Działania wspierające dostępność	-		
Okres realizacji	36 miesięcy		
Wartość	200 000,00 zł		

Źródła finansowania	Fundusze unijne		
Wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Oczekiwany trend	Źródło danych
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana w obszarach zabudowanych	km2	wzrost	Dane JST
Liczba projektów z zakresu oferty spędzania wolnego czasu skierowanych do mieszkańców obszaru	szt	wzrost	Dane JST
Efekty realizacji projektu	Utworzenie placu zabaw i siłowni napowietrznej. Wykorzystanie lokalnej infrastruktury i zasobów oraz wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.		
Projekty komplementarne	- Zagospodarowanie terenu przy Pomniku ofiar pacyfikacji wsi Szczecyn. - Ścieżka edukacyjno - dydaktyczna w gminie Gościeradów na terenach rewitalizowanych.		
Numer	3		
Nazwa przedsięwzięcia	Zagospodarowanie terenu przy Pomniku ofiar pacyfikacji wsi Szczecyn.		
Powiązanie z celami GPR	Cel 1. Wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z istniejących problemów społecznych. Cel 2. Stworzenie wysokiej jakości, atrakcyjnej przestrzeni publicznej. Zachęcanie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego.		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak/Nie	
	gospodarczy	Tak/Nie	
	środowiskowy	Tak/Nie	
	techniczny	Tak/Nie	
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak/Nie	
Podmiot realizujący	Gmina Gościeradów		
Partnerzy	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Szczecyn		
Miejsce realizacji	Szczecyn		
Grupa docelowa	Mieszkańcy wsi Szczecyn.		
Zakres realizowanych zadań	Zagospodarowanie terenu.		
Działania wspierające dostępność	Podjazd, barierka.		
Okres realizacji	36 miesięcy		
Wartość			

Źródła finansowania	Dotacje celowe, środki unijne.		
Wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Oczekiwany trend	Źródło danych
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana w obszarach zabudowanych	km2	wzrost	Dane JST
Liczba projektów z zakresu oferty spędzania wolnego czasu skierowanych do mieszkańców obszaru	szt	wzrost	Dane JST
Efekty realizacji projektu	Zagospodarowanie terenu. Zachęcanie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego.		
Projekty komplementarne	- Ścieżka edukacyjno - dydaktyczna w gminie Gościeradów na terenach rewitalizowanych. - Budowa infrastruktury rekreacyjno - turystycznej w Szczecynie i nadanie nowego przeznaczenia.		
Numer	4		
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja budynków Urzędu Gminy oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Gościeradowie wraz z infrastrukturą towarzyszącą.		
Powiązanie z celami GPR	Cel 1. Wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z istniejących problemów społecznych. Cel 2. Stworzenie wysokiej jakości, atrakcyjnej przestrzeni publicznej. Cel 4. Poprawa atrakcyjności oraz stanu środowiska naturalnego. Cel 5. Modernizacja gminnej infrastruktury technicznej. Pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne.		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak/Nie	
	gospodarczy	Tak/Nie	
	środowiskowy	Tak/Nie	
	techniczny	Tak/Nie	
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak/Nie	
Podmiot realizujący	Gmina Gościeradów		
Partnerzy	-		
Miejsce realizacji	Gościeradów Ukazowy		
Grupa docelowa	Mieszkańcy gminy Gościeradów i nie tylko.		
Zakres realizowanych zadań	Rozbudowa i modernizacja budynku Urzędu Gminy oraz budynku Ośrodka Pomocy Społecznej.		
Działania wspierające dostępność	Poprawa dostępności dla osób niepełnosprawnych do poruszania się po budynkach. Budowa windy.		

Okres realizacji	60 miesięcy		
Wartość	3 500 000,00 zł		
Źródła finansowania	Fundusze unijne.		
Wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Oczekiwany trend	Źródło danych
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	wzrost	Dane JST
Liczba wspartych obiektów infrastruktury gminnej zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	wzrost	Dane JST
Efekty realizacji projektu	Rozbudowa budynku Urzędu Gminy i modernizacja budynku Ośrodka Pomocy Społecznej. Pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne.		
Projekty komplementarne	- Polityka senioralna EFS+.		
Numer	5		
Nazwa przedsięwzięcia	Polityka senioralna EFS+.		
Powiązanie z celami GPR	Wprowadzenie oraz wzrost poziomu usługi świadczeń dla seniorów. Poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych.		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak/Nie	
	gospodarczy	Tak/Nie	
	środowiskowy	Tak/Nie	
	techniczny	Tak/Nie	
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak/Nie	
Podmiot realizujący	OPS Gościeradów		
Partnerzy	Stowarzyszenia z terenu gminy, osoby fizyczne.		
Miejsce realizacji	Teren gminy Gościeradów		
Grupa docelowa	Seniorzy 60+ Mobilne specjalistyczne usługi		
Zakres realizowanych zadań	Poradnictwo prawne, psychologiczne, usługi door to door, fryzjer, kosmetyczka, rehabilitant, usługi opiekuńcze, pomoc sąsiedzka, podolog.		
Działania wspierające dostępność	Udział osób niepełnosprawnych.		
Okres realizacji	01.01.2024- 2-3 lata		
Wartość	900 000,00 zł		
Źródła finansowania	EFS		
Wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Oczekiwany trend	Źródło danych

Liczba osób zmagających się z problemami społecznymi objętych wsparciem	os.	produktu	0
Liczba projektów z zakresu oferty spędzania wolnego czasu skierowanych do mieszkańców obszaru	szt	produktu	0
Efekty realizacji projektu	Wprowadzenie oraz wzrost poziomu usługi świadczeń dla seniorów. Poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych.		
Projekty komplementarne	- Modernizacja budynków Urzędu Gminy oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Gościeradowie wraz z infrastrukturą towarzyszącą.		
Numer	6		
Nazwa przedsięwzięcia	Aktywność i aktywizacja mieszkańców Gminy Gościeradów.		
Powiązanie z celami GPR	Cel 1. Wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z istniejących problemów społecznych		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny		Tak/Nie
	gospodarczy		Tak /Nie
	środowiskowy		Tak /Nie
	techniczny		Tak/Nie
	przestrzenno-funkcjonalny		Tak /Nie
Podmiot realizujący	OPS Gościeradów		
Partnerzy	Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Gminy Gościeradów		
Miejsce realizacji	Teren gminy Gościeradów		
Grupa docelowa	Mieszkańcy terenów rewitalizowanych		
Zakres realizowanych zadań	Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, działania na rzecz mieszkańców, projekty partnerskie.		
Działania wspierające dostępność	Udział osób niepełnosprawnych.		
Okres realizacji	36 miesięcy		
Wartość	300 000,00 zł		
Źródła finansowania	Granty, budżet gminy, FIO, KPO, WUP, dotacje celowe.		
Wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Oczekiwany trend	Źródło danych
Liczba osób zmagających się z problemami społecznymi objętych wsparciem	os.	wzrost	Dane JST
Liczba projektów z zakresu oferty spędzania wolnego czasu	szt	wzrost	Dane JST

skierowanych do mieszkańców obszaru			
Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	szt.	wzrost	Dane JST
Efekty realizacji projektu	Wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym, działania na rzecz mieszkańców, projekty partnerskie.		
Projekty komplementarne	- Polityka senioralna EFS+.		
Numer	7		
Nazwa przedsięwzięcia	Sieć wodociągowa w Gościeradowie Ukazowym.		
Powiązanie z celami GPR	Cel 3. Wykorzystanie potencjału gospodarczego. Cel 5. Modernizacja gminnej infrastruktury technicznej. Wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją oraz poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych.		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny		Tak/Nie
	gospodarczy		Tak/Nie
	środowiskowy		Tak/Nie
	techniczny		Tak/Nie
	przestrzenno-funkcjonalny		Tak/Nie
Podmiot realizujący	Gmina Gościeradów		
Partnerzy	-		
Miejsce realizacji	Gościeradów Ukazowy		
Grupa docelowa	mieszkańcy		
Zakres realizowanych zadań	Sieć wodociągowa		
Działania wspierające dostępność	-		
Okres realizacji	Do 2035 roku		
Wartość	1 500 000,00 zł		
Źródła finansowania	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych.		
Wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Oczekiwany trend	Źródło danych
Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	wzrost	Dane JST
Efekty realizacji projektu	Budowa sieci wodociągowej i zabezpieczenie zaopatrzenia w wodę mieszkańców i osoby prowadzące działalność		

	gospodarczą. Wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją oraz poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych.
Projekty komplementarne	- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Gościeradów. - Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Gościeradów Ukazowy, Gościeradów Plebański oraz Gościeradów Folwark.

Źródło: Opracowano przez Urząd Gminy Gościeradów

Powyższa lista przedsięwzięć podstawowych Gminy Gościeradów może być w przyszłości poszerzona o projekt z listy przedsięwzięć uzupełniających, które również znajdują się w planach realizacyjnych Gminy Gościeradów na kolejne lata.

Tabela 25 - Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez Gminę Gościeradów - projekty uzupełniające

Numer	1	
Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie ścieżek rowerowych na terenie rewitalizacji.	
Powiązanie z celami GPR	Cel 1. Wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z istniejących problemów społecznych. Cel 2. Stworzenie wysokiej jakości, atrakcyjnej przestrzeni publicznej. Cel 4. Poprawa atrakcyjności oraz stanu środowiska naturalnego. Cel 5. Modernizacja gminnej infrastruktury technicznej. Wykorzystanie lokalnej infrastruktury i zasobów oraz wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją.	
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	<u>Tak/Nie</u>
	gospodarczy	<u>Tak/Nie</u>
	środowiskowy	<u>Tak/Nie</u>
	techniczny	<u>Tak/Nie</u>
	przestrzenno-funkcjonalny	<u>Tak/Nie</u>
Podmiot realizujący	Gmina Gościeradów	
Partnerzy	-	
Miejsce realizacji	Gościeradów Ukazowy, Szczecyn, Mniszek, Łany	
Grupa docelowa	Mieszkańcy gminy Gościeradów i nie tylko.	
Zakres realizowanych zadań	Utworzenie ciągów ścieżek rowerowych (roboty ziemne, wykonanie podbudowy i nawierzchni).	

Działania wspierające dostępność	Utwardzenie nawierzchni, tablica informacyjna, mapa, informacja w języku Braille'a.		
Okres realizacji	60 miesięcy		
Wartość	8 000 000,00 zł		
Źródła finansowania	Środki unijne.		
Wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Oczekiwany trend	Źródło danych
Długość wybudowanych ścieżek rowerowych i chodników dla pieszych	km	wzrost	Dane JST
Efekty realizacji projektu	Utworzenie utwardzonych ścieżek rowerowych. Wykorzystanie lokalnej infrastruktury i zasobów oraz wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją.		
Projekty komplementarne	- Przebudowa dróg na terenie Gminy Gościeradów.		
Numer	2		
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Gościeradów.		
Powiązanie z celami GPR	Cel 3. Wykorzystanie potencjału gospodarczego. Cel 4. Poprawa atrakcyjności oraz stanu środowiska naturalnego. Cel 5. Modernizacja gminnej infrastruktury technicznej. Wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją oraz poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych.		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak/Nie	
	gospodarczy	Tak/Nie	
	środowiskowy	Tak/Nie	
	techniczny	Tak/Nie	
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak/Nie	
Podmiot realizujący	Gmina Gościeradów		
Partnerzy	mieszkańcy		
Miejsce realizacji	Obszar Gminy Gościeradów		
Grupa docelowa	Mieszkańcy gminy Gościeradów.		
Zakres realizowanych zadań	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Gościeradów.		
Działania wspierające dostępność	-		

Okres realizacji	60 miesięcy		
Wartość	7 000 000,00 zł		
Źródła finansowania	Dotacje celowe, środki unijne.		
Wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Oczekiwany trend	Źródło danych
Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	wzrost	Dane JST
Efekty realizacji projektu	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Gościeradów. Wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją oraz poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych.		
Projekty komplementarne	- Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Gościeradów Ukazowy, Gościeradów Plebański oraz Gościeradów Folwark. - Sieć wodociągowa w Gościeradowie Ukazowym.		
Numer	3		
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Gościeradów Ukazowy, Gościeradów Plebański oraz Gościeradów Folwark.		
Powiązanie z celami GPR	Cel 3. Wykorzystanie potencjału gospodarczego. Cel 4. Poprawa atrakcyjności oraz stanu środowiska naturalnego. Cel 5. Modernizacja gminnej infrastruktury technicznej. Wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją oraz poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych.		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak/Nie	
	gospodarczy	Tak/Nie	
	środowiskowy	Tak/Nie	
	techniczny	Tak/Nie	
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak/Nie	
Podmiot realizujący	Gmina Gościeradów		
Partnerzy	-		
Miejsce realizacji	Sołectwa Gościeradów Ukazowy, Gościeradów Plebański oraz Gościeradów Folwark.		
Grupa docelowa	Mieszkańcy powyższych sołectw		
Zakres realizowanych zadań	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Gościeradów Ukazowy, Gościeradów Plebański oraz Gościeradów Folwark.		
Działania wspierające dostępność	-		

Okres realizacji	60 miesięcy		
Wartość	28 000 000,00 zł		
Źródła finansowania	Rządowy Fundusz Polityki Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych.		
Wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Oczekiwany trend	Źródło danych
Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	wzrost	Dane JST
Efekty realizacji projektu	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Gościeradów Ukazowy, Gościeradów Plebański oraz Gościeradów Folwark. Wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją oraz poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych.		
Projekty komplementarne	- Sieć wodociągowa w Gościeradowie Ukazowym. - Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Gościeradów.		
Numer	4		
Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa dróg na terenie Gminy Gościeradów.		
Powiązanie z celami GPR	Cel 3. Wykorzystanie potencjału gospodarczego. Cel 5. Modernizacja gminnej infrastruktury technicznej. Poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych.		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak/Nie	
	gospodarczy	Tak/Nie	
	środowiskowy	Tak/Nie	
	techniczny	Tak/Nie	
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak/Nie	
Podmiot realizujący	Gmina Gościeradów		
Partnerzy	-		
Miejsce realizacji	Teren Gminy Gościeradów		
Grupa docelowa	Mieszkańcy oraz osoby z poza terenu Gminy Gościeradów.		
Zakres realizowanych zadań	Inwestycja obejmuje przebudowę dróg poprzez wykonanie nowych nawierzchni bitumicznych wraz z wykonaniem poboczy z kruszyw i elementów odwodnienia. Zadaniem ujęte zostaną zarówno drogi gminne, jak również drogi wewnętrzne, dojazdowe do pól i zabudowań.		
Działania wspierające dostępność	-		
Okres realizacji	60 miesięcy		
Wartość	8 000 000,00 zł		

Źródła finansowania	Rządowy Fundusz Polityki Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych, budżet Gminy Gościeradów.			
Wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Oczekiwany trend	Źródło danych	
Długość wybudowanych ścieżek rowerowych i chodników dla pieszych	km	wzrost	Dane JST	Dane JST
Efekty realizacji projektu	Modernizacja, przebudowa i budowa dróg gminnych i wewnętrznych. Poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych.			
Projekty komplementarne	- Utworzenie ścieżek rowerowych na terenie rewitalizacji.			

Źródło: Opracowano przez Urząd Gminy Gościeradów

W ramach realizacji postanowień Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów przewiduje się również realizację dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (potencjalnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi). Przedsięwzięcia te będą realizowały następujące cele:

- wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją,
- poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych,
- pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne,
- zachęcanie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego,
- zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich,
- wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym,
- wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe)
- wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

Finansowanie powyższych działań będzie możliwe zgodnie z zasadą komplementarności źródeł finansowania i będą one realizowane np. z wykorzystaniem grantów na mini-projekty rewitalizacyjne realizowane przez JST i lokalnych interesariuszy.

Poniżej przedstawiono również fiszki przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez lokalnych interesariuszy, które zostały zgłoszone w otwartym naborze w ramach konsultacji społecznych dokumentu GPR.

Tabela 26 - Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez lokalnych interesariuszy

Do uzupełnienia po naborze projektów lokalnych interesariuszy

Źródło: Opracowano przez Urząd Gminy Gościeradów na podstawie informacji od lokalnych interesariuszy

7. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE

Do zbudowania szacunkowych ram finansowych wykorzystano informacje pochodzące z zestawienia zarówno projektów podstawowych, jak i uzupełniających. Informacje te dotyczą wartości poszczególnych zadań, źródeł ich finansowania, planowanego poziomu dofinansowania, źródła pochodzenia wkładu własnego (wkład publiczny lub prywatny). Komplementarność finansowa GPR oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania. Stymulowanie zdolności inwestycyjnych na obszarze rewitalizacji ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian. Wydatki programu rewitalizacji finansowane ze środków publicznych będą wdrażane wraz z projektami realizowanymi ze środków prywatnych. Synergia między funduszami publicznymi i prywatnymi pozwoli na uzyskanie korzystnych efektów dźwigni finansowej na obszarze rewitalizacji.

Należy również zaznaczyć, że koordynacja środków programów operacyjnych w ramach polityki spójności UE ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków strukturalnych, która oznacza, że środki z funduszy nie mogą zastępować środków publicznych, przeznaczanych na prowadzenie krajowej polityki strukturalnej. Zatem istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć w ramach GPR powinny być środki własne gminy oraz środki krajowe.

Tabela 27 - Szacunkowe ramy finansowe GPR

Źródło finansowania	Projekty podstawowe Gminy Gościeradów	Projekty uzupełniające Gminy Gościeradów	Projekty interesariuszy
wkład własny gminy	1 600 000,00	7 650 000,00	do uzupełnienia
zewnętrzne środki krajowe	2 000 000,00	30 600 000,00	do uzupełnienia
środki europejskie – EFRR/EFS/FS	2 500 000,00	12 750 000,00	do uzupełnienia
środki prywatne	300 000,00	-	do uzupełnienia
środki z innych źródeł	500 000,00	-	do uzupełnienia
RAZEM w GPR	6 900 000,00	51 000 000,00	do uzupełnienia

Źródło: Opracowanie własne

W ramach funduszy unijnych, projekty wynikające z GPR będą finansowane w szczególności ze środków programów regionalnych zarówno z EFRR (Cel Polityki 5), jak i EFS+ (w przypadku finansowanie dotyczy komplementarnych działań miękkich w ramach CP4). Finansowanie w ramach środków polityki spójności będzie mogło być prowadzone zarówno w oparciu o dotacje, jak i o instrumenty zwrotne. Istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie program regionalny Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.

Powyższe zestawienie szacunkowych ram finansowych ma na celu przedstawienie wielkości środków finansowych planowanych do pozyskania na realizację projektów, pochodzących z wielu różnych źródeł finansowania i udokumentowanie w ten sposób zachowania zasady komplementarności źródeł finansowania GPR oraz dodatkowości środków UE.

8. STRUKTURA ZARZĄDZANIA GPR

Niniejszy rozdział zawiera zwięzły opis struktury zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów na lata 2023-2030, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu. Czytelne przedstawienie procedur i zasad realizacji dokumentu jest również podstawą jego komplementarności proceduralno-instytucjonalnej.

W programie rewitalizacji zaplanowano zarówno organizację pracy na poziomie gminy, jak i współpracę z partnerami społeczno-gospodarczymi czy innymi podmiotami publicznymi. Istotne jest zapewnienie efektywnego współdziałania różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójności procedur. Budowanie partnerstw pomiędzy różnymi podmiotami zaangażowanymi w prowadzenie procesu rewitalizacji ma pozwolić na osiągnięcie lepszych efektów procesu rewitalizacji.

Struktura zarządzania GPR składa się z podmiotów związanych z Urzędem Gminy Gościeradów oraz Komitetu Rewitalizacji. W ramach struktur gminnych należy wskazać tutaj przede wszystkim na koordynatora ds. rewitalizacji oraz zespół zadaniowy ds. rewitalizacji. Wyznaczone przez Wójta Gminy osoby będą realizować proces rewitalizacji poprzez wdrażanie postanowień niniejszego dokumentu i realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Będą odpowiadać również za proces monitoringu i ewaluacji opisane w kolejnym rozdziale. Istotną rolę w systemie zarządzania GPR pełni również Komitet Rewitalizacji, którego zakres zadań został określony poprzez regulamin pracy. Opis zaangażowania członków komitetu znajduje się w podrozdziale 8.2.

Należy zaznaczyć, że system zarządzania programem rewitalizacji zapewnia współdziałanie różnych instytucji na rzecz jego realizacji. Taka współpraca odbywać się będzie na linii Urząd Gminy Gościeradów - Komitet Rewitalizacji oraz

w ramach samego komitetu, który będzie zrzeszał lokalnych interesariuszy reprezentujących różne grupy. Tym samym w ramach KR współpracować ze sobą będą m.in. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy. Istotne będzie również współdziałanie KR z pracownikami i włodarzami UG Gościeradów. Obranie wspólnych kierunków rozwojowych i wspólne dążenie do osiągnięcia celów rewitalizacji pozwoli na osiągnięcie najlepszych efektów.

8.1. System realizacji GPR w gminie

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy są zadaniami własnymi gminy. W przypadku Gminy Gościeradów podjęto decyzję o zarządzaniu procesem rewitalizacji poprzez struktury własne. Wykorzystanie zasobów urzędu i jego pracowników pozwoli przede wszystkim na ograniczenie wydatków na działania administracyjne. Dodatkowo sprawi, że proces rewitalizacji będzie zarządzany przez osoby doskonale znające problemy mieszkańców Gminy Gościeradów.

Rewitalizacja to proces, w którym łączą się kompetencje wielu komórek urzędu gminy, innych jednostek i interesariuszy (mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz innych uczestników). Przy koordynacji tak skomplikowanego procesu zaplanowanie odpowiedniej struktury zarządczej jest niezwykle istotne. Wielopoziomowe zarządzanie procesem rewitalizacji w Gminie Gościeradów powinno być jednym z czynników sukcesu realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w niniejszym dokumencie.

Rysunek 8 - Struktura zarządzania GPR

Źródło: Opracowanie własne

Dlatego też, Wójt Gminy Gościeradów jest odpowiedzialny za prowadzenie procesu rewitalizacji jako zadania własnego gminy. Zadanie to realizowane będzie przez Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji. Wśród pracowników Gminy, wyznaczony zostanie Koordynator ds. rewitalizacji, który będzie odpowiedzialny za roboczą realizację działań związanych z Gminnym Programem Rewitalizacji i integrację działań zaangażowanych podmiotów. Zespół zadaniowy stanowić będzie wsparcie dla Koordynatora w zakresie realizacji zadań wskazanych w ramach GPR i organizacją procesu rewitalizacji.

Tabela 28 - Zakres zadań Koordynatora ds. rewitalizacji i zespołu do spraw rewitalizacji

Koordynator ds. rewitalizacji	Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji
1. Koordynuje prowadzenie procesu rewitalizacji. 2. Współpracuje i koordynuje przekazywanie danych między podmiotami zewnętrznymi, a komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy i jednostkami organizacyjnymi gminy. 3. Odpowiada za kontakt z podmiotami zewnętrznymi współpracującymi w procesie rewitalizacji z Urzędem Gminy. 4. Przekazuje na bieżąco informacje o realizacji procesu rewitalizacji Wójtowi Gminy i innym przełożonym. 5. Może zlecać przygotowanie dokumentów i materiałów niezbędnych do prac nad procesem rewitalizacji pracownikom Referatu inwestycji. 6. Organizuje i prowadzi działania edukacyjne i informacyjne realizowanych w ramach procesu rewitalizacji, zgodnie z wymaganiami ustawy o rewitalizacji. 7. Koordynuje udział interesariuszy we wdrażaniu procesu rewitalizacji, w tym w ramach konsultacji społecznych. 8. Odpowiada za monitoring GPR.	1. Przygotowuje materiały niezbędne do opracowania i realizacji gminnego programu rewitalizacji. 2. Bierze udział w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. 3. Współpracuje z komórkami organizacyjnymi urzędu w zakresie przygotowania materiałów niezbędnych do prowadzenia procesu rewitalizacji. 4. Bierze czynny udział w konsultacjach i warsztatach i spotkaniach związanych z tematyką rewitalizacji i wdrażaniem procesu rewitalizacji w gminie. 5. Współpracuje z interesariuszami zgłaszającymi swoje zainteresowanie współpracą i zaangażowaniem się w działania gminy. 6. Wykonuje zadania zlecone przez Koordynatora ds. rewitalizacji. 7. Gromadzi dane niezbędne do realizacji monitoringu GPR. 8. Poszukuje optymalnych źródeł finansowania działań wskazanych w GPR.

Źródło: Opracowanie własne

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że w ramach zarządzania procesem rewitalizacji gmina planuje skupić się na realizowanych przedsięwzięciach, jednocześnie ograniczając koszty administracyjne. Nie planuje się zatrudniania

nowych pracowników ds. rewitalizacji. Wszystkie zadania będą realizowane przez wyznaczonych pracowników urzędu w ramach ich obowiązków służbowych. Obsługa Komitetu Rewitalizacji będzie również realizowana siłami własnymi, przy wykorzystaniu zasobów administracyjnych gminy. Nie przewiduje się zatem, aby realizacja procesu rewitalizacyjnego spowodowała zwiększenie kosztów administracyjnych w urzędzie gminy.

W ramach GPR przewiduje się wyłącznie występowanie kosztów związanych z zaplanowanymi przedsięwzięciami (np. opracowanie dokumentacji, wniosków aplikacyjnych, opracowanie wymaganych analiz lub ekspertyz itp.).

8.2. Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji Gminy Gościeradów, jest organem o charakterze społecznym, którego zadaniem głównym będzie sprawowanie nadzoru nad procesem rewitalizacji. Stanowi on forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny procesu rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą dla Wójta Gminy.

Podstawowym zadaniem Komitetu Rewitalizacji będzie poznawanie opinii wszystkich grup interesariuszy i wypracowywanie akceptowalnych rozwiązań dla obszarów rewitalizacji. Komitet uprawniony jest do wyrażania opinii, stanowisk oraz rekomendowania rozwiązań w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

W skład Komitetu wejdą przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji oraz inne podmioty, których udział jest uzasadniony z uwagi na realizowane zadania, w tym między innymi:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;

7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Komitet powołany będzie w drodze Zarządzenia Wójta, na czas nieokreślony i będzie działał w sposób ciągły. Kandydaci na członków Komitetu wybrani zostaną w trybie otwartego naboru ogłoszonego maksymalnie w ciągu trzech miesięcy od daty przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji. Regulamin w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Gościeradów zostanie przyjęty Uchwałą Rady Gminy.

Ogłoszenie o otwartym naborze kandydatów z wyznaczonym terminem zgłoszeń do Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Gościeradów zostanie opublikowane na stronie internetowej gminy. Wypełniony formularz zgłoszeniowy należy wystać na adres mailowy lub adres korespondencyjny Urzędu Gminy Gościeradów.

Komitet Rewitalizacji będzie funkcjonował poprzez zwoływanie posiedzeń. Pierwsze posiedzenie nowej kadencji zwołuje Wójt Gminny Gościeradów, w terminie 30 dni od ogłoszenia wyników naboru. Następnie pracami Komitetu rewitalizacji kieruje Przewodniczący, wybrany większością głosów, w głosowaniu jawnym.

Ustanowienie Komitetu Rewitalizacji jest obowiązkiem ustawowym, a jednocześnie gwarancją zaangażowania lokalnych interesariuszy w proces rewitalizacji w Gminie Gościeradów. Organ ten będzie realizował zadania określone powyższym regulaminem już na etapie przyjęcia dokumentu, weryfikując poprawność jego założeń. Następnie zadania Komitetu Rewitalizacji będą skupiać się na etapach wdrażania i monitoringu postanowień dokumentu, zapewniając odpowiedni poziom działań realizowanych na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

8.3. Harmonogram działań GPR

Harmonogram działań i realizacji przedsięwzięć Gminnego Programu Rewitalizacji stanowi istotny element systemu zarządzania procesem rewitalizacji w Gminie Gościeradów. Został on opracowany w oparciu o karty przedsięwzięć rewitalizacyjnych, analizy ekspertów, zapisy innych dokumentów strategicznych gminy oraz opinie mieszkańców udzielane w ramach konsultacji społecznych.

Należy również zaznaczyć, że harmonogram ten został dostosowany do możliwości administracyjno-organizacyjnych oraz finansowych Gminy Gościeradów. Na pierwszym miejscu postawiono na działania najistotniejsze z punktu widzenia potrzeb rewitalizacyjnych, które zostały zidentyfikowane jako projekty podstawowe. Będą one tworzyć główną oś programu i w głównej mierze to właśnie te projekty przyczynią się do osiągnięcia większości z zakładanych

celów. W dalszej kolejności znajdują się projekty dodatkowe oraz działania zaplanowane przez lokalnych interesariuszy procesu.

Realizacja poszczególnych projektów rewitalizacyjnych będzie jednak uzależniona od możliwości pozyskania ich finansowania, a także możliwości włączenia partnerów społecznych i gospodarczych.

W celu zobrazowania harmonogramu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gościeradów na lata 2023-2030 opracowano wykres Gantta, który doskonale sprawdza się w procesie zarządzania projektami. Uwzględniono w nim podział procesu na poszczególne działania oraz rozplanowano je w ramach perspektywy czasowej przewidzianej dla niniejszego dokumentu.

Tabela 29 - Harmonogram realizacji przedsięwzięć GPR

Zadanie:	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Projekty podstawowe Gminy Gościeradów								
Ścieżka edukacyjno - dydaktyczna w gminie Gościeradów na terenach rewitalizowanych								
Budowa infrastruktury rekreacyjno - turystycznej w Szczecynie i nadanie nowego przeznaczenia.								
Zagospodarowanie terenu przy Pomniku ofiar pacyfikacji wsi Szczecyn.								
Modernizacja budynków Urzędu Gminy oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Gościeradowie wraz z infrastrukturą towarzyszącą.								
Polityka senioralna EFS+.								
Aktywność i aktywizacja mieszkańców Gminy Gościeradów.								
Sieć wodociągowa w Gościeradowie Ukazowym.								
Projekty uzupełniające Gminy Gościeradów								
Utworzenie ścieżek rowerowych na terenie rewitalizacji.								
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Gościeradów.								
Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Gościeradów Ukazowy, Gościeradów Plebański oraz Gościeradów Folwark.								
Przebudowa dróg na terenie Gminy Gościeradów.								
Projekty lokalnych interesariuszy								

Źródło: Opracowanie własne

9. MONITORING I EWALUACJA GPR

Niniejszy dokument, zgodnie z wymaganiami ustawowymi będzie podlegał monitoringowi i ewaluacji. Gminny Program Rewitalizacji zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji, podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.

Dlatego też, Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów na lata 2023-2030 został wyposażony w narzędzia umożliwiające ocenę postępów jego realizacji, które tworzą spójny system monitorowania i oceny. System monitorowania zarówno dostarcza danych do oceny skuteczności realizowanych działań, jak i ostrzega o konieczności dokonania modyfikacji GPR, poprzez dokonanie jego aktualizacji. System ten może działać tylko wtedy, gdy jest dwutorowy i obejmuje zarówno monitoring realizacji przedsięwzięć, jak i osiąganie celów GPR. W przypadku braku oczekiwanych zmian lub postępów należy podjąć działania naprawcze lub aktualizacyjne, które pozwolą lepiej realizować postanowienia GPR.

Ocena dokumentu sporządzona będzie przez Wójta Gminy Gościeradów, a następnie zaopiniowana przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszona na stronie internetowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Zaangażowanie KR na etapie wdrażania i oceny efektów realizacji programu pozwoli na realizację zasady udziału interesariuszy w niniejszym procesie. Natomiast informowanie mieszkańców o wynikach monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji zapewnia jawność i przejrzystość procesu. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt Gminy wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę, a w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji, o uchylenie uchwały w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części.

Należy w tym miejscu również zaznaczyć, że zmiana gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim jest on uchwalany. Jednak nie wymaga ona uzyskania opinii instytucji, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji, ani przeprowadzenia konsultacji społecznych, jeżeli nie dotyczy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, oraz nie wymaga zmiany uchwały w sprawie Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Zgodnie z wymaganiami Procedury oceny gminnych programów rewitalizacji (GPR) w województwie lubelskim w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 system monitoringu przedstawia zestaw wskaźników powiązanych z realizacją programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. W celu jednolitości wskaźników monitoringowych, na odpowiednich poziomach wykorzystano tutaj wskaźniki Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP) programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Takie podejście ułatwi gromadzenie danych na poziomie gminy, a jednocześnie

daje gwarancję, że cele i przedsięwzięcia GPR realizują również założenia poziomu regionalnego.

9.1. Monitoring celów GPR

Monitorowanie celów GPR polegać będzie na systematycznym gromadzeniu i analizowaniu wiarygodnych danych dotyczących wyznaczonych obszarów objętych działaniami rewitalizacyjnymi oraz formułowaniem na ich podstawie ocen skuteczności i efektywności tychże procesów. Prowadzone w ramach monitoringu czynności będą miały na celu przede wszystkim zapewnienie zgodności działań wynikających z programu względem przyjętych założeń, na tle zdiagnozowanej sytuacji problemowej. Proces monitorowania celów GPR odnosi się do syntetycznych wskaźników, które pozwalają określić stan obszarów objętych rewitalizacją, tempo i kierunek zachodzących zmian w wymiarze ogólnym.

Tabela 30 - Syntetyczne wskaźniki ogólne monitoringu celów rewitalizacji GPR

Cel	Wskaźnik monitoringowy	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Wartość bazowa	Źródło danych
Syntetyczne wskaźniki ogólne monitorowania: • Celu rewitalizacji 1 • Celu rewitalizacji 2 • Celu rewitalizacji 3 • Celu rewitalizacji 4 • Celu rewitalizacji 5	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	produktu	0	Dane JST
	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego.	szt.	produktu	0	Dane JST
	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	produktu	0	Dane JST
	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego.	os.	produktu	0	Dane JST
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	km2	produktu	0	Dane JST
	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	produktu	0	Dane JST
	Liczba ludności zamieszkująca obszar rewitalizacji.	szt.	rezultatu	0	Dane JST
	Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne	szt.	rezultatu	0	Dane JST

Źródło: Opracowanie własne

Powyżej przedstawiono wykaz syntetycznych wskaźników ogólnych określających postęp w osiąganiu celów rewitalizacji wraz z odniesieniem do źródeł ich pomiaru. Wartość bazowa wskaźników określających postęp w osiąganiu celów rewitalizacji wynika z diagnozy obszaru rewitalizowanego. Wybrano tutaj takie wskaźniki monitoringowe na które wpływ będzie miało każde przedsięwzięcie, a ich

suma pozwoli na monitoring celów i całego Gminnego Programu Rewitalizacji na poziomie ogólnym.

9.2. Monitoring przedsięwzięć GPR

Drugim poziomem systemu monitoringu będzie monitorowanie przedsięwzięć realizowanych na podstawie GPR. W procesie tym wskazano bardziej szczegółowe wskaźniki monitoringowe, odnoszące się poszczególnych kierunków działań, wyznaczonych w ramach celów rewitalizacji.

Należy tutaj się skupić na systematycznym gromadzeniu i analizowaniu wiarygodnych danych dotyczących projektów realizowanych z wykorzystaniem różnych źródeł finansowania. Następnie należy ocenić ich wpływ na procesy rewitalizacyjne realizowane w Gminie Gościeradów oraz sformułować na ich podstawie ocenę skuteczności i efektywności tychże procesów. Prowadzone w ramach monitoringu czynności będą miały na celu przede wszystkim zapewnienie zgodności działań wynikających z programu względem przyjętych założeń, na tle zdiagnozowanej sytuacji problemowej.

Proces monitorowania odnosi się do wskaźników, które pozwalają określić postęp w zakresie wdrażania poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Takie podejście pozwoli na monitoring postępów w zakresie wdrażania (wynikających z kierunków działań) poszczególnych projektów rewitalizacyjnych na poziomie bardziej szczegółowym.

Tabela 31 - Wskaźniki monitoringowe GPR

Cel rewitalizacji 1. Wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z istniejących problemów społecznych					
1.1. Przeciwdziałanie problemom	Liczba osób zmagających się z				Dane
Cel rewitalizacji 2. Stworzenie wysokiej jakości, atrakcyjnej przestrzeni publicznej					
2.1. Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni wiejskiej o funkcjach społecznych.	Liczba projektów, w których na lub rekultywowana w obszarach zabudowanych	km2 szt.	produktu produktu	0 0	Dane JST
2.2. Rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu.	Liczba projektów z zakresu oferty spędzania wolnego czasu skierowanych do mieszkańców rewitalizowanych obszarach	szt szt.	produktu produktu	0 0	Dane JST
2.3. Rozwój infrastruktury funkcjonalnej w zakresie edukacji, kultury i opieki społecznej.	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) i terenów zielonych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	produktu	0	Dane JST
2.4. Odpowiednie wykorzystanie zasobów kulturowych i turystycznych obszaru.	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty i placówek kulturowych i turystycznych obszarach	szt.	produktu	0	Dane JST

Cel rewitalizacji 3. Wykorzystanie potencjału gospodarczego					
3.1. Tworzenie odpowiednich warunków do rozwijania inicjatywy w zakresie wzmacniania aktywności gospodarczej mieszkańców.	Liczba wspartych mikroprzedsiębiorstw	szt.	produktu	0	Dane JST
3.2. Poprawa warunków i sytuacji na lokalnym rynku pracy, w tym również dla osób wykluczonych.	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	szt.	rezultatu	0	Dane JST
3.3. Podejmowanie działań w zakresie promocji gospodarczej gminy.	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	rezultatu	0	Dane JST

Cel rewitalizacji 4. Poprawa atrakcyjności oraz stanu środowiska naturalnego					
4.1. Tworzenie wysokiej jakości, dostępnych przestrzeni publicznych w środowisku naturalnym.	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana w środowisku naturalnym	km2	produktu	0	Dane JST
4.2. Podejmowanie inicjatyw z zakresu ochrony środowiska naturalnego i ograniczania niskiej emisji.	Liczba wspartych obiektów związanych z ochroną przyrody	szt.	produktu	0	Dane JST
4.3. Zagospodarowanie terenów zdegradowanych na cele rekreacyjne, turystyczne i sportowe.	Powierzchnia wspieranych zrehabilitowanych gruntów na cele rekreacyjne, turystyczne i sportowe	km2	produktu	0	Dane JST
4.4. Termomodernizacja obiektów i promowanie rozwiązań wykorzystujących OZE.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	produktu	0	Dane JST
4.5. Przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym ze środowiska naturalnego (burze, powódzie itp.)	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	km2	produktu	0	Dane JST

Cel rewitalizacji 5. Modernizacja gminnej infrastruktury technicznej					
5.1. Poprawa warunków mieszkaniowych społeczeństwa.	Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	produktu	0	Dane JST
5.2. Rozwój i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej.	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych i chodników dla pieszych	km	produktu	0	Dane JST
5.3. Dostosowanie infrastruktury gminnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	produktu	0	Dane JST
5.4. Rozwój i modernizacja infrastruktury komunalnej.	Liczba wspartych obiektów infrastruktury gminnej zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	produktu	0	Dane JST

Źródło: Opracowanie własne

Powyżej przedstawiono wykaz wskaźników określających postęp w realizacji kierunków działań programu rewitalizacji wraz z odniesieniem do źródeł ich pomiaru. Wartość bazowa wskaźników określających postęp w osiąganiu celów rewitalizacji wynika z diagnozy obszaru rewitalizowanego. Wybrano tutaj specyficzne wskaźniki monitoringowe na które wpływ będą miały poszczególne projekty w ramach kierunków działań, realizowane na poziomie szczegółowym.

Ocena postępów we wdrażaniu Strategii dokonywana w cyklu trzyletnim będzie bazowała na: wskaźnikach statystycznych BDL GUS, danych dostępnych w bazach publicznych tj. KRS, CEIDG, CEPIK, danych gromadzonych przez komórki organizacyjne i jednostki podległe Urzędowi Gminy Gościeradów.

Należy zaznaczyć, że w proces monitorowania postanowień GPR włączeni zostaną również interesariusze rewitalizacji. Raporty monitoringowe opracowywane przez Gminę Gościeradów będą przedstawiane do akceptacji przez Komitet Rewitalizacji, stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami gminy i będący wyrazem wielopoziomowego zarządzania. Członkowie Komitetu Rewitalizacji w przypadku stwierdzenia błędów lub opóźnień w prowadzonym procesie rewitalizacyjnym, będą mogli sugerować konieczność podjęcia działań naprawczych lub też aktualizacji postanowień Gminnego Programu Rewitalizacji.

9.3. Ewaluacja postanowień GPR

Monitoring i ewaluacja strategii to procesy nadzorcze, które są niezbędne do prawidłowej i skutecznej realizacji postanowień dokumentu strategicznego. Nieskomplikowany proces weryfikacji postanowień GPR będzie gwarantem skutecznej oceny realizowanych działań zarówno pod kątem osiągania zakładanych wskaźników jak i efektywnego wydatkowania środków publicznych przeznaczonych na przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Należy również zaznaczyć, że projekty realizowane w ramach niniejszej strategii z udziałem środków zewnętrznych, będą podlegać monitoringowi instytucji nadrzędnych zgodnie z umową o dofinansowanie i wytycznymi w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

W zakresie ewaluacji postanowień Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów podjęto decyzję o opracowywaniu wymaganych przez ustawę o rewitalizacji raportów zawierających ocenę aktualności i stopnia realizacji postanowień i celów dokumentu raz na trzy lata od daty wejścia w życie postanowień GPR. Raport ten zawierał będzie: weryfikację osiągania zaproponowanych powyżej wskaźników monitoringu, ogólną ocenę realizacji postanowień dokumentu

oraz ewentualne wskazania dotyczące proponowanego zakresu zmian i aktualizacji zapisów dokumentu.

Takie podejście spełnia przesłanki ewaluacji on-going, czyli prowadzonej w trakcie podejmowania interwencji społecznej lub realizacji programu. Badanie ewaluacyjne ma tutaj za zadanie dostarczyć cenne wnioski, pozwalające na określenie prawdopodobieństwa osiągnięcia wskaźników strategicznych, mając na uwadze dotychczas podjęte działania i zrealizowane projekty.

Dzięki przeprowadzonym analizom można zidentyfikować obszary wymagające usprawnień, po czym podjąć aktywność w celu ich wdrożenia. Badanie ewaluacyjne on-going pozwala więc zwiększyć skuteczność i efektywność interwencji, uwzględniając zmieniający się kontekst społeczny oraz instytucjonalny. Może być również wykorzystane jako przesłanka do aktualizacji poszczególnych zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji.

Warto w tym miejscu również wspomnieć o fakultatywnej możliwości realizacji ewaluacji ex-post. Jest to społeczno-ekonomiczne badanie oceniające znaczenie przeprowadzonej interwencji w zakresie realizacji potrzeb, na które miała odpowiadać, jak również oceniające jej niezamierzone efekty. W ramach tego typu badania, należy dokonać całościowej oceny interwencji, dlatego też ewaluację ex-post często określa się mianem ewaluacji podsumowującej.

Specyfika ewaluacji ex-post polega na tym, że w badaniu uwzględnione zostają realne efekty wprowadzonych interwencji. Poprzez porównanie tego, co powinno zostać osiągnięte dzięki określonym działaniom z tym, co faktycznie osiągnięto. Możliwa jest wówczas odpowiedź na pytanie: czy cele rewitalizacji zostały zrealizowane, a jeżeli tak, to w jakim stopniu. Weryfikowana jest tym samym przyjęta na etapie programowania wizja obszaru rewitalizacji.

W przygotowanie lub ocenę wskazanych powyżej raportów ewaluacyjnych zaangażowani będą również członkowie Komitetu Rewitalizacji. Takie podejście pozwoli na zaangażowanie lokalnych interesariuszy w procesy ewaluacyjne dotyczące Gminnego Programu Rewitalizacji. Zaistnieje zatem możliwość odpowiedniego wykorzystania ich wiedzy i opinii na temat realizowanych działań rewitalizacyjnych w Gminie Gościeradów.

10. ZMIANY W UCHWAŁACH PO WPROWADZENIU GPR

10.1. Uchwały dotyczące zasobów mieszkaniowych gminy

Na terenie Gminy Gościeradów obowiązują uchwały o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Pierwszą z nich jest Uchwała Nr IX/40/07 Rady Gminy Gościeradów z dnia 20 września 2007 roku w

sprawie: zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Gościeradów.

Drugą uchwałą związaną z zasobem mieszkaniowym Gminy Gościeradów jest Uchwała NR XXIV/140/2021 Rady Gminy Gościeradów z dnia 25 lutego 2021 roku w sprawie przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Gościeradów na lata 2021-2026.

Aktem wykonawczym do powyższej uchwały jest Zarządzenie Nr 188/2022 Wójta Gminy Gościeradów z dnia 9 marca 2022 r. w sprawie ustalenia stawki bazowej czynszu za 1m² powierzchni użytkowej lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy Gościeradów.

Analizując zapisy powyższych aktów prawnych podjęto decyzję o braku konieczności dokonywania zmian w uchwałach ze względu na przyjęcie Gminnego Programu Rewitalizacji. Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie dotyczą polityki mieszkaniowej gminy i nie obejmują społecznego budownictwa czynszowego jako realizacji celu publicznego. Działania, które będą podejmowane w ramach GPR nie stoją w sprzeczności z zapisami wskazanych Uchwał.

10.2. Uchwała dotycząca funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji

Na terenie gminy Gościeradów, do chwili opracowania i przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji nie został powołany Komitet Rewitalizacji. Zatem nie występują przesłanki do dokonania zmian w uchwale Rady Gminy Gościeradów, o której mówi art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostaną przyjęte w drodze Uchwały Rady Gminy, zgodnie z ustawowym terminem, w ciągu 3 miesięcy od dnia uchwalenia GPR.

11. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

Gmina Gościeradów przystępując do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji podjęła decyzję, iż w ramach prowadzonego procesu rewitalizacyjnego nie będzie tworzona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji.

Jeżeli w terminie późniejszym zajdzie konieczność lub potrzeba utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, wówczas zgodnie z ustawą o rewitalizacji zostanie ona wyznaczona w drodze uchwały rady gminy, będącej aktem prawa miejscowego, która obowiązywać będzie przez okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia.

12. REALIZACJA GPR W ZAKRESIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO I KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wraz z planami miejscowymi to najważniejsze dokumenty, na podstawie których gminy realizują politykę rozwoju przestrzennego. Dlatego też, aby zarówno GPR, jak i projekty o charakterze inwestycyjnym z niego wynikające były wykonalne, muszą być realizowane zgodnie z zapisami studium oraz zasadami wynikającymi z planu miejscowego, jakie obowiązują dla jego lokalizacji.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 13 ustawy o rewitalizacji w GPR należy przedstawić sposób jego realizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym poprzez wskazanie ewentualnych zmian w dokumencie studium oraz mpzp. W przypadku gdy ustalenia gminnego programu rewitalizacji są niezgodne ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zgodnie z art. 20 ustawy o rewitalizacji przeprowadza się postępowanie w sprawie zmiany tego studium, w celu jego dostosowania do gminnego programu rewitalizacji, niezwłocznie po jego uchwaleniu.

W przypadku konieczności uchwalenia albo zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z powodu niezgodności z GPR postępowanie jest prowadzone analogicznie.

12.1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gościeradów

Sporządzenie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gościeradów, jest wypełnieniem ustawowego obowiązku określenia polityki przestrzennej, w tym zasad zagospodarowania przestrzennego terenu gminy.

Studium nie jest aktem prawa miejscowego, ale podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, wiążącym przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych.

Zasadniczym celem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest prowadzenie wewnątrz gminy spójnej polityki przestrzennej, powiązanej z rozwojem gospodarczym i społecznym, jest także podstawą m. in.:

- podejmowania uchwał o przystąpieniu do sporządzania miejscowych planów
- zagospodarowania przestrzennego, bądź jego zmian,

- planowania i realizacji zadań własnych gminy związanych z zagospodarowaniem przestrzennym,
- wewnętrznej kontroli uchwał o miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod kątem zgodności z polityką zawartą w Studium,
- podejmowania działań związanych z obejmowaniem ochroną cennych i wartościowych obszarów i obiektów w gminie.

Realizacja wyznaczonych kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenu powinna opierać się na wyznaczonych celach, do których należą:

a) w sferze społeczno - gospodarczej:

- poprawa jakości życia mieszkańców w celu osiągnięcia wysokich standardów, oddających aspiracje mieszkańców gminy,
- wykreowanie gminy na atrakcyjny obszar inwestycyjny, posiadający oferty lokalizacyjne dla różnego rodzaju działalności gospodarczych,
- rozwój lokalnego rynku pracy oraz tworzenie warunków dla pozyskania inwestorów tworzących nowe miejsca pracy,
- rozwój i podnoszenie standardu usług, w tym zwłaszcza sfery publicznej,
- utrzymanie i dalszy rozwój usług z zakresu sportu i rekreacji,
- rozwój usług z zakresu obsługi ruchu turystycznego,
- rozwój i poprawa funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej poprzez zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania - optymalne wyznaczanie terenów pod budownictwo,
- tworzenie warunków do rozwoju działalności rekreacyjno-wypoczynkowych,
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego,

b) w sferze ładu przestrzennego i ochrony środowiska:

- zapewnienie ładu przestrzennego poprzez estetyzację zabudowy, dążenie do koncentracji zabudowy i zaludnienia oraz ograniczanie ich rozproszenia,
- kształtowanie kierunków rozwoju gospodarczego adekwatnych do uwarunkowań przyrodniczych,
- ochrona istniejących zasobów środowiska,
- poprawa stanu środowiska poprzez uporządkowanie zagospodarowania strefy przybrzeżnej zbiorników wodnych,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, wprowadzanie proekologicznych technologii grzewczych,
- ograniczanie negatywnego oddziaływania prowadzonych działalności i istniejącego zainwestowania (mieszkaniowego, usługowego, produkcyjnego, związanego z gospodarką rolną) na środowisko i zdrowie ludzi,
- ochrona wartości zasobów dziedzictwa kulturowego,

c) w sferze infrastruktury technicznej i komunikacyjnej:

- budowa drogi krajowej nr 74, klasy GP/S (z rezerwą terenu dla przyszłego przebiegu tzw. „Szlaku Staropolskiego” - droga S46) wraz z węzłem w rejonie miejscowości Książomierz,
- poprawa stanu dróg gminnych,
- modernizacja i rozbudowa układu dróg powiatowych.

Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i kulturowego, położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania gminy.

W praktyce, zapisy Studium potwierdzają zgodność z Gminnym Programem Rewitalizacji, zarówno w zakresie uwarunkowań i podejmowanej strategii rozwoju przestrzennego jak i celów rozwojowych gminy. Brak sprzeczności pomiędzy dokumentami zidentyfikowano również w innych częściach Studium. Problemy rozwojowe oraz kierunki rozwoju, a także zapisy dotyczące polityki przestrzennej w Gminie Gościeradów są zgodne z zapisami GPR. Również po dokonaniu analizy zakresu przewidzianych w ramach procesu rewitalizacyjnego przedsięwzięć i inwestycji, należy stwierdzić, że nie wymagają one zmian w postanowieniach Studium Zagospodarowania Przestrzennego.

Podsumowując powyższe, na obecnym etapie prac, w wyniku opracowania i przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji nie przewiduje się konieczności dokonywania zmian w treści studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Niemniej jednak nie wyklucza się w przyszłości zmiany studium, w szczególności w zakresie zapisów związanych z obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji wyznaczonych na terenie gminy. Wówczas zmiana studium dokonana zostanie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i ustaleniami GPR.

12.2. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego są aktami prawnymi miejscowego, w których ustala się przeznaczenie terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określa sposób zagospodarowania i warunków zabudowy terenu. Ustalenia planu miejscowego, wraz z innymi przepisami, kształtują sposób wykonywania prawa własności nieruchomości, dlatego też w trakcie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji należy dokonać analizy zapisów mpzp i wskazać ewentualne zmiany, które należy w nich wprowadzić.

W przypadku niniejszego dokumentu, obszarem rewitalizacji wyznaczonym na terenie gminy jest: Podobszar I - Gościeradów Ukazowy (część działek objęta planem 011. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania

przestrzennego dla części nieruchomości znajdujących się w granicach obrębów Aleksandrów, Gościeradów, Gościeradów Folwark, Gościeradów Plebański, Księżomierz Gościeradowska, Salomin oraz Suchodoły - ETAP I - Uchwała XXXIV/215/2022 z dnia 2022-04-22 oraz 013. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części nieruchomości znajdujących się w granicach obrębu Gościeradów - Uchwała XXXVI/234/2022 z dnia 2022-05-26), Podobszar II - Mniszek, Łany, Podobszar III - Szczecyn.

Sołectwa Mniszek, Łany oraz Szczecyn nie są objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Nie identyfikuje się zatem zapisów powodujących niezgodności z Gminnym Programem Rewitalizacji, w szczególności w zakresie granic terenów objętych planami, linii rozgraniczających tereny o różnym przeznaczeniu lub zasadach zagospodarowania ściśle określonych oraz ich oznaczeń oraz linii zabudowy oraz ich oznaczeń. Szczegółowe ustalenia planów nie wywierają negatywnego wpływu w odniesieniu do zakresu przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych w niniejszym dokumencie.

Na obecnym etapie prac nie występuje zatem konieczność dokonania zmiany zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Gościeradów i nie przewiduje się aktualizacji jego treści. Niemniej jednak nie wyklucza się w przyszłości zmian w mpzp. Wówczas zostaną one dokonane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i ustaleniami GPR.

12.3. Miejscowy Plan Rewitalizacji

Miejscowy plan rewitalizacji to szczególna forma miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze rewitalizacji. Plan pozwala podejmować regulacje m.in. w zakresie: jakości nowej architektury, przestrzeni publicznych, a także możliwości powstawania obiektów wielkopowierzchniowych oraz ich liczby. Umożliwia on także kształtowanie pasa drogowego jako przestrzeni publicznej, przewidując środki, mające na celu uspokojenie ruchu lub wprowadzenie przestrzeni wspólnych.

W ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów na lata 2023-2030 podjęto decyzję o braku konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W trakcie prac nad dokumentem nie zidentyfikowano konieczności jego uchwalenia.

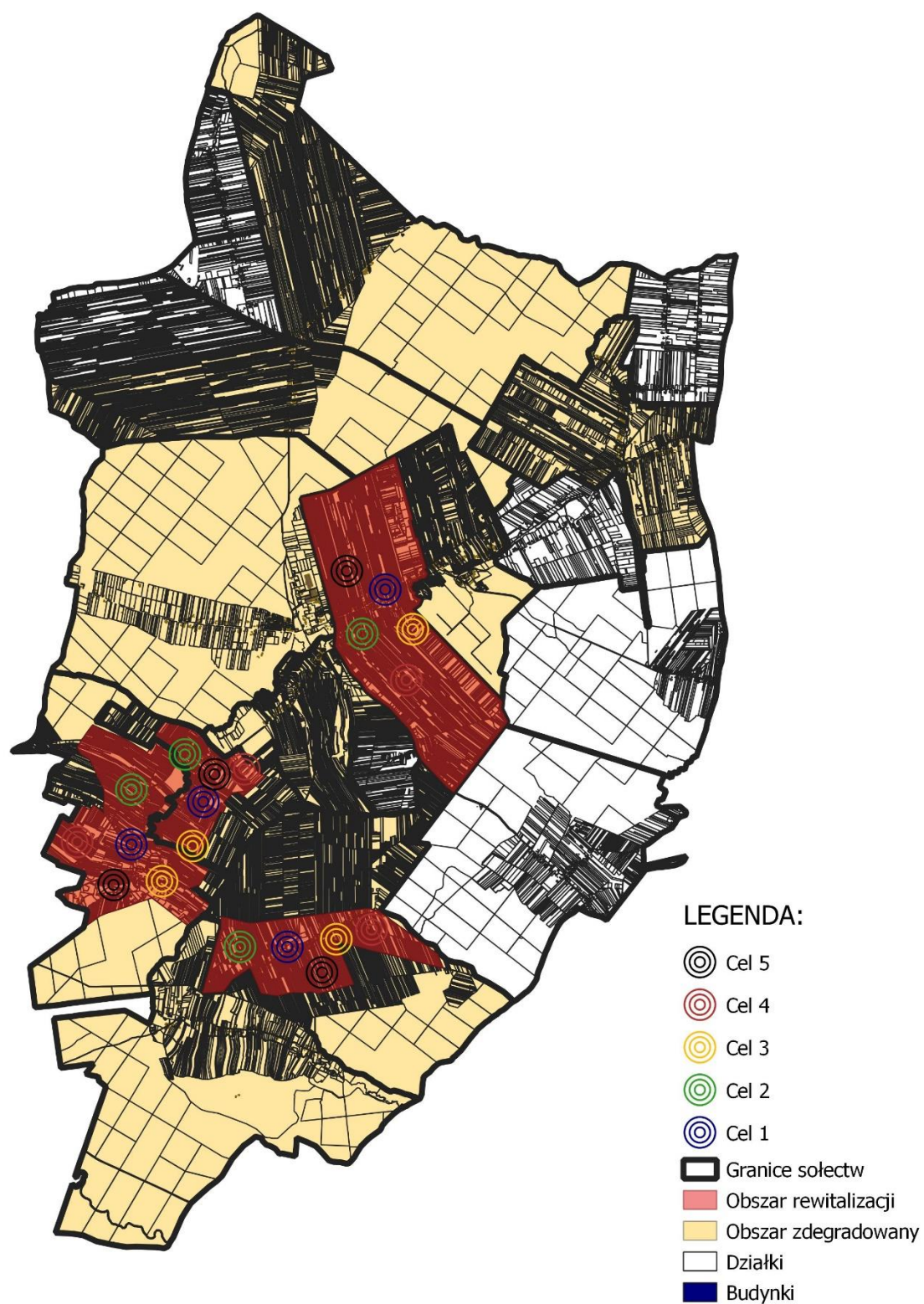
W przypadku wystąpienia okoliczności wymagających podjęcia stosownej uchwały na późniejszych etapach prowadzenia procesu rewitalizacyjnego, wówczas niniejszy rozdział zostanie uzupełniony o: wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu.

12.4. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji

Mapa przedstawiająca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji jest obligatoryjnym elementem GPR. Załącznik graficzny opracowany na podkładzie mapowym w skali 1:5000 pełni funkcję ilustracyjną i pozwala na uchwycenie na mapie zmian wynikających z kierunków interwencji rewitalizacyjnej.

Takie podejście ma pozwolić na przedstawienie postanowień Gminnego Programu Rewitalizacji w czytelny dla większości odbiorców sposób. Na mapie oznaczono stan istniejący na podstawie mapy ewidencyjnej (budynki i granice działek) a także przedstawiono lokalizację i zasięg oddziaływania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie określonych celów rewitalizacji.

Mapa 4 - Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

13. OPIS PROCESU ZAANGAŻOWANIA PARTNERÓW, CZYLI INTERESARIUSZY REWITALIZACJI

Gmina Gościeradów w trakcie prac nad GPR korzystała z różnorodnych form włączania interesariuszy rewitalizacji w ramach prac nad dokumentem. Proces partycypacji został szczegółowo zaplanowany, przygotowany i dostosowany do konkretnych interesariuszy biorących w nim udział. Na każdym etapie opracowania stosowano szeroko dostępne działania partycypacyjne, które ukierunkowano na możliwie dojrzałe jej formy z dostosowaniem do specyfiki gminy.

Wszelkie działania konsultacyjne realizowane były z wykorzystaniem minimum trzech różnorodnych form wskazanych w ustawie. Uwagi można było składać zarówno w formie pisemnej jak i ustnej. Wykorzystano narzędzia internetowe oraz klasyczne formularze w formie papierowej. Realizowano otwarte spotkania konsultacyjne z możliwością dyskusji pomiędzy przedstawicielami Gminy Gościeradów i lokalnych interesariuszy procesu rewitalizacyjnego. Takie podejście miało na celu aktywne włączenie społeczeństwa w realizowane działania. Informacje na temat realizowanego procesu były możliwie szeroko ogłaszane. Wykorzystywano do tego tradycyjne formy informowania społeczeństwa o działaniach gminnym, jak i źródła internetowe oraz ogłoszenia podczas innych spotkań i wydarzeń realizowanych w Gminie Gościeradów.

Rysunek 9 - Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na poszczególnych etapach prac

Źródło: Opracowanie własne

Niniejszy rozdział zawiera opis procesu zaangażowania partnerów, czyli interesariuszy rewitalizacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy dla Gminy Gościeradów zgodnie z art. 8 rozporządzenia ogólnego. Do katalogu interesariuszy procesu rewitalizacji możemy zaliczyć szereg partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

W proces opracowania i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów na lata 2023-2030 włączono społeczność lokalną: mieszkańców Gminy Gościeradów, a w szczególności wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz na etapie opracowania GPR, interesariusze mieli wpływ na proces poprzez przedstawianie swoich opinii na spotkaniach konsultacyjnych oraz uwag w formie pisemnej. Natomiast na etapie realizacji postanowień dokumentu, będą oni zaangażowani jako partnerzy w projektach realizowanych przez gminę. Część interesariuszy będzie realizować również projekty własne, które znalazły się w niniejszym dokumencie.

13.1. Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na etapie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Konsultacje społeczne zrealizowano na podstawie Zarządzenia nr 260/2023 Wójta Gminy Gościeradów z dnia 5 kwietnia 2023 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Uchwały dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Gościeradów. Informacje na temat procesu konsultacyjnego, były umieszczane i rozpropagowane w różnych źródłach: Internet, tablice informacyjne, spotkania sołtysów, sesje Rady Gminy, tak aby włączyć do procesu możliwie największe grono interesariuszy.

Konsultacje zostały przeprowadzone na terenie Gminy Gościeradów w terminie od dnia 14 kwietnia 2023 roku do dnia 14 maja 2023 roku zgodnie z: art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. 2022 poz. 559), art. 5 ust. 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 3 ustawy o rewitalizacji (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485.).

Celem konsultacji społecznych projektu Uchwały dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Gościeradów wraz z załącznikami było w szczególności:

1) poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;

- 2) prowadzenie, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- 3) inicjowanie, umożliwianie i wspieranie działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- 4) zapewnienie udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- 5) wspieranie inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- 6) zapewnienie w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Konsultacje społeczne pozwoliły między innymi na weryfikację słuszności też postawionych w diagnozie oraz poprawności wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Pozwoliły również na określenie oczekiwanych przez interesariuszy kierunków i wskazały na konieczność wprowadzenia kilku zmian i uzupełnień w treści diagnozy. Szczegółowy zakres przeprowadzonego procesu konsultacyjnego opisuje Protokół z konsultacji społecznych, umieszczony na stronie internetowej Urzędu Gminy Gościeradów.

Otwarte dla wszystkich interesariuszy spotkania konsultacyjne w formie stacjonarnej odbyły się:

- 1) 18 kwietnia 2023r. o godz. 12.00 w świetlicy środowiskowej budynku OPS w Gościeradowie, dla sołectwa Gościeradów Ukazowy - 8 uczestników.
- 2) 18 kwietnia 2023r. o godz. 15.00 w Domu Ludowym w Szczecynie, dla sołectwa Szczecyn - 12 uczestników.
- 3) 19 kwietnia 2023r. o godz. 14.00 w Domu Ludowym w Mniszku, dla sołectwa Mniszek oraz Łany - 8 uczestników.

W spotkaniach wzięli udział między innymi lokalni interesariusze, przedstawiciele poszczególnych sołectw oraz przedstawiciele Urzędu Gminy. W ramach dyskusji zwrócono uwagę na konieczność wprowadzenia kilku uzupełnień i poprawek w diagnozie, pozwalających na wzmocnienie najważniejszych kwestii. Dyskutowano również nad najważniejszymi potrzebami poszczególnych sołectw w zakresie rewitalizacji.

Konsultacyjna ankieta internetowa dostępna była na stronie internetowej www.goscieradow.pl. Do realizacji ankiety wykorzystano Formularze Google. W trakcie prowadzonych konsultacji wypełniono 7 ankiet online. Respondenci

odpowiedzieli na 9 pytań z zakresu diagnozy oraz 4 pytania statystyczne. Biorący udział w ankiecie dość pozytywnie ocenili poprawność wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Gościeradów.

Jednocześnie respondenci wskazali na najważniejsze problemy występujące na terenie Gminy Gościeradów, co pozwala na potwierdzenie słuszności podejmowanych w diagnozie tez. Jako najważniejsze problemy w sferze społecznej wskazano na: starzenie się społeczeństwa, bezradność w sprawach opiekuńczych oraz alkoholizm i bezrobocie.

Wywiady telefoniczne z wybranymi sołtysami z obszaru rewitalizacji były szczególnie istotne pod kątem przyszłych działań rewitalizacyjnych. Sołtysowie jako przedstawiciele lokalnej społeczności posiadają szczegółową wiedzę na temat potrzeb i potencjałów podobszarów rewitalizacji, dlatego też zdecydowano się na wykorzystanie niniejszej formy konsultacji.

Konsultacje w formie pisemnej realizowane były na podstawie formularza dostępnego w Urzędzie Gminy Gościeradów lub formularza dostępnego na stronie internetowej www.goscieradow.pl. Opinie w sprawie projektu strategii można było składać na adres e-mail: poczta@goscieradow.pl lub w formie pisemnej (osobiście, pocztą, kurierem itp.) w Urzędzie Gminy Gościeradów, Gościeradów Ukazowy 61, 23-275 Gościeradów, sekretariat (pok. nr 19). W terminie prowadzonych konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi pisemne.

13.2. Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na etapie opracowania GPR

Do uzupełnienia przez po przeprowadzeniu konsultacji społecznych

13.3. Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na etapie wdrażania GPR

Włączenie interesariuszy w proces rewitalizacji na będzie miało również miejsce na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gościeradów oraz jego monitorowania i oceny. Zaplanowane mechanizmy współpracy z interesariuszami rewitalizacji realizują zasadę udziału w niej wszystkich grup interesariuszy, stwarzając szansę budowy partnerstw między różnymi podmiotami zaangażowanymi w prowadzenie procesu rewitalizacji. Zakres grup interesariuszy jest zatem adekwatny do obszaru problemowego i zakresu przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zaangażowanie różnych środowisk ma na celu lepsze dopasowanie zakresu interwencji niwelujących negatywne zjawiska na obszarze rewitalizacji. Jest to również element pomocny w identyfikacji partnerów w procesie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, co zapewni ich zaangażowanie w ramach

wdrażania postanowień dokumentu. Projekty rewitalizacyjne będą zatem realizowane zarówno przez stronę samorządową - Gminę Gościeradów, jak i lokalnych interesariuszy.

Szczególną rolę w procesie monitorowania postanowień Gminnego Programu Rewitalizacji odegra również Komitet Rewitalizacji, stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami gminy i będący wyrazem wielopoziomowego zarządzania. Raporty monitoringowe i badania ewaluacyjne opracowywane przez gminę będą podlegały opiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji zgodnie z zapisami wskazanymi w rozdziale 9 niniejszego dokumentu.

14. SPIS TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW I MAP

Tabela 1 - Liczba ludności w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021	1
Tabela 2 - Procentowy spadek liczby ludności w sołectwach Gminy Gościeradów ..	17
Tabela 3 - Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwach Gminy Gościeradów	18
Tabela 4 - Wydatki na świadczenia rodzinne w ramach zadań zleconych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gościeradowie realizowane w 2021 r. - system „złotówka za złotówkę”	20
Tabela 5 - Procent osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych sołectwach	23
Tabela 6 - Procent osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa ..	24
Tabela 7 - Liczba osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy - długotrwale bezrobotni	28
Tabela 8 - Przestępstwa na terenie Gminy Gościeradów w 2021 r.	30
Tabela 9 - Przestępczość ogółem w sołectwach Gminy Gościeradów w 2021 r.	31
Tabela 10 - Średnie wyniki z egzaminu ośmioklasisty w szkołach na terenie Gminy Gościeradów	34
Tabela 11 - Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Gościeradów ..	35
Tabela 12 - Frekwencja na zebraniach sołeckich podczas ostatniego wyboru sołtysa	36
Tabela 13 - Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością gospodarczą.....	40
Tabela 14 - Dostęp gospodarstw domowych do sieci wodociągowej	43
Tabela 15 - Poziom degradacji przestrzeni publicznej na terenie Gminy Gościeradów	48
Tabela 16 - Dostęp gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej	51
Tabela 17 - Wykaz dróg gminnych i powiatowych.....	52
Tabela 18 - Najważniejsze wnioski diagnostyczne - potrzeby, problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	61
Tabela 19 - Zestawienie wskaźników delimitacyjnych	62
Tabela 20 - Wyznaczenie sołectw o szczególnym nasileniu problemów	64
Tabela 21 - Powierzchnia i liczba mieszkańców sołectw na terenie Gminy Gościeradów	65
Tabela 22 - Cele rewitalizacji i kierunki działań GPR	72
Tabela 23 - Zgodność Celów rewitalizacji w GPR z Celami Strategicznymi SRPS. ...	80

Tabela 24 - Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez Gminę Gościeradów - projekty podstawowe.....	82
Tabela 25 - Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez Gminę Gościeradów - projekty uzupełniające.....	89
Tabela 26 - Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez lokalnych interesariuszy.....	94
Tabela 27 - Szacunkowe ramy finansowe GPR.....	94
Tabela 28 - Zakres zadań Koordynatora ds. rewitalizacji i zespołu do spraw rewitalizacji	97
Tabela 29 - Harmonogram realizacji przedsięwzięć GPR	100
Tabela 30 - Syntetyczne wskaźniki ogólne monitoringu celów rewitalizacji GPR .	102
Tabela 31 - Wskaźniki monitoringowe GPR.....	103

Wykres 1 - Liczba kobiet i mężczyzn na terenie Gminy Gościeradów w latach 2017-2021	12
Wykres 2 - Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2017-2021	13
Wykres 3 - Wskaźnik obciążenia demograficznego.....	14
Wykres 4 - Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021	15
Wykres 5 - Saldo migracji w gminie Gościeradów w latach 2017-2021.....	16
Wykres 6 - Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie	20
Wykres 7 - Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	21
Wykres 8 - Rodziny i dzieci na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	22
Wykres 9 - Wydatki na świadczenia wychowawcze	22
Wykres 10 - Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	25
Wykres 11 - Liczba bezrobotnych w latach 2017-2021 na terenie Gminy Gościeradów	26
Wykres 12 - Liczba bezrobotnych w grupach do 25 roku życia i powyżej 50 roku życia	27
Wykres 13 - Zdarzenia wg rodzajów w latach 2018-2021 na terenie Gminy Gościeradów	29

Wykres 14 - Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021	33
Wykres 15 - Struktura przedsiębiorstw w Gminie Gościeradów na podstawie liczby zatrudnionych pracowników	38
Wykres 16 - Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej.....	39
Wykres 17 - Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021	40
Wykres 18 - Księgozbiór i wypożyczenia na zewnątrz w Gminie Gościeradów	45
Wykres 19 - Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Gościeradów w latach 2016-2020	49
Wykres 20 - Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 2016-2020 ...	50
Wykres 21 - Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w latach 2017-2021	51
Wykres 22 - Przedział wiekowy osób wypełniających ankietę.....	54
Wykres 23 - Najważniejsze problemy społeczne w Gminie Gościeradów	54
Wykres 24 - Ocena dostępu do rynku pracy w Gminie Gościeradów.....	55
Wykres 25 - Ocena dostępu do edukacji w Gminie Gościeradów	56
Wykres 26 - Ocena jakości przestrzeni publicznej w Gminie Gościeradów.....	56
Wykres 27 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze społecznym.....	57
Wykres 28 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze gospodarczym	57
Wykres 29 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze środowiskowym...58	
Wykres 30 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym.....	59
Wykres 31 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze technicznym	60
 Rysunek 1 - Etapy w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	6
Rysunek 2 - Schemat struktury GPR w zakresie wizji, celów i kierunków działań...71	
Rysunek 3 - Schemat komplementarności działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	74
Rysunek 4 - Schemat zgodności GPR z dokumentami lokalnymi	76
Rysunek 5 - Schemat zgodności celów rewitalizacji w GPR z celami operacyjnymi SRP.	78
Rysunek 6 - Schemat struktury przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	80

Rysunek 7 - Schemat spójności i uzupełniania się działań w ramach GPR.	81
Rysunek 8 - Struktura zarządzania GPR.....	96
Rysunek 9 - Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na poszczególnych etapach prac	114
 Mapa 1 - Mapa Gminy Gościeradów.....	8
Mapa 2 - Gmina Gościeradów na tle powiatu kraśnickiego i województwa lubelskiego	10
Mapa 3 - Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Gościeradów	67
Mapa 4 - Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji	113